

**Statii Achilleis brevissima annotatione critica, locis
quibusdam parallelis vel comparandis, commentario
exegetico instructa**

<https://hdl.handle.net/1874/257383>

40
192

Litt 30 Oct 1913

STATII ACHILLEIS
INTERPRETATUS EST
M. R. J. BRINKGREVE.

ht

STATII ACHILLEIS

RIJKSUNIVERSITEIT TE UTRECHT

1782 3448

Diss. Utrecht 1913

STATII ACHILLEIS BREVISSIMA ANNOTATI-
ONE CRITICA, LOCIS QUIBUSDAM PARAL-
LELIS VEL COMPARANDIS, COMMENTARIO
EXEGETICO INSTRUCTA,

SPECIMEN LITTERARIUM INAUGURALE QUOD EX
AUCTORITATE RECTORIS MAGNIFICI B.J.KOUWER,
MED. DOCT. ET IN FAC. MED. PROF. ORD., AMPLISSIMI
SENATUS ACADEMICI CONSENSU ET NOBILISSIMAE
FACULTATIS LITTERARUM ET PHILOSOPHIAE
DECRETO PRO GRADU DOCTORATUS SUMMISQUE
IN LITTERARUM CLASSICARUM DISCIPLINA HO-
NORIBUS AC PRIVILEGIIS IN ACADEMIA RHENO-
TRAIECTINA RITE AC LEGITIME CONSEQUENDIS
FACULTATIS EXAMINI SUBMITTET MARIUS ROELOF
JOHAN BRINKGREVE TRAIECTINUS DIE XXX MENSIS
OCTOBRIS ANNI MCMXIII HORA IV.

PUBLICI FECERUNT IURIS
W. L. ET J. BRUSSE EDITORES ROTTERODAMENSES.

Ad metam cursus academici cum perveni, ante omnia gratias agere mihi liceat illi Viro Clarissimo, qui primis exordiis studii mei iam favuit neque postea umquam mihi vel concilio vel praesidio vel institutione egenti defuit et nunc Promotor meus mihi ad finem studia perducenti omnibus in rebus adfuit. Tu Clarissime P. H. Damsté et praeceptor et patronus et patrius mihi fuisti amicus; et quamquam omnia quae Tibi debeo hic narrare non decet, tamen memoriae meae beneficia illa, numquam oblivione mersa, solito clariora nunc subeunt, et hoc solum doleo quod dignum in modum ea celebrare nequeo. Vestram deinde institutionem comitatemque grato animo commemorem, Viri Clarissimi I. C. Vollgraff, H. van Gelder, W. Caland, W. Vogelsang, C. W. Vollgraff. Non facile futurum esse puto ut earum horarum obliviscar per quas et disciplina et commercio Tuis frui mihi contigit Clarissime Vogelsang. Semper memoria tenebo cursus academici 1910—1911 dies Martis; iis enim diebus sub vesperam ut domi Te adirem Clarissime Caland summa benevolentia mihi concesseras; spero fore ut aliquando Tibi demonstrare possim, quantum mihi benignitas illa Tua profuerit. Tu Vir Doctissime van den Bergh van Eysinga gratias meas accipias quaeso, cum comiter lectionum Tuarum mihi copiam feceris. Clarissime Bolland! quamquam non huius universitatis professor es, neque quicquam rationes quae Tecum mihi intercedunt mutantur, tamen hoc sollemni temporis momento ob disciplinam doctrinam sapientiam amicitiam quas uberrimas in me conferre voluisti, Tibi gratias refero. Te praeterire non possum Doctissime Fraenkel. Quia semper indignari soles, cum discipulum Tuum me voco et nunc minime indignationem Tuam movere velim, ob plurima illa quae a Te discere mihi evenit gratias debitas Tibi agere non audeo. Sed mihi confitenti Tuam amicitiam cum studiis meis litterariis et philosophicis coaluisse non irasceris. Animo surgunt multae carae imagines; multi sunt quos commemorare velim, sed veritus, ne unum et alterum nominans alios iniuria afficiam, de omnibus taceo.

AAN MIJNE MOEDER

L. S.

Ad viam rationemque significandas quibus in Statii Achilleide illustranda usus sum, prolegomenis longioribus opus non esse opinor. De libris mss. enim, quibus textus niti debet, Klotzius in praefatione editionis suae, Lipsiae apud Teubnerum emissae, uberrime egregieque disputavit, a cuius recensione non discedendum mihi visum est nisi locis paucissimis, de quibus meam sententiam alibi posthac expositurus sum. De vita autem scriptisque poetae libri de litterarum latinarum historia conscripti abunde edocent: accedit quod P. Thomas, cum anno 1904 rector universitatis Gandavensis esset, in oratione venustissima eas res tractavit iudicio elegantissimo sensuque illo poeseos vero ac sincero, quo tot summos viros, immensa sane doctrina praeditos, carere vehementer dolemus, immo aegre ferimus, quotiens una sua doctrina freti ad ea opera accedere non dubitant quorum pulchritudinem penitus intellegere ac percipere nullo modo possint. Denique ipse de Achilleidos meritis litterariis in libro menstruo „De Nieuwe Gids” mensis Februarii anni 1913 fuse disserui quam disputatiunculam qui semel perlegerit vix mirabitur me P. H. Damsté, promotori meo, facile ac libenter morem gessisse cum auctor mihi esset ut id carmen suo commentario instruendum pro speciminis inauguralis mei argumento sumerem. Ceterum inducunt me et pietas et gratus animus ut Viro Clarissimo gratias agam quam maximas, qui non solum ea quae ab aliis de Statio scripta habebat sed etiam omnes annotationes suas, tam eas quae iam publici factae erant iuris quam eas quas multo plures ineditas reservabat, mihi benignissime commodaverit concesseritque ut libere iis uterer. Quae cum ita sint, cum multa ex eo fonte hausi tum semper et ubique optimum magistri mei exemplum secutus sum Statium ex Statio explicandi. Insuper benevolus lector hoc sciat velim, me nusquam non id egisse ut meae annotationes textum vere illustrarent neve rebus nominibusque supervacuis conferendis onerosam quandam doctrinae speciem commentario meo imponerem.

NOTARUM INDEX

P = codex Parisinus 8051 (Puteaneus) saec. IX.

Q = codex Parisinus 10317 saec. X.

K = codex Gudianus 54 saec. XI.

ω = consensus codicum *Q* *K* et Bruxellensis cuiusdam quem codicem
ubique fere neglexi.

E = codex Etonensis, de quo vid. etiam Garrod in praefatione edi-
tionis suae.

Magnanimum Aeaciden formidatamque Tonanti
progeniem et patrio vetitam succedere caelo,
diva, refer. quamquam acta viri multum inclita cantu

L(OCI) C(OMPARANDI). Verg. G. IV : 227 succedere caelo.

A(NNOTATIO) C(RITICA). 3 multa Müller.

C(OMMENTARIUS). Exordium vss. 1—20. *Argumentum exponitur, Musa invocatur* vss. 1—8.

1 *magnanimum* : epitheton ornans, non descriptivum; *que* : ad hendiadyoin cf. Th. I : 1 sq.; *formidatam* : a formidabili eo differt quod res formidata magnitudine ipsa terrorem inicit, res formidabilis vero minatur et talis est ut minis credatur, cf. Th. II : 33 sq., III : 182 sq., VIII : 128. Significatur fabula de amore Iovis, qui a conubio cum Thetide ineundo deterritus est cum Themis vel Prometheus ei vaticinaretur eum a filio suo ex Thetide nato victum iri, quare Thetidem Peleo nubere coegit. Ad hanc fabulam etiam pertinent : 2 (*patrio caelo*) 91, 252, 479, 650 sq.; *Tonanti* pro nomine proprio etiam S(tatius) hoc cognomine utitur e. g. 409, Th. I : 421, II : 69, 71, 154, 220, IV : 294, VI : 193. 2 *vetitam succedere* : *vetare* per metaphoram S. pro impediendo ponit ut Th. II : 2 sq., III : 334, 624, IV : 622 sq., VI : 257 sq. Similiter *iubere* notionem cogendi vel efficiendi accipit Th. II : 324, III : 721, V : 345; *succedere caelo* : dubitari potest utrum intrandi significationem habeat succedere ut Th. XII : 784 an velit se ex loco humiliore ad locum superiorem promovere, quam vim praefixum *sub* habet in composito *subvecta* Th. I : 337, an significet regnum caeleste excipere ita ut caelum per metonymiam pro dominatione divina dictum sit. Haec mihi interpretatio praestare videtur. Achilles enim, ex Iove et Thetide natus si esset, iam in caelo esset neque caelum intrare debuisset, ex Peleo autem natus cum sit nullum quidem caeli intrandi ius habet sed simul caelum patrium ei esse desiit, cum ius intrandi ei ademptum sit. Ex Iove vero natus ei successurus fuisset. Praeterea metonymia ex more Statii est; cf. Th. II : 398 ut pactae tandem succederet aulae.

3 *refer* : *referre* cum obiecto directo insolite dictum est, sed S. saepius verbis transitivis utitur quae alibi vulgo intransitiva inveniuntur cum et per analogiam, ut dicunt, non numquam construat ita ut illud verbum constructionem illius alterius verbi accipiat quod eundem fere sensum habet, et nimis saepe sententiae subordinatae obiectum directum substituat ita ut verbi obiectum fiat, quod in oratione soluta subiectum sententiae subordinatae esset. De hac re cf. 170, 214, 469, 492, 502, 572, 681, 818, 932, 943, II : 28 sq., 37, 126. Illius rei exempla inveniuntur 40, 434, 710, 726, 928, II : 8 sq., 94. Hic et praeterea locis qui sunt huius libri 18 sq., 508, 948 et alterius 44 sq. accedit ut per metonymiam vox illa, quae obiecti vice fungitur, usurpetur, sicut hoc loco vir pro rebus ab eo gestis dicitur. 3 sq. *quamquam* . . . *vacant*. Etsi nonnullae res gestae Achillis a Homero valde celebratae sunt,

*

Maeonio, sed plura vacant: nos ire per omnem
— sic amor est — heroa velis Scyroque latentem
Dulichia proferre tuba nec in Hectore tracto

5

maior tamen pars vitae eius nondum ita tractata est ut poëta hanc rem suscipiens nihil ageret. *acta*: usitatius apud S. cf. 175, Th. II: 104, 175, 431, 706 cett. *viri*: synonymum est vocabuli herois, quod vs. 5 sequitur. Non ad aetatem virilem spectat, cum longe ante eam aetatem Achilles mortuus sit quippe qui moriens fortasse ne adulescens quidem vocari potuerit, nedum vir. *multum*: adverbium; valet idem ac valde cf. Th. I: 604, 689, II: 136, 372, III: 108, 333, IV: 343, 613, 800 et passim. *cantu*: amat S. substantiva in-us desinentia, a verbis derivata cf. 8, 18, 126, 302, 315, 323, 344, 374, 389, 400, 675, 829, 831, II: 49, 131, 135, 137, 178; *cantu Maeonio*: carminibus Homeri.

4 *plura*: re vera in Iliade minor pars historiae Achillis narratur. *vacant*: vox sollemnis de novalibus. Hac metaphora S. contendere non vult, partes eas quas Homerus non tetigit numquam ante narratas esse, sed opera quibus eae res tractatae essent oblivione esse mersa. Aliud enim est novalis aliud terra inculta. Ut autem terra cessando apta rursus fit ad novum cultum patiendum, sic materia poetica quae per longum tempus requievit rursus, si carmina in quibus efficta est obsoleverunt, digna est quae suscipiatur.

4 sq. *ire per omnem* . . . *heroa*: per metonymiam *heros* pro *vita herois* est et *ire per vitam* metaphora est ab itinere perficiendo desumpta. 5 *amor est* idem vult quod *mihi libet* cf. Th. I: 698, III: 582, V: 428, Silv. VI: 2, 40. Inter hunc usum et significationem communem media est notio studii, quae invenitur Th. II: 611, III: 551, 561, V: 141, IX: 184. *sic amor est*, gravis est affirmatio, cui inest vis quaedam causalis: hoc enim facere in animo est. Cf. II: 103, Th. III: 482. *velis*: humillima est precandi forma per coniunctivum verbi volendi. Nam et coniunctivus blandior est quam imperativus et solo verbo *velle* utentes potentiam eius quem precamur augemus, cum maxima sit vis eius cuius ipsa voluntas sufficiat ad rem perficiendam.

5 sqq. *Scyroque* . . . *Troia*: non eadem manet metaphora, nam imago itineris relinquitur et inde a vocabulo *Scyro* usque ad *tuba* vocem poëta ipse rebus a se narratis interesse, immo re vera eas efficere fingitur, ita ut personae nihil nisi instrumenta sint quibus ad consilia exequenda utitur. 6 *Dulichia* . . . *tuba*: Ulixes Achillem partes virginis relinquere coëgit et aliis rebus et cum Agyrten tuba canere iusserit. Per metonymiam tuba illa Dulichia vocatur, quia Ulixes Dulichiae quoque regnabat. Quod metonymia qua tuba pro bello dicitur apud poëtas usitata est, non huc pertinet. *proferre*: facere ut e latebris in medium prodeat, eandem vim (te voorschijn — aan den dag —) prae- fixum saepius habet e. g. in prodire, producere, protrahere. *nec* . . . *sistere*: ad priorem imaginem poëta revertitur, nam *sistere* pro *consistendo* est. *Hectore* . . . *tracto*: hac constructione, per omnem Latini-

sistere, sed tota iuvenem deducere Troia.
tu modo, si veterem digno deplevimus haustu,
da fontes mihi, Phoebe, novos ac fronde secunda

A. C. 8 veteres E. K.

tatem usitata, S. saepissime utitur. Si sententia subordinata formam nominis substantivi participio definiti assumit, legentis animus ab actione narrata ad rem vel personam sive passive sive active subiectam convertitur. Poëta autem, qui ante omnia efficere vult ut imagines quam clarissimae menti subeant, rem vel personam concretas ut dicunt actionibus quae abstractae nonnumquam vocantur, praeposit.

7 *tota... Troia*: ablativo casu ponitur via qua quis iter facit. Vulgo hic ablativus quadamtenus localis esse putatur — male; neque instrumentalis est sed inter casus primarios habendus est. Praeterea notetur *tota... Troia* denuo per metonymiam dictum esse, nam significatur totum bellum Troianum. *deducere*: a producendo, quod S. significatione prose-quendi adhibet e. g. Th. VIII : 15, eo differt quod ii qui produciunt priorem tantum partem itineris una faciunt, ii vero qui deducunt usque ad finem deductum comitantur, cf. Th. VII : 286, VIII : 235. Eandem fere vim praefixum *de* — in aliis quoque movendi verbis nonnumquam exercet: sic deferre (vide ad 2 : 62), devenire.

vss. 8—14. *Phoebus invocatur. Dignum se esse qui audiatur poeta dicit ob Thebaidem feliciter absolutam.*

8 *modo*: S. ipse paratus et bono animo est nec Musa cunctabitur. A Phoebō omnia pendent: si et deus annuit, opus bene procedere potest. *veterem*: per metaphoram et metonymiam dictum est. Metaphora enim in eo est quod pro studio poetico fons musarum usurpatur, metonymia vero utitur quia opus alterum indicans studium nominat. *digno... haustu*: in Thebaide perficienda talem me praestiti ut divino auxilio et instinctu dignus esse viderer. *haustu* cf. ad 3 cantu. *deplevimus haustu*: exhausimus; periphrasis analytica verbi, qua praecipue ibi S. utitur ubi verbum adverbio definiendum est ita ut pro adverbio adiectivum a substantivo quo circumscribitur pendens usurpetur. Ita id quod in actione maximi momenti est substantivo — non verbo enuntiat, cf. observationes de locutione in *Hectore tracto* ad vs. 6 et praeterea 185, 191 sq., 253, 401, 535, 576, 584 sq., 643, 657, 742, 827, 829, 918 sq., 948, II : 135, 139, 155. Vix observare necesse est magnam partem nominum actionis in — *us*, quorum usus apud S. frequens est (vid. ad 3), in his locutionibus occurrere. 9 *da fontes*: concede ut e fontibus bibam. Verbo *dare* non solum de rebus tradendis sed etiam de iuribus concedendis, immo de officiis muneribusque iniungendis utitur; concedere significat e. g. 814, Th. I : 177 sq., V : 111, 343, 465 sq., VI : 114 sq., VII : 93, 101, IX : 786, XI : 95, officium iniungere II : 102, Th. III : 282, IV : 686; hinc derivatur usus quo de fatiis usurpatur 253, 495, Th. III : 67, 206, 491, 700, V : 117, 271, 535, VI : 380.

necte comas: neque enim Aonium nemus advena pulso 10
nec mea nunc primis augescunt tempora vittis.
scit Dircaeus ager meque inter prisca parentum
nomina cumque suo numerant Amphione Thebae.
at tu, quem longe primum stupet Itala virtus
Graiaque, cui geminae florent vatunq; ducumq; 15
certatim laurus — olim dolet altera vinci —

L. C. 10. cf. Th. X : 830 maior ab Aoniis poscenda amentia lucis. Silv. V : 2 : 18 nec . . . penetrabile senatus advena pulsasti. V : 3 : 209 vocales lucos . . . pulsantem. Prop. III : 3 : 42 Aonium nemus.

X : 835. 9 *novos* non recentes, sed alios; vult igitur: denuo me numine tuo adflare velis; cf. usus voc. *novi* 814, Th. I : 140, 608, III : 444, IV : 378, 429, V : 180, 299. 9—11 *fronde . . . vittis*: vatem corona et infulis ornatum esse raro S. commemorare omittit cf. Th. III : 466, IV : 217. *fronde secunda*: non prorsus felix mihi haec metonymia videtur.

10 *neque enim*: nam omnino non. *Aonium nemus*: lucus musarum. *pulso* vid. L. C. 11 *augescunt*: ut alia derivata, sic et verba inchoativa quae dicunt saepe adhibet, cf. *crudescere*, *virescere*, *ignescere*, *durescere* (Th. IV : 654, 665, 701). 12 sq. testis prioris operis urbs Thebae est, quam ita claram reddidi ut grato animo commota me eodem modo quo conditorem Amphionem ceterosque viros fortissimos et de se optime meritos antiquissimorum temporum colat. 12 *scit*: testis est. *Dircaeus ager* a fonte Dirce dictus. *parentum*: optime vinculum pietatis indicat quod antiquis heroibus cum posteris intercedit, quo nunc S. se cum Thebis incolisque Thebarum coniunctum esse contendit. 13 Amphion fidibus suis urbem condidit, Statius Thebaide sua gloriam paene obsoletam in integrum restituit.

vss. 14—20. *Principem magna admiratione et verecundia alloquitur rogatque ut sibi liceat antequam eius res gestas celebrare incipiat adhuc paulisper cunctari.*

14 *stupet* c. obi. dir. ut miratur (vide ad vs. 3 *refer*) summam animi perturbationem ob virtutes tantas et paene divinas denotat. 14 sq. *Itala virtus Graiaque*: metonymia: viri clarissimi non solum ii qui tunc temporis in Italia Graeciaque vivebant sed etiam omnes priores. 15 *geminae*. S. indicare noluit Domitianum isdem rebus gerendis et poetam et ducem se praestitisse, sed eum et carmina feliciter confecisse et bellum fortiter gessisse, nam voc. *geminus* de quibusvis rebus utitur quarum alteri cum altera ratio quaedam intercedit, ita ut *geminus* eandem fere notionem assumat atque ambo vel duo. Cf. 404, 439, 704, Th. I : 34, II : 362, 498, III : 466, IV : 86, 272, 653. *florent* per metaphoram pro contingunt. 16 *olim . . . vinci*: cum Domitianus proximis temporibus nulla carmina fecisset. *olim*: iamdudum.

da veniam ac trepidum patere hoc sudare parumper
 pulvere: te longo necdum fidente paratu
 molimur magnusque tibi praeludit Achilles.
 solverat Oebalio classem de litore pastor 20
 Dardanus incautas blande populatus Amyclas

dolet . . . vinci: infinitivum sententiis subordinatis substituere S. amat, cuius rei varia sunt genera. Hoc loco infinitivum invenimus pendentem a verbo affectus, cf. 281, 348, 371, Th. VIII: 123, 587, 844. Huic usui affinis est usus infinitivi qui invenitur Th. III: 704 sq. et VIII: 522, ubi substantivum affectus infinitivo definitur nec non comparandi sunt loci ubi verba sentiendi vel declarandi solus infinitivus sequitur, cf. 282, Th. II: 263.

17 *trepidum*: non ad verba *hoc . . . pulvere* pertinet — non enim trepide Achilleidem S. compositurus est — sed spectat ad ea quae sequuntur: *te* cett. Adhuc trepidat et virium debilitas eum territat quotienscumque menti subit Domitianum ipsum carmine celebrandum esse. 17 sq. *hoc . . . pulvere*: eadem metonymia qua harena pro circo ponitur. *sudare*: metaphora a ludis circensibus sumpta, quos S. non ita raro hoc verbo indicat cf. Th. IV: 728 sq., VI: 296. Nec non in gravi opere describendo hoc verbum adhibetur Th. II: 273, IV: 151, XI: 92. 18 sq. *te . . . Achilles*: non enim ad alia nunc me verto nec aliam materiam laudibus tuis praepono sed ea quae nunc facio exercitationes sunt quibus eum usum et eam facultatem, eam denique artem acquirere studeo, quibus ad tuas res gestas celebrandas opus est. Per longum tempus me iam exercui sed nondum viribus meis confido. Ut dignum carmen sit quod carmini in laudem tuam praebeat, Achillis vitam materiam elegi. 19 *magnus . . . Achilles* per metonymiam pro carmine de vita Achillis; idem valet de *tibi*. *Magnus* magno pondere additum. Achilles magnus quidem, sed quamvis magnus nihil est tecum comparatus.

vss. 20—30. *Paris cum Helena Troiam revehitur, quam Thetis videt et terrore percussa ex imo mari cum sororibus surgit.*

20 *Oebalio*: Oebalus pater Tyndarei erat. 20 sq. *pastor Dardanus*: S. qui nimis saepe periphrasi utitur, nusquam saepius eam figuram adhibet quam ibi, ubi nomina propria commemoranda sunt personarum vel locorum quae non magni momenti in re narrata sunt, idque duas ob causas: primo periphrasis magis generalis est quam nomen proprium: ergo non aequè animum legentis a re primaria avertit; secundo periphrasis poetae copiam facit ut una re indicata eodem tempore legentem aliarum rerum admoneat. Sic *pastor Dardanus* melius est quam *Paris*, cum una iudicii in Ida facti reminiscamur. Gregem pascenti enim Paridi tres deae apparuisse dicuntur. 21 *blande populatus*: oxymoron. Ergo non invitam Paris Helenam rapuit. *Amyclas*: non necessaria est conclusio a Statio dici Menelaum

plenaque materni referens praesagia somni.
culpatum relegat iter, qua condita ponto
fluctibus invisus iam Nereis imperat Helle,
cum Thetis Idaeos—heu numquam vana parentum

25

L. C. 20 Prop. III : 5 : 53 classem non solvit Atrides.

Amyclis habitasse, nam in talibus rebus diligentiam geographicam minime curat. Cf. ea quae de periphrasi ad 20 observata sunt. Erat autem oppidum in valle Eurotae a parte meridionali non longe a Sparta situm.

22 *plenaque . . . somni*: Helena rapta eae calamitates, quas in somno mater eius viderat, iam ingressurae erant. Fabula nota est quae narrat Hecubam Paridem parituram facem ardentem edidisse in somno sibi visam esse, qua re significari credebatur filium postea natum urbi exitio futurum esse. Quae evenerunt cum Helena rapta bellum cum Graecia tota excitaret. *plena*: rata ut vs. 47. *plena . . . referens praesagia* metonymia. Helenam referens efficit ut praesagia rata fuisse appareant: effectus igitur pro causa ponitur. *referens*: i. e. domum rediens secum attulit; vis praefixi non ad obiectum sed ad solum subiectum pertinet. *materni . . . somni* h. e. somnii matris.

23 *culpatum . . . iter*; *culpatum*: culpa onustum, dignum quod culparetur; usus est adiectivi tralatus. Iter culpatum vocari posset si pro expeditione posita esset et raptus Helenae pars itineris esset, sed ne iter ita accipiamus obstat verbum relegendi, quod demonstrat voc. iter significationem localem habere. *relegat iter*: periphrasis analytica *relegat*: cf. usum legendi 747, Th. I : 376, II : 497, III : 325; itaque *culpatum . . . iter*: vituperabilis redibat. *qua*: suam vim adverbium habet; non indicat *quo loco* sed *qua via*. *condita*: usus verbi condendi quem h. l. invenimus cum usu Graeci verbi *κομίζειν* convenit; opbergen; itaque *condita ponto* oxymoron est, quam figuram, praesertim si in oppositione duorum vocabulorum iuxta positorum consistit, S. plurimi facit. *fluctibus . . . Helle*: expressio compendiaria in antithesi; fluctus deae marinae non amplius invisus sunt, sed Hellae invisus erant, dum virgo humana erat; voc. *invisus* opponitur *imperat*, membrum vero cui *iam Nereis* opponitur supplendum est; Helle, in deam marinam conversa, iam imperat freto quod olim, cum adhuc virgo humana esset, ei invisum erat. De periphrasi vid. 20.

C. 25 *Thetis Idaeos*: oppositione horum duorum vocabulorum tota sententia, quamquam in nucleo, indicata est—ergo sententia intercalaria sequi potest, quae appositio totius sententiae primariae est. *Idaeos*: quia in Ida monte caesos. 25 sq. *heu . . . auguria*: parentes, matres imprimis calamitates ingruentes nimis recte providere poeta dicit. E loco qui est vs. 147: nec me patria omina fallunt, clare perspicimus, dicendi genus, quo S. in sententiis generalibus utitur, eo

auguria!—expavit vitreo sub gurgite remos.
nec mora et undosis turba comitante sororum
prosiluit thalamis: fervent coeuntia Phrixi
litora et angustum dominas non explicat aequor.

L. C. 27 Verg. Aen. II: 40 magna comitante caterva. Ov. Met. VI: 165 comitum Niobe celeberrima turba. Cf. Hom. Il. XVIII: 65 sqq., 28 sq. Verg. Aen. IV: 409 litora fervere late, 582 litora deseruere; latet sub classibus aequor.

evadere, ut saepe e contextu solo cognosci possit quid singulae sententiae velint. Cum vocabulum augurii vulgo de ominibus impetrativis usurpari solet, nempe de praesagiis, quae in certis rebus posita esse credebantur, mihi quidem magis in promptu esse videatur, si per se haec expressio interpretanda sit, de extis consultis cogitare quam de praesaga mente matris. Contra l. l. voc. *omina* animum lectoris magis ad portenta — quae raro felicia sunt — quam ad iudicia quae nimis indulgentia pater de filio ferre solet, inducit. At contextu inspecto nos omnino erravisse videmus, nam loco nostro de timoribus matris sermo fit, l. l. de vanitate paterna.

26 *expavit . . . remos*: exemplum est verbi transitive adhibiti per analogiam; vid. ad 3 *refer*. Nec *expave(sc)o* nec *pave(sc)o* suo iure cum obiecto usurpari possunt, cum solam animi condicionem describant. S. *paveo* transitive posuit 2: 1 sq. 26 *vitreo . . . gurgite*. Fieri non potest ut nomina, quibus ad mare indicandum et alii et S. usi sunt, acute inter se distinguantur: *gurges* e. g. propria significatione non nisi de mari concitato dici potest neque haec notio ullo modo cum epitheto *vitreus* convenit, quod mare placidum designat. 27 *nec mora et*: post *nec mora* vel *haud mora* plerumque asyndetice pergit oratio ut Th. I: 310, III: 293, sed et variae coniunctiones occurrunt e. g. *cum* Th. I: 533, *quin* Th. II: 513; *et* paene idem valet quod *ecce*. *undosis . . . prosiluit thalamis*: ablativus praepositione non addita locum indicans unde moveri quis incipiat, ut 770, II: 2 (subiectum ipsum movetur) vel II: 113 (subiectum alium quem movet) vel 213, II: 23 sq. (verba pendendi). *undosis*: frequentissima sunt adiectiva in *-osus* desinentia cf. 55, 389, 541, 873, 960, II: 72, Th. I: 217, 332, 351, 363, 435, 562, 564, 567, 696 e. a. 28 sq. *fervent . . . aequor*: parallelismus membrorum; utrumque quidem membrum ad eandem rem spectat, haec vero res non nisi ambobus membris collatis tota indicatur; soluta oratione dicas: Hellespontus angustus turba dearum totus impletur neque satis latus est ut omnes eas excipiat. *litora* per metonymiam saepe pro mari dicuntur ut 76, 120, 138, 227, Th. I: 335, 687, III: 256, IV: 812, V: 170, et sic h. l. *fervent litora*. Nempe deae non in terram egrediuntur, sed cum participio *coeuntia* iuncta vox suam vim habet; coire enim terrae propinquae per metaphoram dici possunt, non maria angusta; itaque *fervent coeuntia litora* per zeugma

ill illa ubi discusso primum subit aëra ponto,
'me petit haec, mihi classis' ait 'funesta minatur,
agnosco monitus et Protea vera locutum.

30

A. C. 30 illa discusso. P.

dictum est et quia *litora Phrygi* Hellesponti periphrasis est, in quattuor his vocabulis quattuor figurae rhetoricae occurrunt. 29 *angustum* . . . *aequor*: adi. *angustum*, consulto in initio sententiae collocatum, causam indicat; valet enim: ut est *angustum*. *explicat aequor*: non usitata metonymia, ubi causa ponitur pro persona agente, quod *aequor* deas explicari prohibet.

vss. 31—94. *Thetidis querelae. Neptunus advenit. Thetidis preces. Neptuni responsum.*

30 Lectio '*illa ubi*' praestat, nam lectione codicis Puteani recepta ét coniunctionem, qua cum prioribus coniungitur '*ait*' aegre desideramus, ét voc. *primum* significatione destitutum est — quid enim refert narrare, deam ibi e mari emersisse nisi in alias partes abitura sit? — ét parallelismus membrorum (vss. 28 sq.) clausulae vice fungi solet, quibus de causis versu 30 novam partem orationis incipere statuere praestat. Quod si facimus, *ubi* omitti non potest. His bene perpensis fieri non potest quin auctoritatem codicis P, quamvis optimaе notae libri, hic sequi negemus, cum praesertim *a* et *u*, *b* et *d* nonnumquam in eo codice mutantur. At gravissimum argumentum iam restat. Cur Thetis surgit? Num quia in Iliadis L. XVIII e spelunca prodisse narratur? At nullam poeta indicat causam. Immo, nam lectione *illa ubi* recepta sic narratio procedit: Thetis videt remos Idaeos i. e. animadvertit classem praetervehi. Quae sit classis suspicatur quidem, attamen nescit (nota: *auguria*!). Itaque ad summum mare prosilit, cognoscendi causa scilicet, et vix emersit cum iam omnia perspicit: ecce *novam* cett. At magnam artem psychologicam ut dicunt poetae admirari possumus, cum explicationi, quae a verbis *ecce novam* incipit, exclamationem praemisit, quae pavorem Thetidis patefacit. Quae dea, Protei monitis commota, iam diu timuerat, nunc re vera imminere et paene iam facta esse videt. Itaque prius quam sorores certiores facit de causis animi sui perturbationis, ipse dolor verba invenit. 31 *me . . . minatur*: magnam impendere curam poetae solent ut verba bene in versus partes distribuantur; versus est tripertitus: *me petit haec* | *mihi classis, ait* | *funesta minatur*. Verba *funesta minatur*, verum et sententiam claudentia, magna vi dicta sunt; classis, quod ét ad *petit* ét ad *minatur* pertinet, apte versus partes iungit; ne versus finis multo maioris ponderis esset quam initium poeta eo curavit, quod *me* et *haec* ambo tam versus quam sententiae accentum gerunt. Oppositio vocabulorum *me* et *haec* figura chiasmi adhibita in vocabulis *mihi classis* redit. *funesta* adiectivum praedicativum. Versus Vergilio dignus. 32 *agnosco . . . locutum* est hendiadyoin, vel potius (nam nomen illud non prorsus aptum videtur)

ecce novam Priamo facibus de puppe levatis
fert Bellona nurum: video iam mille carinis
Ionium Aegaeumque premi; nec sufficit omnis 35

L. C. 34. Ov. Met. XII: 7 mille rates XIII: 93 mille . . . puppes.

coordinatio pro subordinatione, cum *Protea vera locutum* explicatio sit vocis *monitus*; notabile est verbum esse omitti, cuius rei haec duo exempla afferro 193 sq.: (canit ille) maternos in fine toros superisque gravatum Pelion. et Th. IV: 157 sq.: Herculeum paeana canunt vastataque monstris omnia. Praeterea cf. 154, 647, 851, 877, 885 sq., II: 75 sq., Th. I: 167, II: 345, III: 219, 406, IV: 373 sqq., 754. Verbum esse saepissime a. S. omittitur, cum pingere quam narrare malit cf. ea quae ad 6 in *Hectore tracto* dicta sunt; variae formae huius omissionis suo loco notabuntur.

33 *novam*: ad notionem insoliti accedit; designat rem antea non visam, quae inusitata specie sua terret cf. Th. II: 268, 418, III: 182, 535, IV: 375, 448. *facibus . . . levatis*: taedae illae quae tam saepe per metonymiam pro matrimonio ponuntur. *de puppe*: casus qui indicat locum 'ubi' et qui indicat locum 'unde' in variis linguis multo magis quam alii omnes mutantur. In linguis hodiernis locativus hic usurpatur, cum nos de loco cogitemus ubi Bellona facem tenens consistit. Cum Graeci tum Romani talibus locis imaginem ita concipiunt ut ad motum qui mentis oculis videri potest potissimum animum advertant. 34—37 *iam . . . iam*: non ad certum temporis momentum hoc adverbium spectare vix monendum est; tempus verbi forma designatur et vocabuli *iam* hoc munus est ut animum nostrum magis ad id tempus vertat. 35 *Ionium Aegaeumque* omissum est mare cf. Th. I: 701, II: 106, III: 434, VI: 52. *premi*: non onere; usus est translatus; designat statum earum rerum quae ex comparatione aliarum solito minores videntur; sic activum de iis rebus dicitur quae efficiunt ut aliae minores videantur. Distingui utile est inter has formas a. prima est forma quam hic invenimus. Res premens non re vera gravis est — onus certe non maximi momenti est — sed tamen gravis esse videtur vel videri potest. b. Res vel persona premens ita magna, fortis, pulchra est ut, ubi adest, aliae eiusdem generis minui videantur; vid. ad 242. c. Res vel persona premens ipsa rem vel personam pressam vincere vult; vide 499. 35 *sufficit*: egregia hic est ethopoeia. nam vulgo accidere videmus ut personae iratae eos a quibus quid patiuntur, non solum in se iniustos sed et aliis in rebus dignos qui reprehendantur dicant inprimisque contendat eos iam tanta habere vel fecisse ut sola modestia eos ab iniuria, de qua queruntur indignati, detertere debuisset; subaudiendum est: *tumidis Atridis*. Hoc dativum casum explicat, qui — nemo negabit — praecipue ad *coniurat* pertinet, sed ita ut *coniurat* absolute dictum sit subaudiendumque sit 'inter se'; *coniurat Atridis* vult: Atridarum causa iure iurando se obligat.

quod plaga Graiugenum tumidis coniurat Atridis:
 iam pelago terrisque meus quaeretur Achilles,
 et volet ipse sequi. | quid enim cunabula parvo
 Pelion et torvi commisimus antra magistri?
 illic nil fallor! Lapitharum proelia ludit
 improbus et patria iam se metitur in hasta.

40

L. C. 36 Silv. III : 298 tumidoque nihil iuratus Atridae.

A. C. 40 ni KQ.

36 *plaga Graiugenum* metonymia hyperbolica. 37 *pelago terrisque* cf. 441 Pelopis terras Graium orbem, Th. II : 711 tu bellis tu pace, III : 308 terras caelumque fretumque et ad 99 sq. Versus caesura post *meus* et summa est vis huius vocis versus loco ubi est effecta. Usque ad caesuram rythmus properat pavorem exprimens; post desperationis exclamationem caesura et breve silentium: sequitur pars versus rythmo tranquilliore: non iam pavet, nunc queritur mater. Tales versus pulchros esse nemo sanae mentis negare potest. Omnia haec rhetorica ex arte fluxisse verum quidem est, sed eo non minus pulchra fiunt, immo ei, cui res integra est, apparebit eam artem re vera liberalem fuisse. 38 *et*: coordinare videtur sed gradatio his verbis inest, cuius vis specie coordinationis augetur. Achillem quaesitum iri grave est, fore ut sequi velit autem longe gravius. Eo enim fit ut matris consilia curaeque irrita futura sint. 38 sq. *quid . . . magistri*: vulgo *committere* dicitur de eo qui alteri aliquid credit, hic autem de eo, qui alteri aliquem designat cui fidem habere et se credere possit. Graece *ὁπάζειν*. *Pelion et . . . antra* coordinatio pro subordinatione. Nil erratum est in eo quod Pelion ipsum elegit, in eo tantum quod Chironem magistrum esse voluit. Optime hic illa figura convenit, quia prius mons ipse, tum denique ipse Chiron eiusque habitatio subit. *torvi* fortis sine comitate, nostrum 'grimmig' cf. Th. I : 131, II : 716 sq. similis est usus vocis ad indicandas feminas nimis viriles vid. ad 351. 40 *nil*: haec lectio praestat; *ni fallor* dubitantis est — *nil fallor* affirmantis. *Lapitharum*: mentio proelii cum Lapithis facti eam non boni animi erga Centauros esse docet: dolor matrem iniustam facit. *proelia ludit*: ludendo imitatur. Sic *ludere* etiam occurrit Th. IX : 786 proelia lude domi; cf. ad vs. 3 refer. 41 *improbus*: non solum is qui mala facit sed etiam is qui bona non suo loco vel tempore vel modo facit improbus est. Sic de pueris, qui virilia tractant dicitur Th. IV : 319, 802, VI : 804, de feminis quae virilia tractant Silv. I : 6 : 53, significat nimis pulcher Silv. II : 1 : 107, nimis fortis Th. III : 675, nimis festinans Silv. II : 1 : 2, nimis cupidus 568 sq., Th. I : 253, VI : 644, nimia cupiens 942, Th. II : 292. *patria*... *hasta*: hastam patris iaciens temptat quam fortis sit. Notabilis usus praepositionis. Locativus non solum locum 'ubi' sed etiam tempus et res accedentes designat. Eodem modo *in* praepositio legitur: Th. III : 223

o dolor! o seri materno in corde timores!
 non potui infelix, cum primum gurgite nostro
 Rhoeteae cecidere trabes, attollere magnum
 aequor et incesti praedonis vela profunda 45
 tempestate sequi cunctasque inferre sorores?
 nunc quoque — sed tardum! iam plena iniuria raptae.
 ibo tamen pelagique deos dextramque secundi,

sq., 238, 293 sq., 320, 456 sq., IV : 170 sq., 221, 594 sqq., 818 sq.,
 VI : 248, VII : 669, Silv. I : 2 : 209 sq.

43 *non* : pro nonne, ut 129. 43 sq. *gurgite nostro* . . . *cecidere* : abl. loc. praepositione non addita frequentissimus est, vid. ad 223; inde abl. post verba locum dandi vel locum accipiendi (Th. I : 354 sq., III : 496 sq., IV : 786 sq., V : 321, VIII : 210) et post verba quae per horum verborum analogiam construuntur (79, 195, 887, II : 61, Th. I : 406, II : 645 sqq., III : 553 sq., V : 388, VII : 239 sq., 426 sq., XI : 62, 523, Silv. I : 2 : 109, 5 : 48 sq.) intellegi potest. 44 *trabes* per metonymiam pro navibus. De ipsis enim trabibus cogitandum non est, cum in terra, non in mari, naves aedificari soleant. 44 sq. *attollere* . . . *aequor* : per hyperbolen; tantos fluctus se concitare potuisse Thetis dicit ut totum aequor adsurgere videretur; *attollere* usurpatur ad indicandum Thetidem hac tempestate classem perdere voluisse. Saepe enim verba ad- praefixo composita significant actionem aliquo consilio fieri vel ad personam quandam spectare cf. adsurgere et Th. III : 406 adstupet oranti, VIII : 81 adtremit oranti. 45 *incesti* : incestus Paris audit ob hospitium violatum. *vela* : pars pro toto. Totam enim classem Thetis insecuta esset, sed melius vela nominata pingunt, nam vela ventis verberata facilius animi oculis aspicere possumus. 46 sq. *profunda tempestate* : Th. V : 187, 262, Silv. III : 3 : 107 de mero profundo S. locutus est, Th. X : 837 de caede profunda. Hoc igitur adiectivo rem uberrimam designat. Ita h. l. *profunda tempestate* = vehementissima procella. 46 *sequi* = insequi, simplex pro composito, vid. ad 87. *cunctas* . . . *sorores* : per metaphoram et metonymiam. Metonymia est in eo quod eae quas in hostem incitare voluit nominatae sunt pro signis, cum locutio legitima sit : signa inferre. Metaphoram agnoscimus, cum vox ad rem militarem pertinens transferatur ad iram dearum. Nereides Thetidis sorores, ut 27. 47 aposiopesis aptissima est ad vehementissimam animi perturbationem exprimendam. *tardum* : notabilis forma ellipsis est ubi, ut h. l., verbo esse omisso unum vocabulum totam sententiam efficit cf. II : 43, Th. I : 442, II : 163, IV : 78 sq., 277, 351, VI : 121, 143 sq., 203, 292. *plena* : ut 22. *iniuria raptae* vid. ad 6 in *Hectore tracto*. 48 *ibo tamen* : usque ad verba *nunc quoque* (47) de mera fictione locuta erat Thetis neque viderat vel videre voluerat quae graves molestiae consilium desperatum impediturae fuissent, cum sine dei Neptuni consensu neque sibi neque sororibus tempestatem efficere liceret. Sed quae ad facinus

quod superest, complexa Iovis per Tethyos annos
grandaevumque patrem supplex miseranda rogabo 50
unam hiemem.' dixit magnumque in tempore regem

L. C. 49 sq. Hom. Il. XIV : 201, 302 Ὀλέανόν τε θεῶν γένεσιν καὶ μητέρα
Τηθύν.

impediendum in animum ei venerant eam deinde alliciunt quippe quibus virum scelestum punire certe possit. Sensim consilium Paridis perdendi ei magis magisque arridere videmus. Potuit facere; iam potest—immo sero est; attamen potest. Quae ne fierent obsistere non potuit, vindicare potest. Hanc animi condicionem e vocabulo *tamen* cognoscimus. Nunc vero cum de re vere futura neque de re ficta loquitur, subit nisi permissu Neptuni nihil fieri posse; verba sequentia anacolouthi figuram exhibent; soluta oratione dictum esset: ibo tamen et deos marinos, Neptunum imprimis, cuius dextram prehendam, suppliciter rogabo ut me miserantes unam tempestatem mihi concedant. Ut nunc verba se habent construi sane non possunt, at tamen optime dicta sunt. Sequamur poetam. Primo Thetis de deis cogitat at statim reputat unius dei permissum satis esse, sed antequam hunc nominavit iam se ipsam videt supplicem ante eius pedes et hanc imaginem describit. Quod ita lectores verbum non habent unde *deos* pendeat neque persona indicata est quae rogatur, nihil haec ad poetam, qui hac in re iure suo usus est. 48 *secundi*. Tres summi dei Iuppiter, Neptunus, Pluto omnes Ioves audiunt, sed ille optimus maximus est, hic Iuppiter tertius vel infernus, Neptunus vero secundus Iuppiter vocatur; 49 *quod superest*: totius sententiae appositio est. Non enim nihil aliud quam manum dei Neptuni complecti potest, sed nullo modo nisi tempestate rogata Paridem ulcisci potest.

49 sq. *per . . . patrem*. Qui aliquid petit neque bonas causas habet propter quas is a quo petitur concedere debeat, ad benignitatem alterius se vertit. Benignissimi fere sunt homines qui pietate commoventur. 50 *supplex miseranda rogabo* artissime cohaerent; *miseranda* a voce *supplex* pendet et gerundivum proleptice dictum est. *supplex rogabo* periphrasis analytica est verbi *supplicare*; volunt igitur verba: ita supplicabo ut miseranda ei videar. 51 *unam* numerale magno pondere in versus initio collocatum modestiam voti ostendit. *hiemem* = tempestatem. 51 sq. *dixit . . . aspicit . . . veniebat*: *dixit*: perfectum praesens, ut dicunt, est; soluta oratione dicere possimus: querelam finierat et, ecce, regem vidit. Verbo *dixit* igitur illud temporis momentum indicatur quo consilium captum perficere incipit; quo eat nondum scit, hoc solum sibi eundum esse — sed non iam opus est — advenit rex. Haec vivida descriptio a descriptione non minus vivida regis dividitur explicatione quae, quippe actionem et rebus his narratis priorem et nondum absolutam exponens, imperfecto tempore enuntiatur. 51 *magnum*: de hoc adiectivo idem valet quod de *magnanimo* vs. 1; honorificum, non de-

aspicit; Oceano veniebat ab hospite, mensis
 laetus et aequoreo diffusus nectare vultus,
 unde hiemes ventique silent; cantuque quieto
 armigeri Tritones eunt scopulosaque cete 55
 Tyrrhenique greges circumque infraque rotantur
 rege salutato; placidis ipse arduus undis
 eminet et triplici telo iubet ire iugales;
 illi spumiferos glomerant a pectore cursus,
 pone natant delentque pedum vestigia cauda; 60

L. C. 52 cf. Silv. IV : 2 : 53 sq. 55 cf. Verg. Aen. V : 822 sq., Hom.
 Il. XIII : 27 sq. 59 Verg. G. III : 117 gressus glomerare superbos.
 59 sq. cf. Th. II : 46 sq.

A. C. 53 aequoreos Koch. 54 hilares Q. 59 fluctus Q. K. 60 caudae
 Weitingh, Haupt.

scriptivum est. Describitur deus vs. 57 *arduus*; *magnus* vero huiusque
 synonyma honoris causa usurpare solet cf. ad 159.
 52 *mensis*: convivio. 53 *aequoreo nectare*: nectar quod deus marinus,
 Oceanus, ei largitus erat; *diffusus vultus*: cuius vultus rubro colore
 distinctus erat, ob vinum potum. Est expressio contaminata, cum
 verbum potius ad obiectum vel definitionem aliam quam ad subiectum
 pertineat et contaminata quidem ex: distinctus suffuso nectare cf. Th.
 III : 437 sq. 54 *unde*: quo vultu viso. *cantu quieto*: abl. rei accedentis.
 55 *scopulosa*: adiectiva in -osus adiectiva abundantiae esse desinunt
 et quamlibet rationem quae rei, a cuius nomine adiectivum derivatum
 est, cum re cuius nomen adiectivo definitur intercedit, designare possunt.
scopulosa hic vult: in scopulis habitantia. *cete*: κῆτη. 56 *Tyrrhenique*
greges: delphines; in delphines enim a Baccho Tyrrheni mutati erant.
rotantur: de saltibus curvatis delphinum cogitandum est. 58 *triplici*
telo: tridente. *iubet ire*: adhortatur; de metaphora vid. ad 2 *vetitam*.
iugales: saepius ita equos designat cf. 633, Th. III : 268, 413, IV : 678.
 59 *spumiferos*... *cursus*: expressio mire implicita. Cum equi cur-
 rentes spumas excitant, cursus eorum spumiferi dici possunt. *cursus*
 in versus fine collocatus est, cum indicet priorem partem animalium
 equinam esse, ita ut ab hac parte currant. At cum verbum periphra-
 seos analyticae quae verbum currendi significat, adiectivum sequatur,
 ad significationem vel potius imaginem huius adiectivi attractum est, nam
 spumas glomerare possumus sed bipedes cursus glomerare non possunt.
 60 *delent*... *cauda* parallelismus descriptionem claudit, neque felicis-
 sime, quamquam *delent cauda* multo melius est quam *delent caudae* —
 nam personificatio caudarum semper delentium vehementissime pugnat
 cum velocitate quam S. indicare vult. — At tradita verba rem nobis-
 cum communicant quam intellegimus potius quam aspicimus et in de-

cum Thetis: 'o magni genitor rectorque profundi,
aspicis in quales miserum patefeceris usus
aequor? eunt tutis terrarum crimina velis,
ex quo iura freti maiestatemque repostam

L. C. 61 cf. Ov. Met. XI : 202 genitore profundi. 61 sq. cf. Verg. Aen. IV : 208 aspicis haec? an te genitor.

scriptione videre volumus; rythmus autem pulchre tranquillus: *pone natant // delentque pedum // vestigia cauda.*

52—61 ad interpunctionem loci paulisper animum attendamus oportet. Fieri enim non potest ut vss. 54—60 in parenthesi dictos esse putemus, nam verba *unde . . . silent* a voc. *vultus* nullo modo dividi possunt, quippe quae adiectivi vice fungantur et quae inde a *cantuque* sequuntur eiusdem sint generis cuius *laetus* et *diffusus*. Porro verba 'cum Thetis' cum *veniebat* iungere haudquaquam licet, quod *veniebat* explicatio est quae quadamtenus extra narrationem est. At *veniebat* cum tota descriptione non pugnat, ergo arte cohaerent 52—61 neque in his parenthesis est neque graviter interpungendum est; partes vero descriptionis semicolo distinguere optime visum est. Notandum deinde est deum, quem in initio advenientem videmus, sensim imaginationi adesse, quasi dictum esset: veniens ab Oceano adest laetus cett. Ad tale verbum, dei praesentiam designans, omissum quidem sed quod e contextu facile suppleatur, pertinent verba *cum Thetis*. Itaque ne post *cauda* quidem punctum ferri potest.

61 *cum Thetis*: ellipsis verborum loquendi dicendique ante orationem directam usitata. 62 *aspicis* cognoscendi significatione non saepe invenitur. Magis aptum tali notioni *videre* vulgo est. Sed inest verbo aspiciendi vis quaedam sinendi; vult igitur: videsne neque ulcisceris? *quales miserum*: *miserum* proleptice atque adeo praedicative dictum est. Miserum enim aequor est, cum ad tales res navibus homines utantur. Idcirco etiam *miserum* statim post *quales* sequitur, quorum vocabulorum rationem excipiunt *usus aequor*; magno cum pondere alterum in versus fine, alterum in initio ante caesuram collocatum. *patefeceris*: levis est metonymia, quia is qui aequora patere passus est ea patefecisse dicitur. 63 *eunt . . . velis*: ii qui in terra poenam metuere debent, in mari tuti sunt; periphrasin praetulit poeta, quae et superbiam et securitatem clarius exprimit. Non currunt scelesti ut quantocius se in tutum recipiant sed eunt et id quidem tutis velis i. e. velis datis quasi nullum sit periculum. Videmus classem leni vento promotam secure invehi et vela caelo sereno nitere. *terrarum crimina* metaphora et metonymia: designantur ii quos terrae (metaphorice pro hominibus in terris degentibus) accusant. 64 *iura freti*: mare natura rerum terras hominesque dividere debuit. Qui mari primus usus est quo veheretur, statum mutavit eoque iura violavit. *repostam*: arcanam, secretam.

rupit Iasonia puppis Pagasaea rapina. 65

en aliud furto scelus et spolia hospita portans
navigat iniustae temerarius arbiter Idae,
eheu! quos gemitus terris caeloque daturus,
quos mihi! sic Phrygiae pensamus gaudia palmae!

L. C. 65 Ov. Met. VII: 1 Pagasaea puppe cf. Val. Flacc. I: 422. 67
Silv. I: 2: 43 pastor temerarius Ida.

A. C. 68 pelagoque Q. K. 69 praemia Q. K.

65 *Iasonia . . . rapina*: adiectivum substantivi casui ideo praeponunt poetae, quod mentis oculo facilius una res cum quantisvis accedentibus subeat quam duae res quarum alteri cum altera certa est ratio. Optime conferuntur Iason qui vellus aureum et Medeam abstulit et Paris qui Helenam rapuit divitiarum una asportandarum non oblitus. *Pagasaea puppis*: Argo Pagasis aedificata erat.

66 *furto scelus*: notabilis est usus ablativi, ubi rei narratae additur definitio quae vel totam rem alio nomine appellat (319, 524 sq., 720, 925, II: 112 sq.) vel statum subiecti (686, 749, 957 sq.) vel statum obiecti (833) describit, qui status ex actione sequitur, aut in quo statu est eodem tempore quo actio fit. *Specie solum ablativus ad substantivum pertinet, re vera ad participium omisum quale est: commissum*; cf. Th. III: 164 heu quantus furto cruor, i. e. quot virorum fortium sanguis clam manavit. Ibi *effusus* suppleri potest. *spolia hospita*: oxymoron; spolia enim eae res sunt quas victor hosti victo detrahare solebat. H. l. vocabulum posuit ut melius videri possit quam immane scelus Paridis fuerit. 67 *iniustae Idae*: per metonymiam Ida iniusta dicitur ob iudicium corruptum in eo monte factum. *temerarius arbiter*: non enim secundum ius fasque ex aequo et bono sententiam dixit sed pollicitationibus allectus, ideo temerarius iure vocatur; arbiter magis quam iudex est cum ei nulla potestas esset. 68 *terris caeloque*: per metonymiam pro hominibus deisque quorum filii occiduntur. *daturus* verbo dandi multis modis S. utitur vid. ad 9; cum hoc loco conferendi sunt loci: Th. III: 235 sq. semina pugnae dedi, Th. V: 456 sq. dare vincla, 730 sq. silentia ira dedit; nec non cohaerent Th. III: 22 datus arbiter alno, Th. XI: 166 datus urbibus hospes; partim his locis verba substituere possumus, ut vincla dare = vincire; semina dedi = sevi; vel facere ut, e. g. dare gemitus = facere ut gemant, dare silentia = facere ut sileant; hinc derivatur usus qui invenitur Th. III: 22, XI: 166, ubi datus paene idem vult ac factus: sic intellegendus est locus Th. VII: 449 cetera dant ipsi, ubi dant nihil est nisi faciunt. Praeterea dare c. obi. occurrit ad circumscribendum verbum intransitivum Th. IV: 23, V: 698, VI: 107, 601, XII: 47, cum part. perf. pass. vel adi. pro verbo transitivo vel causativo Th. I: 568 sq., VI: 899, cum adv. item Th. V: 43, VI: 743, VIII: 690 sq., XI: 328, c. inf.: Th. III: 37 sq., X: 388 sq. 69 *sic . . . palmae*: exclamatio est, non interrogatio, ut verba sequentia. In in-

hi Veneris mores! hoc gratae munus alumnae!

70

has saltem, — num semideos nostrumque reportant

Thesea? — si quis adhuc undis honor, obrue puppes,

haut permittite fretum! nulla inclementia: fas sit

L. C. 73 Th. IV: 173 sq. reddite nec vero crudelem avidamque vocate sanguinis.

A. C. 73 aut KQ.

terrogatione enim omnino pronomen 'nos' expressum necesse esset; vis enim esset: num aequum et nos tantos dolores ferre, quia Venus in iudicio vicerit? Accedit quod per ironicam vel rhetoricam interrogationem indignationem exprimere possumus coram eo de quo querimur, non eo absente. Si absens est is qui indignationem movit, indignatus indicat tantum quid alter fecerit. *Phrygiae . . . palmae*: palmae i. e. victoriae quam reportavit sub Phryge i. e. Paride iudice.

70 *hi mores* vid. supra 69; Neptunus interrogari non potest utrum talia e consuetudine Veneris sint necne, at apud Neptunum Thetis queri potest Venerem talia non nunc primum facere. *gratae . . . alumnae* cum acerba exprobratione. Quae ut alumna grates agere debuit tantarum miseriarum causa fit. 71 sq. *semideos nostrumque . . . Thesea* hendiadyoin; cum permultis locis haec figura periphrasis analytica sit per specimen speciemque, nil mirandum est hic pro singulari colectivo pluralem generalem ad speciem indicandam inveniri. *semideos* enim stricto sensu interpretari non possumus, quod nemo nisi pessimus auctor ita scribit ut rhetoricae quaestioni positive responderi possit, si is qui interrogat negativum responsum expectat. Est autem Helena semidea, qua de causa nisi *semideos* de Theseo solo dictum est, negative responderi non potest. Verba igitur significant Thesea e deo marino et matre mortali natum. *nostrum*: apud S. deae diique rationum, quae aliis cum aliis nec non cum hominibus urbibusque mythicis intercedunt, mire periti sunt, sicut hic quoque quamquam in summa animi perturbatione Thetis admonere non neglegit Thesea et suum fuisse necessarium. 72 *si . . . undis*: saepe fieri videmus ut ii qui obsecrantur una contendere velint id quod rogant aequum iustumque esse et ita quidem ut praemissionem hypotheticam faciant. Et re vera nonnumquam homines ita decipi possunt, cum quaestionem ita ponamus ut id, quod verum esse vel ut faciant iis persuadere volumus, e re quam concessuros eos esse scimus pendere pro certo affirmemus, de ea vero re eos interrogemus quasi dubitemus utrum concessuri sint necne. Qua re concessa haud ita raro ipsis persuasum est et alteram ita se habere ut volumus. Nec contendere velim hanc rationem non ita simplicem semper iis in animo esse qui ita obsecrantur sed meo iudicio haec obsecrandi formula inde fluxit. *honor*: honor iis esse dicitur quos magni facimus, quos curamus, veremur, amamus; nullus honor iis esse dicitur quos nihili facimus, qui abiecti sunt. Cf. 629 sq., Th. V: 630, XI: 368, XII: 300. 73 *haut . . . fretum*: noli iis

pro nato timuisse mihi, da pelleret luctus,
nec tibi de tantis placeat me fluctibus unam 75
litus et Iliaci scopulos habitare sepulcri'.
orabat laniata genas et pectore nudo
caeruleis obstabat equis. sed rector aquarum
invitat curru dictisque ita mulcet amicis:
'ne pete Dardaniam frustra, Theti, mergere classem; 80
fata vetant: ratus ordo deis miscere cruentas

L. C. 77 Verg. Aen. XII: 606 et roseas laniata genas. 77 sq. Th. III: 294 dictisque ita mulcet amicis. Verg. Aen. II: 147 dictisque ita fatur amicis (VIII: 126). 81 Verg. Aen. IV: 440 fata obstant.

A. C. 74 da tollere fluctus ω. 75 unum ω. 78 sed P: tunc ω. ductor ω.

concedere ut per fretum navigent. *nulla inclementia* (me movet). *sit* optativus. Cum sibi persuasum habeat fas esse, propter modestiam se sperare solum dicit.

74 *timuisse*: perfecti usus qui occurrit post verba volendi, laetandi, concedendi, emendi eorumque opposita, e. a. cf. 117, 754 sq., 863, 895 (si fas dixisse), II: 92. Dignum quod notetur est animi mutatio Thetidis. Nam ex his verbis et sequentibus patet eam nunc rursus de periculo arcendo cogitare. Quamquam iniuria iam commissa sero esse nuper sibi dixit, tamen denuo sperare incipit; *da* vide ad 9.

75 sq. *nec . . . sepulcri*: locus paulo intricatior nec tamen perobscurus. Mente modo tenendum est duobus membris oppositis in altero saepe omitti quod ex altero suppleri possit; sententiam suppletam exscribo: neu tibi placeat de tantis fluctibus, quos ceterae Nereides habitant, me unam eam tantum maris partem quae Troiae litus alluit habitare maerentem filium ibi sepultum. 76 *litus*: de mari quod litus alluit cf. 28 sq., 120, 137 sq., 226 sq., Th. I: 335, 687, III: 256, IV: 812, V: 171. *Iliaci . . . sepulcri*: admirabili brevitate et exquisito pudore dictum. Neque cuius sit sepulcrum neque se sepulcri causa ibi habitaturam esse dicere vult et tamen utramque rem indicat. 79 *invitat curru*. *curru* abl. loci est per analogiam verborum ponendi vel locandi; cf. 43 sq. 80 *pete . . . mergere* per analogiam verborum conandi; vid. ad 16: *dolet vinci*. 81 *fata vetant*. Haec verba quid sibi velint non satis apparet. Locutio Vergiliana neque huic loco apta est. Non enim Statianum est de potentia cogitare quae plus valeat quam dei, nisi vero per deos nihil efficere possit, neque de ratione omnium rerum tam praeteritarum quam futurarum quae vero in deorum tantum mente formam accipiat, praesertim Iovis, qua re fit ut inter fata Iovisque imperia in singulis casibus non ita multum intersit. Haec fata quae Vergiliana vocari possunt apud Statium non commemorantur. Fatum imprimis de leti necessitate usurpat et deinde ad causam indicandam earum rerum quae maiores sunt quam ut casu accidisse videantur nec tamen a deo quoquam iussae

**

Europamque Asiamque manus, consultaque belli
Iuppiter et tristes edixit caedibus annos.

A. C. 82 Europaeque Asiaeque K: Europae atque Asiaeque Q. bella ω.
83 indixit E.

sunt. Necesse est ut statuamus Vergilium nimis menti Statii praesentem fuisse cum hoc scriberet. *ratus ordo deis*: dei hanc legem esse voluerunt; sequitur autem acc. c. inf. quasi dictum esset; dei iusserunt vel censuerunt; cf. ad 3 *refer. ordo*: res quae iusto modo altera iuxta alteram positae sunt (*ordo localis*) vel res quae iusto modo altera alteram sequuntur (*ordo temporalis*) indicat. Usum localem invenimus, si de ordinibus exercitus loquimur (328, Th. II: 225, III: 531 sq., VI: 58, 273, VIII: 673), temporalem autem, cum de ordine eventuum sermo fit (Th. I: 539, 667 sq., II: 169, 174, III: 52, VII: 236). Per metaphoram ordinis localis voc. ita adhibetur, ut in locutionibus '*ordo equester*' '*ordo senatorius*' videmus (Th. I: 198, IV: 116, 528), ad res nempe vel personas indicandas quae inter se cohaerent et quasi unum corpus efficiunt, aut sic ut apparet in termino ut dicunt technico '*Ionius ordo*', iustam ideoque pulchram rationem indicans rerum quae una adsunt. Ab usu locali praeterea S. profectus est ubi abl. *ordine* adiectivis vel pronominebus quae omnia speciei alicuius exempla complectuntur, addit (Th. I: 552, III: 239, 309). Per metaphoram ordinis temporalis ea notione voc. usurpat quae a significationibus '*usus, lex, ritus*' eo tantum differt, quod *ordo* magis ad rerum consecutionem spectat, haec vero vocabula ad modum rerum faciendarum (135, 523, Th. I: 302, II: 395, 494, VI: 380, IX: 563 sq.). Hinc usus metaphoricus derivatur qui e. g. ex derivatis *ordinarius, extraordinarius* optime notus est, apud S. vero occurrit 523, Th. II: 394; nec non huc pertinet usus metaphoricus qui in vocabulo Franco-Gallico occurrit ubi iussum indicat. *miscere*: sollemne verbum est conserere; *miscere* poeta per solitam metaphoram posuit, cum *miscere* de omnibus rebus tumultuosis et turbidis dicatur: *miscere* clamorem, *miscere* caelum tempestate. *cruentas*: praedicative, nam manus miscendo demum cruentae fiunt.

82 sq. *consulta... edixit... annos*: zeugma; post *Iuppiter* supplendum est '*indicavit*' vel tale quid; edicere enim statuere, iubere vult unde *consulta* vix pendere possit, cum consultum publici iuris facere possimus, iubere vero non possimus. Accedit quod verborum divisio post *Iuppiter* breve silentium postulat et obstat ne *consulta* cum *edixit* iungamus, quia *edixit* inter *tristes* et *annos* collocatum ad haec vocabula praecipue pertinere manifestum est et, si una sententia duo obiecta complecteretur, *Iuppiter* eo loco ubi nunc est ferendum non esset. Contra si zeugma agnoscimus, omnia recte procedunt. Ut dixi, post *Iuppiter* principalis caesura vs. 83 est et elliptica enuntiatio, quae oppositionem verborum melius patefacit, optime indicat maiestatem auctoris tantam esse ut iam nil mutari possit. *caedibus* haec metonymia — pro bello enim vox posita est — potius apud pacis quam belli amatores invenitur.

quem tu illic natum, Sigeo in pulvere quanta
aspicies victrix Phrygiarum funera matrum,
cum tuus Aeacides tepido modo sanguine Teucros
undabit campos, modo crassa exire vetabit
flumina et Hectoreo tardabit funere currus,

85

A. C. 86 teucro w.

84 *quem . . . natum*: talibus in locutionibus *qui* = qualis esse explicari solet. At est discrimen, nam si exclamamus 'Qualis est!' nobis ignotum fuisse dicimus, eum puta tam fortem, tam bellicosum fuisse. Si vero pronomine interrogativo utimur, eum prorsus alium videri exprimimus. Post *natum* interpungendum; prior pars sententiae, ut ita dicam, absoluta est: personae nominatae sunt, locus indicatus, animi condicio, admiratio nempe, expressa. Quae sequuntur nihil aliud agunt nisi explicant. Si vero post *Sigeo in pulvere* interpungimus, haec verba plane ineptam vim accipiunt. Non enim de loco hic sermo fit, sed de iis rebus quas Achilles gesturus sit. Quod patet ante *Sigeo* virgula posita. In nova enim sententia aut vocem interrogativam aut verbum expectamus: quae igitur alterutri praecedunt minore cum attentione praetermittimus. Nota: *quem* in initio — *natum* ante caesuram — *quanta* in fine — *victrix* ante caesuram. 85 *victrix*: Achille victore et Thetis vincit. *funera*: per metonymiam *funus* et de morte ipsa et de homine mortuo usurpatur cf. 659 sq., Th. II: 690 sq., VIII: 3, 115 et Th. II: 460 sq., 570 sq., III: 134, IV: 233, 577, VIII: 106. 86 *Aeacides*: si consulto avonomicum poeta hic posuit, haec causa esse debet: et alii nepotes Aeaci fortes sunt et olim filius Aeaci illic terrorem hostibus iniecit, sed quae ei fecerunt nihili putanda sunt comparata cum rebus gestis filii tui. 87 *undabit*: ubique fere *undare* intransitivum est. Sed Statius usus insolitos amat nec verbum *undare* per se aestimandum est, sed memoria tenendum est alia verba quorum radix in-a desinit partim intransitiva partim transitiva esse. Atque inter composita *inundare* certe transitivum est, et simplex pro composito persaepe locatur cf. 249 versa / inversa, 336 tuentes / intuentes, 460 claudit / includit, 688 sequeretur / insequeretur, 906 pono / depono 2: 113, sequi / consequi cf. II: 142 et vid. Th. I: 262, 551, II: 240, III: 143 sq., IV: 511, V: 494 sq., 603 sq., VI: 59, VIII: 382, 480. Putandum vero non est verbum hic inundandi sensum habere, sed inundare, quod transitivum est, exemplo suo usum transitivum verbi simplicis tueri. Sensus qui optimus videtur est undas facere: ex campis enim undas vel aequor fluxum facit. Membrum oppositum hanc notionem tuetur: flumina fluere prohibebit — terrae ut fluxae fiant efficiet. 87 sq. *crassa . . . flumina*: *crassa* praedicative dictum est. Usus persaepe ut h. l. ex correptione nascitur. Achilles flumina corporibus, armis, aliis rebus crassa faciet et ideo in mare profluere prohibebit. *vetabit*: vid. ad 2. 88 *Hectoreo*. De adiectivis in — *eus* paene idem valet quod de adiectivis in — *osus*. vid. 27;

impelletque manu nostros, opera inrita, muros!

Pelea iam desiste queri thalamosque minores:

90

crederis peperisse Iovi; nec inulta dolebis

cognatisque utere fretis: dabo tollere fluctus,

cum reduces Danai nocturnaque signa Caphereus

A. C. 91 *crederis* *P* et *scholiasta* interpretatur: *credideris* *E Q K* in *lemmate* *scholii*. 92 *cognatisque* *P*: *cognatis* *E Q K*.

exempla occurrunt 223, 285, 307, 344, 564, 602, 603, 719, 843, 900, 934, II: 35, 50, 124, 157, Th. I: 437, 499, 600, II: 13, 137, 139, 255, 258, 411, 414, 453, 461 e. a. *tardabit*: describit quasi rem praesentem, non narrat quasi rem futuram. Nulla enim est causa, cur expressis verbis in narratione dicatur currum Achillis Hectore adnexo non tam celeriter vectum esse. At qui rem ante oculos accidere videt, magnitudinem Hectoris intellegit, cum corpore eius currus tardari videatur. 89 *impellet*: labefaciet, cf. Th. VI: 398. *manu*: hoc ablativo S. liberius interdum utitur 1°. ut h. l., indicans rem sine contentione factam esse quia vel res ipsa levis est (Th. I: 519) vel is, qui rem facit, adeo validus est (h. l. et Silv. V: 1, 87); 2°. ea fere significatione quae inest locutioni nostrae 'eigenhandig' (Th. III: 248, IV: 189, S. III: 3, 127). *nostros* . . . *muros*. Neptunus et Apollo Laomedonti moenia aedificaverant. *opera inrita*: pluralis distributivus. *inrita* appellantur quod quamvis divina tamen peribunt. 90 *Pelea* . . . *thalamosque minores*: hendiadyoin: quod cum Peleo nubere coacta sis, matrimonium minus nobile iniisti. 91 *crederis* . . . *Iovi*: propter filii nascituri fata a Iovis concubitu prohibita erat; filii causa se non Iovi nupsisse dolet; si filius Iovis filius esse videtur, contenta esse potest. 91 sqq. Pulcherrima haec transitio est. Mors Achillis ne commemoratur quidem. Gloria, quam ibi Thetidis filius adepturus est, celebrata Neptunus statim ultionem describere pergit. Dolorem non suo nomine appellatum consolatur, id quod viri est qui quam maxime maerentium animi condicionis expertus est. 91 *nec inulta*: nequaquam inulta. 92 *que*: quam apta contextui haec coniunctio sit statim apparet loco in linguam quamlibet germanicam tralato, cum notio futuri temporis imprimis coordinatione maiore vi exprimatur, quam nos proprio verbo enuntiamus: *en gij zult volstrekt niet ongewroken treuren en gij zult de verwante wateren gebruiken*. 92 *dabo*: ad 9. 93 *cum* . . . *Danai*: verb. esse omisum, etsi non copulae tantum vice fungeretur sed etiam tempus indicaret, ut 116, Th. IV: 208 sq., 540 cf. ad 32. 93 sq. *nocturnaque* . . . *exseret*. Nauplius, Palamedis pater, morte immerita filii exacerbatus in monte Caphereo, qui in insula Euboica situs est, nuntio Graecos in eo esse ut reveherentur allato ignes accendit, ut Graeci portus specie decepti in scopulos naves illiderent. *nocturna signa*: ignes illi a Nauplio accensi. Indicatione generali et adiectivo *nocturna* exquisite electo horrorem noctis, tempestate infestae et scelere doloso inquinatae, nobis proponit.

exseret et dirum pariter quaeremus Ulixen.
dixerat. illa gravi vultum demissa repulsa, 95
quae iam excire fretum et ratibus bellare parabat
Iliacis, alios animo commenta paratus,
tristis ad Haemonias detorquet bracchia terras.
ter conata manu, liquidum ter gressibus aequor
reppulit et niveas feriunt vada Thessala plantas. 100
laetantur montes et conubialia pandunt

L. C. 95. Th. II : 410, Hor. Sat. I : 3, 57, Verg. Aen. I : 561. 99 sq.
Hom. Il. XIII : 20. 100 ἀργυρόπεζα Θέτις Hom. Il. passim. 101 sq. Verg.
Aen. VIII : 712 pandentemque sinus.

A. C. 97 animo *P* : iterum *E Q K*.

94 *exseret* : verbo ipso et intensivo *exsertare* S. ad proferendi, in
medium proponendi, patefaciendi notionem indicandam utitur : 346,
Th. I : 413, II : 513, IV : 235. *quaeremus* : insequemur : Th. I : 649.
95—125. *Thetis postquam Neptunum flectere non potuit, ad Chironem*
proficiscitur ut filium secum abducatur.

96 iam levis metaphora : non enim ad tempus spectat sed ad consiliorum
seriem. Eo usque iam progressa erat ut mare excitatura esset. *ratibus*
bellare : dativus ut Th. III : 88 sq., VIII : 289. 96 sq. *parabat* . . . *paratus* :
figura etymologica. 97 *paratus* vid. ad 3 cantu. 97 *animo* : abl. loc. —
non enim casus rei adhibitae est (instrumentalis), sed constructio totius
rei et partis est, qua si utimur, vulgo tota res subiecti vice fungitur — pars
vero abl. locali, qui casus rei accedentis est, enuntiatur. 98 *Haemonias* . . .
terras : Thessalia a Haemone monte sic dicta. *detorquet bracchia* : in-
versio subordinationis : brachiis se detorquet vel avertit. 99 sq. *ter* . . .
reppulit : haec figura in eo consistit quod esse omittitur in sententiis
praedicativis vel in periphrasi praeteriti passivi praecedente autem aut
sequente membro in quo verbum finitum legitur ita ut dubitari possit
utrum zeugma statuendum sit an ellipsis cf. 512, II : 46, 158, Th. I : 634
sq., II : 114, 424 sqq., IV : 307, 373 sqq., 431, 444, 661, 732, IX 458.
100 *niveas* . . . *plantas* : tota sententiae vis in voc. *Thessala* posita est :
et iam Thessalicae sunt aquae quas natans scindit. *feriunt vada* . . .
plantas : inversio subordinationis ; logice dicere debemus : ferit vada
plantis, sed cum *Thessala* voc. *vada* definitio sit, vocabula quibus
maxima vis inest, subiecti vice fungi voluit poeta. 101 sq. *laetantur* . . .
sinus : personificatio. Si hunc locum cum loco, qui est vs. 123 conferi-
mus, optime discernere possumus, quantum discrimen sit inter personi-
ficationem rhetoricam et poeticam. Illic enim poeticam invenimus, hic
rhetoricam, cum illic de campo dicitur quod ipse Chiron de campo
sentit. Animi motus, qui iis animi motibus, quos res personificata apud
personas agentes efficit, responderent, si non res sed persona causa

antra sinus lateque deae Spercheos abundat
obvius et dulci vestigia circuit unda.

illa nihil gavisia locis, sed coepta fatigat

pectore consilia et sollers pietate magistra

longaevum Chirona petit, domus ardua montem

perforat et longo suspendit Pelion arcu :

pars exhausta manu, partem sua ruperat aetas.

signa tamen divumque tori et quem quisque sacravit

accubitu genioque locum monstrantur ; at intra

105

110

L. C. 106 Silv. I 1 : 7. 107, Th. X : 83.

A. C. 109. sacravit *P* ; sacrarit *Menke, Kohlmann* ; sacrarat *Q K* : sacrasset *Priscianus*. 110 intus *E*.

efficiens esset, nunc etiam rei efficienti attribuuntur. Personificatio rhetorica autem ornamentum tantum sermonis est, cum nulla causa indicari possit propter quam sic neque aliter poeta locutus sit. *conubialia*... *antra* : in Pelio monte matrimonium Pelei et Thetidis celebratum erat cf. 119 sq. 193 sq. *pandunt*... *sinus* : ut homines qui hospiti domorum ianuas pandunt, adventum eius sibi gaudio et honori esse designantes. 102 sq. *abundat obvius* : magna vi aquae obviam it. 103 *circuit* : cf. 408, Th. II : 602 sq. 104 sq. *gavisia*... *sed*... *fatigat* : est omittitur, vid. ad 99 sq. *fatigat* : 217 sq. et Th. VII : 72 sqq. per metonymiam dictum pro *continuo agitare* — inde per metaphoram hic et 338 et Th. II : 244 de cogitationibus precibusve non intermissis. 105 *sollers* : adiect. praedicativum. Animi motuum series optime descripta est. Postquam ex Neptuno cognovit a deis nullum iam auxilium expectandum esse, sibi ipsi agendum esse statuit. Ideo in eum locum se confert, ubi filius versatur. Appropinquans vero nondum pro certo habet, quid actura sit ; tota est in cogitationibus neque quaquam ad loci naturam animadvertere potest. Sed ipsam pietatem secuta ad finem cogitationes perducit. Quod ubi accidit, iam certa consilii (*sollers*) Chironem adit. Quae vero actura sit, poeta, quippe descripturus, nondum nobiscum communicat. 106 *ardua* : non solum de rebus quae ascensu difficili sunt (nostri : *steil*), dicitur, sed etiam de iis rebus quae vel ipsae altae sunt vel in altitudine quadam sitae. 107 *perforat*... *suspendit* : de metonymia vid. ad 29. descriptio valde concinna ; vulgo enim ubi alicuius rei pars remota est, alii inania vident, alii ea quae relictas sunt : S. vero utrumque conspexit. *longo*... *arcu* : ita ingens antrum est, ut pars superior montis arcus superimpositus videatur, quasi pontis pars sit vel arcus triumphalis. 108 *pars*... *aetas* : explicatio antecedentium. Tam immane antrum evasit, cum et rerum natura iam pars montis cavata esset et partem montis Centauri effodissent. 109 sq. *tamen*... *at* : quamquam domus ipsa minime speciosa est, huc tamen dei convenerunt nuptiarum Pelei

Centauri stabula alta patent, non aequa nefandis
 fratribus: hic hominum nullos experta cruores
 spicula, nec truncae bellis genialibus orni,
 aut consanguineos fracti crateres in hostes,
 sed pharetrae insontes et inania terga ferarum. 115
 haec quoque, dum viridis; nam tunc labor unus inermi
 nosse salutiferas dubiis animantibus herbas,

L. C. 111 cf. Verg. Aen. VI: 286 Centauri in foribus stabulant. 113 sq. cf. Verg. Georg. II: 445 sq., Ov. Met. XII: 235 sqq., Th. VI: 535 sqq. 117 cf. Silv. I 4: 98 sq.

Thetidisque celebrandarum causa, immo vero in hac domo Centaurus iustissimus, tot virorum fortium magister, habitat. *at*: sententia priori per asyndeton succedit, cum antecedentibus vero coniungitur. *signa* sqq.: ab enuntiatione generali profectus poeta ad enuntiationem specialem procedit. Figurae igitur sunt divisionis et partitionis, quae non solum ibi occurrunt ubi omnia alicuius speciei genera vel nonnulla exempla proferuntur sed etiam ubi ad eandem rem indicandam narratur et cuius sit speciei et cuius generis et quod exemplum.

111 *non aequa*: sententiae vis in his vocabulis posita est: per litoten pro *dissimillima*. 111 sq. *aequa nefandis fratribus*: comparatio compendiaria. 112 sqq. *hic...ferarum*: explicant *non aequa*. 112 sq. *nullos...nec*: anacolouthon, nam spicula inveniuntur quidem, sed spicula quae numquam humano sanguine imbuta sunt. At enumerandis iis rebus quae in Chironis antro non inveniuntur, antra aliorum poeta describere vult, ideoque de ipsis illis spiculis sanguine humano imbutis cogitat, quae, si in Chironis antro alia tantum inveniuntur, ibi non sunt; quod cum ei in animo sit, pergit *nec*. 113 *truncae bellis genialibus*: quasi dictum sit *truncatae*, additur abl. rei accedentis vel localis. *bella genialia*: per metonymiam de pugna in matrimonio Pirithoi commissa. 114 *fracti...in hostes*: constructio per analogiam vid. ad 3 *refer*. *fracti* enim voc. magis descriptivum est pro *iacti* (metonymia). 115 *insontes*: metonymia: pharetrae sagittas continentes quas in feras tantum coniecturus est sagittarius. *inania terga ferarum*: cf. 415 terga ferarum, Th. I: 483 sq. inanem leonem, VI: 722 tigrin inanem, VII: 276 vacua ora leonum, IX: 589 vacuorum terga leonum. 116 *haec quoque* sc. agebat. *haec* venationem nempe quae non nominata, sed indicata est. *dum viridis*: in iuventute; de verbo esse omisso vid. 93. *labor unus*: verbum esse in sententiis praedicativis etiam omittitur 201, 862, Th. I: 442, II: 187 sq., III: 217, 483, IV: 230 sq., 349, VI: 296, VII: 53 sq. 117 *nosse*: vid. ad 73 et Th. III: 549, 590 sq., IV: 577 sq., 821 sq., quibus locis comparatis apparet nonnumquam perfecti et praesentis indicativos iuxta poni, cum fieri non possit ut ubique discrimen statuatur. *dubiis animantibus*: hominibus in periculo versantibus. Eadem notio voc. *dubius* est 871, Th. II: 224.

aut monstrare lyra veteres heroas alumno.
 et tunc venatu rediturum in limine primo
 opperiens properatque dapes largoque serenat 120
 igne domum, cum visa procul de litore surgens
 Nereis: erumpit silvis — dant gaudia vires —
 notaque desueto crepuit senis ungula campo.
 tunc blandus dextra atque imos demissus in armos
 pauperibus tectis inducit et admonet antri. 125
 iamdudum tacito lustrat Thetis omnia visu
 nec perpressa moras: 'ubinam mea pignora, Chiron,
 dic', ait, 'aut cur ulla puer iam tempora ducit
 te sine? non merito trepidus sopor atraque matri

L. C. 119 Th. II: 314.

A. C. 124 summissus Q K E. artus E. 125 admovet antris. E Q K.

118 *monstrare lyra* per metaphoram et metonymiam pro *carmen ad lyram canere de vel carmine ad lyram cantato celebrare*. 119 *venatu rediturum*: abl. separativus praepositione non addita ut 246 ubi vid. *in limine primo*: in prioribus antri partibus; limen S. saepe pro domo vel parte domus ponit. Cf. Th. II: 293, 314, 479, III: 579, V: 575. 121 sq. *visa*: omissa copula in periphrasi praeteriti passivi 335, 663 sq., 751 sq., II: 119, Th. I: 575, II: 311 sq., III: 182, 496, VI: 200 sq., 237, 294, 298, VII: 448 sq. *litore*: per metonymiam pro mari vid. 76. 122 *erumpit silvis*: vid. ad 246. 123 *desueto... campo*: abl. cuius specimen hic invenimus subdivisio est abl. localis sed non multum differt ab usu abl. qui viam indicat qua quis iter facit. Designat enim locum neque vero locum ubi aliquid est, sed potius fines vel spatium per quod aliquid movetur. Cf. 358, 482, 745, Th. IV: 428, 801 sq., V: 184, VI: 430. 124 *blandus dextra*: quasi dictum foret *blandiens dextra* vel constructio totius rei et partis vid. 97. Quandocumque enim ab usitata forma dicendi poetae recedunt, fieri non potest — nisi saltem perraro — ut pro certo statuamus cuius rei exemplum secuti sint. *imos demissus in armos*: humilis introitus obstat ne erectus intret; ergo se demittit et eo usque quidem, ut caput non iam supra armos extet. 125 *admonet antri*: excusat humilem domum et deam hospitem monet ut caveat ne qua offendant. 126 *tacito lustrat... omnia visu*: tacite omnia circumspicit vid. ad 8. 127 *pignora*: pro liberis etiam Th. I: 87, 394, IV: 563 sq., 778 sq., IX: 361, X: 710, 805, XI: 428, 479, 703. 129 *te sine*: anastrophe; cf. arma inter 160; sorta inter Th. II: 76; te propter 269, 654; portus et litora circum II: 78; suos circum Th. IV: 16; aethera contra Th. II: 596. *non* pro nonne. vid. ad 43. *trepidus sopor*: sopor somnus altissimus est, qui, si trepidus i. e. inquietus, turbatus est, imaginibus maxime terribilibus nos vexat. Ad haec et sequentia quod

signa deum et magnos (utinam mentita!) timores? 130

namque modo infensos utero mihi contuor enses,
nunc planctu livere manus, modo in ubera saevas
ire feras; saepe ipsa — nefas! — sub inania natum
Tartara et ad Stygios iterum fero mergere fontes.

hos abolere metus magici iubet ordine sacri 135
Carpathius vates puerumque sub axe peracto
secretis lustrare fretis, ubi litora summa

A. C. 130 dolores E.

verbum supplendum sit pro certo affirmare non ausim, sed optimum mihi videtur post *deum*: *minantur* supplere, post *timores* vero: *vaticinantur*; fieri enim non potest ut *timores* ab *utinam mentita* pendeat quod ominis avertendi causa in parenthesi dictum est.

130 *signa deum*: monstra a deis missa. 131 sqq. In enumerationibus omnibus modis varietatem consequi poeta conatur. Quod cum exempla cuiusvis modi complectitur inde ab usu coniunctionum usque ad ordinem descriptionum, longum est vel praecipua exempla enumerare aut inter varia genera distinguere; nonnullos tamen locos afferre velim, quibus diligenter inspectis et inter se comparatis patet et hanc rem effectam esse Statii studio pingendi et quam frequentissima sit: 32, 37, 154, 193 sq., 297, 441, 728, 735 sqq., 751 sq., 943 sqq., II: 10 sq., 19 sq., 46, 52 sq., 55 sqq., 73 sq., 108 sq., 159 sq. *infensos utero mihi*: ut dicimus *alicui caput vulnerare*, sic et *alicui capiti minari*; ergo *utero* dativus est pendens ab *infensos* dativo *mihi* a tota locutione *infensos utero* pendente. 132 *manus*: metonymia quae *pars pro toto* vocatur. Non tam manus ipsae quam brachia livida fiebant plangendo. 132 sq. *in ubera* . . . *feras*: *ire in* hostilem vim hoc loco non habet. Non quod ferae ubera aggressurae sunt (praeclara imago esset) monstrum est, sed quod saevae ferae sunt quas nutritura esse pro filio sibi videtur. 133 *ipsa*: neutr. plur. ad *Tartara* pertinet. *nefas*: exclamationis vice fungitur horrorem exprimens. 134 *fero*: expressio correpta pro *videor mihi ferre*. *fero mergere* infinitivus finalis ut 288 sq., 735, 821 sq., II: 51, Th. I: 33, 178, III: 626 sq. 135 sq. *hos* . . . *vates*. Sicut medicus aliquid praescribit, ut causa morbi eximatur, sic vates indicat, quo modo animi perturbatione quis liberari possit. *metus*: per metonymiam pro causa metus. *ordine*: ritu; vid. ad 81. 136 *Carpathius vates*. Proteus, quippe qui Carpathi in insula habitare diceretur. *sub axe peracto*: axis caelum est; cf. Th. V: 86 sq., Silv. III: 1, 52; *sub axe peracto* igitur est *sub caelo nocturno*. Similis est metonymia Th. V: 180: cessare novae perfecto sole tenebrae. 137 *secretis* . . . *fretis*: abl. loc. sine praepositione ut 373, Th. I: 370, 483 sq., IV: 87, 782 sq., V: 201 sq., 294 sq., 729, 753, VI: 21 sq., 25 sq., 278 sq., 380, 387. *litora summa*: extrema pars maris. Cf. ad 76. De verbo esse omisso cf. ad 99 sq.

Oceani et genitor tepet inlabentibus astris
 Pontus. *ibi* ignotis horrenda piacula divis
 dona~~que~~ — sed longum cuncta enumerare vetor~~que~~. 140
 trade magis! sic ficta parens: neque enim ille dedisset,
 si molles habitus et tegmina foeda fateri
 ausa seni. tunc ipse refert: 'duc, optima, quaeso,
 duc genetrix humilique deos infringe precatu.
 nam superant tua vota modum placanda~~que~~ multum 145

L. C. 141 Th. I: 578 neque enim ille coactis.

A. C. 139 ubi Q K. 141 fata Q K. 143 ille Q K.

139 sq. *ibi* . . . *donaque*: aposiopesis pulchre adhibita: magica ars obscura, indefinita, arcana semper amavit, amat, semper amabit. Post indicationes illas *ignotis horrenda* nescio quid extraordinarii expectatur; tacendo poeta legentes non prohibet sibi quidquid volunt fingere, quem effectum adiuvat etiam intenditque *vetorque*. 140 *longum*: verbi esse in locutionibus, quae impersonales dicuntur, omissi haec sunt exempla: II: 43, Th. I: 442, II: 163, IV: 78 sq., 277, 351, VI: 121, 143 sq., 203, 292. 141 *magis*: potius cf. Th. IV: 543. *sic* . . . *parens*: verba loquendi omnibus frequentius — verbo esse excepto — omituntur, certe post vel ante orationem directam; *sic* non ad *ficta* pertinet; supple: *sic locuta est ficta narrans*. *ficta* (narrans): idem paene consecutus esset poeta, si dixisset *mentiens*, sed hoc exprobrantis, illud vero excusantis est. 142 *molles* . . . *foeda*: infirmitatem femininam robori virili opponere S. amat, unde fluxit ut saepe res muliebres vel ad mulieres pertinentes molles vocet 261, 325, 341, 654, Th. V: 166 sq., 219 sq., IX: 453, 614 sq. nonnumquam mollitiem duritiae soli opponens, interdum vero etiam res vel viros effeminatos molles vocans, quae res memoria tenenda est, ut intellegatur quare tanta cum indignatione cum ipse poeta tum personae (Ulixes, Achilles) in dolum Thetidis invehantur; cf. 531 sqq., 652 sq., 873 sq., II: 35 sq., 44. 143 *ausa*: esse omittitur ubi contextus formam coniunctivam flagitat: 776, 780, Th. II: 446 sq., III: 375, 482, 698, IV: 576 sq., VI: 317 sq. *tunc* . . . *refert*: ad mendacium vero a Thetide confictum non negativum sed adhortativum Chironis responsum est. 143 sq. *optima* . . . *genetrix*: coniungenda sunt. *optimus* sine attributo vocativi loco usurpatum sermonis familiaris est. 144 *infringe*: praefixum *in* hic vim intensivam habet. *frangere* autem apud S. per metaphoram dicitur de hoste vel adversario, idem fere valens ac *vincere*: 778, Th. IV: 3 sq., V: 76, IX: 471; de nimio splendore, nimiis viribus e. a. 689, Th. XII: 634, 659 sq., Silv. I: 3, 7 sq.; his locis *temperare* significat; de rebus vel personis erudiendis 355, Silv. I: 4, 29 sq., V: 3, 195. Nostro loco vincendi notio metaphora occurrit. *precatu*: ad 8. 145 *multum*: cf. ad 3. *placanda* . . . *invidia*: dei

invidia est. non addo metum, sed vera fatebor:
 nescio quid magnum — nec me patria omina fallunt —
 vis festina parat tenuesque supervenit annos:
 olim et ferre minas avideque audire solebat
 imperia et nostris procul haut discedere ab antris; 150
 nunc illum non Ossa capit, non Pelion ingens
 Pharsaliaeve nives. ipsi mihi saepe queruntur
 Centauri raptasque domos abstractaque coram
 armenta et semet campis fluviisque fugari,
 insidiasque et bella parant tumidique minantur. 155

L. C. 151 Verg. Aen. IX 644 nec te Troia capit.

A. C. 149 avideque audire *P*: et obire audita *E Q K*. 150 discedere
P. 152 Thessaliaeve *Q K*. 155 timideque *P*.

placandi sunt ne invidia commoti noceant. Duplex metonymia; nam
 ratio adhibita (sc. placandi) pro re quam perpetrare volumus (avertere
 pericula) dicitur et animi perturbatio pro persona.

146 non... *metum* sc. tuum. *addo* idem est atque *augeo*. *fatebor*: nihil
 aliud nisi *dicam* ut Th. II: 342. 147 *nec... fallunt*: me non fallit va-
 nitas patrum propria quae efficit ut res nullius momenti magnum filii
 ingenium, praeclaram indolem, egregiam fore eius gloriam portendere,
 patefacere credant. Metonymia rei effectae (*omina*) pro re efficiente
 (*vanitas*). 148 *parat*: fore portendit cf. 272. *tenues... annos*: per me-
 tonymiam anni tenues vocantur, cum ii qui tot annos nati sunt, vulgo
 laboribus impares sint. *supervenit annos*: venit ante solitam aetatem.
 149 *ferre minas*: patiebatur ut sibi minarer. *avideque audire imperia*:
audire imperia = oboedire imperiis; simplex pro composito. *avide*:
 non solum oboediebat sed libenter oboediebat. 150 *rythmus haut* cum
procul — non cum *discedere* iungendum esse docet, cum versus ita
 legatur oporteat: *imperia et nostris || procul haut | discedere ab antris*.
 151 *capit*: vox sollemnis de vasorum ambitu. 152 *Pharsaliaeve nives*:
 haec metonymia hic imprimis apta est, cum per montes nive coopertos
 iter facere inter durissimos haberetur labores. 152 sq. *ipsi... Centauri*:
 quos tamen nec timidos nec infirmos esse omnibus notum est. 153 sq.
raptas... abstracta... fugari: cf. ad 32 et 99. *raptas* = direptas,
 simplex pro composito ad 87. 154 *campis fluviisque*: per campos et
 trans fluvios, nam ne flumina quidem instantem Achillem prohibent;
 de abl. vid. ad 123. 155 *insidias... bella*: cum neque palam neque
 singuli ei resistere possint, clam eum excipere iis in animo est vel se
 coniungere volunt ut eum quasi hostem iustis copiis arceant. *tumidi*
 = irati: cum de iratis tum de superbis et adiectivum et verbum
 tumere dicuntur, cf. 189, 348, 658, 933, Th. I: 299 sq., II: 114, 162,
 III: 333, 599 sq., IV: 121, 576, VII: 87.

olim equidem Argoos pinus cum Thessala reges
 hac veheret, iuvenem Alciden et Thesea vidi —
 sed taceo' figit gelidus Nereida pallor :
 ille aderat multo sudore et pulvere maior,
 et tamen arma inter festinatosque labores
 dulcis adhuc visu : niveo natat ignis in ore
 purpureus fulvoque nitet coma gratior auro.
 necdum prima nova lanugine vertitur aetas

160

L. C. 156 Th. III : 518 (cum) semideos inter pinus me Thessala reges
 (duceret). 158 Th. IV : 517 sed taceo.

156 *pinus Thessala* : Argo. *Argoos reges* : primores Graeciae. 157 sq.
vidi . . . sed taceo : neque aposiopesis neque ellipsis, sed Chiron ser-
 monem abruptum cum Achillem conspexerit. Nota oppositionem nutri-
 toris et matris. Chiron iuvenem videns tranquille eum laudare desinit,
 cum coram eo id facere nolit; mater autem obstupefacta est; tantum
 mutatus filius est, et quoniam secum reputat fieri non posse ut quic-
 quam tam periculosum suis consiliis sit, una timore perterrita est.
 158 *pallor* : metonymia rei accedentis pro re ipsa; designat pavorem.
 Achillem appropinquare animi motibus Chironis et Thetidis apparet.
 Qui legit rythmo properante admonetur aliquid magni momenti instare.
 Quattuor enim versus partes duorum ictuum succedunt: *sed taceo* //
figit gelidus // *Nereida pallor. ille aderat* //. Postquam autem poeta
 Achillem introduxit, rythmo tranquilliore pergit. 159 *multo . . . maior* :
 cum sudore et pulvere oblitus sit, patet eum fortiter se gessisse; S.
 autem voc. *magnus* synonymisque saepe ad quamvis rem vel personam
 laudabilem praesertim autem deos hominesque regios indicandos
 utitur: 254, 743 sq., 851, 895, 921, II : 83, Th. II : 587, III : 134, 686,
 IV : 793, VI : 282; *ingens* : 276, 385, 526, 798 sq., II : 109, Th. II : 103
 sq., IV : 780, VI : 16; *grandis* : 914, II : 36; *tantus* : 732, Th. III : 165.
multo sudore : adiectivum numerale saepe invenitur apud substantiva
 quae vel collectiva sunt vel materiam vel statum rerum indicant, cum
 substantiva distributive ponantur; cf. 164 sq., 325 sq., 504 sq., II : 107
 sq., Th. I : 114 sq., 133, 350 sq., II : 77, 708 sq., III : 27, IV : 71, 117
 sq., 470 sq., 669 nec non 414, Th. IV : 637 sq. 160 *arma inter* cf. ad
 129. 161 *natat* : de rebus huc illuc motis ut Th. II : 626, 638, VI : 284 sq.
 163 *nova lanugine* : non alia lanugine quam ceteri, sed lanugine quae
 in hac facie nondum visa erat. Hac speciali notione *novus* etiam oc-
 currit: 567, 753, Th. II : 229 sq., IV : 247, 758 sq., cf. Th. V : 456 sq.;
 est ablativus rei accedentis liberius adhibitus, nam barbam denotat.
vertitur aetas : ex puero iuvenis fit. Cum hodierni non ita acute inter
 aetates illas distinguant, versio belgica a textu latino hic paullum dis-
 crepet oportet: *nog niet verraadt het zichtbaar worden van den baard,*
dat hij van knaap jonge man wordt.

tranquillaequae faces oculis et plurima vultu
 mater inest; qualis Lycia venator Apollo 165
 cum redit et saevis permutat plectra pharetris.
 forte et laetus adest — o! quantum gaudia formae
 adiciunt! — fetam Pholoes sub rupe leaenam
 perculerat ferro vacuisque reliquerat antris
 ipsam, sed catulos adportat et incitat unguis; 170
 quos tamen, ut fido genetrix in limine visa est,
 abicit exceptamque avidis circumligat ulnis,
 iam gravis amplexu iamque aequus vertice matri.
 insequitur magno iam tunc conexus amore
 Patroclus tantisque extenditur aemulus actis, 175

L. C. 165 sq. cf. Verg. Aen. IV : 143 sq.

164 *faces oculis* sc. *insunt*: aciem oculorum per metaphoram lumen vocari, unde per metonymiam oculi ipsi lumina audiunt, notum est. Hic vero per metonymiam pro lumine fax dicitur cf. Th. VI : 391 et vid. etiam Th. I : 354, III : 539, ubi non de oculis quidem attamen pro lumine fax legitur. *plurima* : cf. ad 159. *vultu* : abl. cf. ad 43 sq. *plurima* . . . *inest* : simillimus est matri. 165 *venator Apollo* : substantiva pro adiectivis cf. 365, 397, 588, 590, 629, 674, 731, II : 68 sq., 142 sq. 167 *quantum* . . . *adiciunt* : h. e. forma vehementibus animi perturbati-
 onibus augetur; cf. 943, Th. IV : 747, VI : 623. *formae* : dat. 169 *vacuis antris* abl. loc. ut 356. finitimus huic usui post verba efficiendi ut quis maneat est usus post verba manendi 700, Th. II : 278 sq., V : 391, VI : 631, VII : 320, XI : 54. 170 *incitat unguis* : incitat eos ut unguibus utantur; correptio per metonymiam rei quam efficere volumus pro re quam eo consilio facimus. 171 *fido* = caro ut 197, 751, Th. II : 332 sq., III : 93, 405, IV : 88. 172 *exceptam* : excipere est certo aliquo consilio accipere. *avidis* . . . *ulnis* : periphrasis analytica; cf. ad 8. Nota etiam verbum quod verbi usitati (h. l. *complectitur*) locum obtinet vulgo magis descriptivum esse. 173 *vertice* cf. ad 97 *animo*. 174 *insequitur* : praefixa, ubi compositum vel notionem verbi simplicis non mutat vel notionem illam maiore cum pondere designat, ex analogia verborum compositorum, quibus eadem fere notio propria est quae vero ibi ex coniunctione praefixi et verbi sequitur, adhibita sunt, e. g. quando *insequi* de hostibus dicitur qui fugientes capere conantur, ex analogia verbi *instandi* *in-* additur; hic vero, ubi potius *tranquille comitari* vult, ex analogia re-
 motiore *incedendi*. *iam tunc* : quamquam magni amores ut magnae amicitiae vulgo iuvenili demum aetate nascuntur. 175 *extenditur aemu-*
lus ; *extenditur* e metaphora rei quam tendentes maiorem facimus vult ;
 augetur, maior fit. *aemulus* adi. praedicativum: quod tantorum actorum comes est et amicum adaequare conatur.

par studiis aevique modis, sed robore longe,
et tamen aequali visurus Pergama fato.

protinus ille subit rapido quae proxima saltu
flumina fumantesque genas crinemque novatur
fontibus, Eurotae qualis vada Castor anhelō

180

intrat equo fessumque sui iubar excitat astri.
miratur comitque senex, nunc pectora mulcens
nunc fortes umeros; angunt sua gaudia matrem.

tunc libare dapes Baccheaque munera Chiron
orat et attonitae varia oblectamina nectens

185

elicit extremo chelyn et solantia curas
fila movet leviterque expertas pollice chordas
dat puero. canit ille libens immania laudum
semina: quot tumidae superarit iussa novercae

L. C. 176 cf. Th. VII: 296 sq. aevi modos. 178 cf. Verg. Aen. I: 157
quae proxima litora cursu. 181 cf. Th. X: 135 (Iris) obtusum multo
iubar excitat imbre.

A. C. 181 fessus P. 185 attonitae varia oblectamina P: attonitam
vario oblectamine E Q K: attonitae varia oblectamina Gronovius,
mulcens Q: mulcet E. 189 quot Kohlmann: quod P: quo (cum rasura)
Q: quae K.

176 robore longe: sc. relictus; de abl. cf. ad 97. 177 tamen: mors
praematura Achillis magna gloria, quam robore insigni sibi parabat,
repandebatur. Patroclus minus praeclarus, mors eius aeque matura.
aequali fato: abl. rei causatae: ita ut eadem aetate moriturus esset.
178 subit: cf. Th. IV: 143 sq. saltu stagna subit. subit rapido . . .
saltu: periphrasis analytica; cf. ad 8. rapido quae proxima: collocantur,
ut pateat eum non solum currendo sed etiam brevi itinere eligendo
festinare; esse in sententiis relativis omittitur: 229, 287, 401, 751, Th.
I: 636, II: 94, 316 sq., IV: 352, 557 sq., VI: 201, VII: 54, 334. 179 genas
crinemque: acc. partis. novatur: reficitur. 180 fontibus per metony-
miam pro aqua. 181 fessum per metaphoram pro hebetem. astri: inter
stellam e signo cui Gemini nomen est et deum equitem non distinguit.
183 angunt . . . matrem: cum et invidiam deorum metuat ita eminentem
filium videns et vereatur ne occultari nolit. matrem magna vi in
fine versus collocatum. 185 varia . . . nectens: periphrasis analytica
cf. ad 8 et 172. 186 chelyn: metonymia materiae pro re e materia con-
fecta cf. Th. I: 33, VIII: 374. 187 fila movet: temptans sintne chordae
satis tentae. 188 immania . . . semina: metonymia effectus pro re effi-
cienti; significantur fortia virorum antiquorum facta quae posteros ad
laudem adipiscendam hortantur. laudum semina: cf. II: 86, Th. IV: 42
scelerum . . . semina, 239 animorum semina. 189 tumidae vid. ad 155.

Amphitryoniades, crudum quo Bebryca caestu 190
 obruerit Pollux, quanto circumdata nexu
 ruperit Aegides Minoia bracchia tauri,
 maternos in fine toros superisque gravatum
 Pelion, hic victo risit Thetis anxia vultu.
 nox trahit in somnos, saxo conlabitur ingens 195
 Centaurus blandusque umeris se innectit Achilles,
 quamquam ibi fida parens, adsuetaque pectora mavult.
 at Thetis undisonis per noctem in rupibus astans,
 quae nato secreta velit, quibus abdere terris
 destinet, huc illuc divisa mente volutat. 200
 proxima, sed studiis multum Mavortia, Thrace;
 nec Macetum gens dura placet laudumque daturi

L. C. 200 Verg. Aen. IV : 285 (= VIII : 20) animum nunc huc cele-
 rem nunc dividit illuc. 201 cf. Verg. Aen. I : 14 studiisque asperrima belli.

A. C. 190 crudo E. 199 addere telis P.

novercae: cum Iuno Eurystheo copiam iubendi fecisset, ea quae ille
 Herculi imperavit Iunonis iussa dici possunt.

190 *Bebryca*: Amycus rex Bebrycum, a Polluce caestibus victus est.

191 *quanto circumdata nexu*: periphrasis analytica; cf. ad 8 et 172.

192 *Minoia*, . . . *tauri*: adiect. tralatum, vel hypallage: bracchia Mino-
 tauri. Versio belgica subordinationem latinam servare non potest:

hoe Theseus zich uit de geweldige omarming van den Minotaurus

loswrong. 193 sq. *maternos* . . . *Pelion*: vid. ad 32. 194 *victo* . . . *vultu*:

periphrasis analytica (vid. ad 8) et hypallage; nam *victo* ad Thetidem

pertinet. *anxia*: quamquam curis vexata, tamen risum tenere non

potest. 195 *saxo*: abl. loc. vid. ad 43 sq. 196 *umeris se innectit*:

collum amplexus in altero umero caput ponit; sic in umeris locum

quieti cepisse videtur. 197 *fida*: cf. ad 171. 198 *undisonis*: adiectiva

composita saepe occurrunt; cf. Th. I : 265, 271, 499, 535, 544, 581,

III : 192, 420, VI : 1 et praeterea adi. in-fer syllabam exeuntia, ut Th.

I : 453, II : 400, IV : 227. *astans*: cf. 44. Imago enim descripta est

quasi e mari quis deam videret cui nempe super mare prospiciendi

causa stare videretur. 199 sq. *quae* . . . *velit*, *quibus* . . . *destinet* . . . *volutat*:

cf. ad 3. 200 *huc* . . . *mente*: zeugma per metonymiam, nam quia per

metonymiam rei effectae pro causa *divisa mente* dicit pro *mente quae*

se vertit, verba *huc illuc* ad *divisa mente* pertinere possunt; attamen propriam

notionem non omisit, cum nulla fortasse metaphora statum mentis

hominis dubitantis melius exprimat. 201 sq. *proxima* . . . *gentibus*: de

varietatis studio vid. ad 134. *proxima* . . . *Mavortia*: inter se oppo-

nuntur. Quod non longe abest, facillime eo puer transportari potest;

at nimis bellicosa est. De ellipsi vid. ad 116. 202 *Macetum gens*:

Cecropidae stimulos; nimium opportuna carinis
 Sestos Abydenique sinus. placet ire per altas
 Cycladas; hic spretae Myconosque humilisque Seriphos 205
 et Lemnos non aequa viris atque hospita Delos
 gentibus. imbelli nuper Lycomedis ab aula
 virgineos coetus et litora persona ludo
 audierat, duros laxantem Aegaeona nexus
 missa sequi centumque dei numerare catenas. 210
 haec placet, haec timidae tellus tutissima matri.
 * qualis vicino volucris iam sedula partu
 iamque timens, qua fronde domum suspendat inanem:
 providet hic ventos, hic anxia cogitat angues,

A. C. 204 artas P. 214 hic . . . hic P K¹ Q: hinc . . . hinc K²: hunc...
 hinc E.

Macedones. *laudum* . . . *stimulos*: *laudum* gen. obi.: stimulos qui ad laudem excitant.
 204 *ire per*: vid. ad 4. 206 *Lemnos non aequa viris*: fabulam S. narrat in libro V Thebaidis. Mulieres maritos patres filios fratres occiderant; Argonautae praetervecti novam prolem genuerunt. 207 *gentibus*: pluralis distributivus totam gentem humanam indicans, Th. III: 161, 245 sq., 350 sq., XI: 10 sq. *imbelli*: tranquilla, placida; nostri: *uredig* ut Th. III: 262 inbelli recubant ubi litora somno. 208 *virgineos* . . . *ludo*: optimum fortasse exemplum quo pulchritudinis versus rhetoricus ascendere possit: *virgineos* enim pro *virginum* est; *coetus et litora* hendiadyoin vel coordinatio pro subordinatione; *persona* pro *resonantia*; versus igitur plenus figurarum et tamen hunc versum legens quivis emunctae naris non sagacitatem vel eruditionem poetae intellet sed suavem sonum audiet et de nescioqua re alma ac venusta et desiderii plena cogitabit. 209 *Aegaeona*: centimanus a Neptuno victus in infimum mare Aegaeum deiectus erat. *laxantem*: partic. de conatu. 210 *missa sequi*: cf. ad 134. *sequi*: consequi, adire. Simplex pro composito; cf. ad 87. *numerare*: singulos inspicere, num re vera laxaverit. 211 *haec . . . matri*: supple *videtur*. 213 *timens*: metaphora. Dictum est pro: curis vexata secum reputans et ita quoque constructum; cf. ad 3. *timere* et *timor* dicuntur de eo qui aliquid mali imminere putat cui parem se esse nequaquam credit; nimia de illa re, parum de se ipso cogitat. Tertium comparationis inter hanc notionem et significationem quam contextus hic poscit est partim trepidatio; trepidi enim sunt et qui curis fatigantur et qui timent; partim obtrectatio sui quandoquidem neque avis se officio suo parem esse credit. *qua fronde*: abl. sep. sine praep. ut II: 23 sqq., Silv. I 2: 259. *inanem*: metonymia loci pro re, cum nidus in aëre collocatus sit, aër autem saepe inanis audiat Th. III: 531. 214 *hic ventos*: si nimis alte nidum

hic homines; tandem dubiae placet umbra novisque 215
 vix stetit in ramis et protinus arbor amatur.
 altera consilio superest tristemque fatigat
 cura deam, natum ipsa sinu complexa per undas
 an magno Tritone ferat, ventosne volucres
 advocet an pelago solitam Thaumantida pasci. 220
 elicit inde fretis et murice frenat acuto
 delphinas biiugos, quos illi maxima Tethys
 gurgite Atlanteo pelagi sub valle sonora
 nutrierat; — nullis vada per Neptunia glaucae
 tantus honos formae nandique potentia nec plus 225
 pectoris humani — iubet hos subsistere pleno

A. C. 215 hic *P*: hunc *E*: hinc (*ex corr.*) *Q K*. 222 biiuges *Q K*.
 thetis *Mss.*

suspendit. *hic*... *angues*: si parum altum locum capit. 215 *hic homines*:
 si exteriorem arboris partem eligit. Putandum est avem ab una ad
 alteram partem circumsilire ita, ut *hic*... *hic*... *hic*... non tam ex
 correptione propositionis condicionalis nata sint quam locum indicent
 ubi avis est, ita secum deliberans, ut poeta narrat. 214 *anxia cogitat*:
 adiect. praedicativum. Nisi *anxia* esset, talis cogitatio fortasse in men-
 tem ei non veniret. *cogitat angues*; cf. ad 3.

215 sq. *dubiae*... *protinus*: diu postquam consideravit, tandem locum
 eligit, nondum certa consilii; cum primum autem in loco constitit,
 omnis dubitatio evanescit. *umbra*: non per metonymiam pro tota arbore
 sed densissimam frondis partem eandemque igitur tutissimam designat;
novisque: cf. ad 163. *amatur*: quasi iam diu ibi habitavisset. 217
 sq. *fatigat cura*... *ferat*... *advocet*: cf. ad 3. 219 *magno Tritone*
ferat: nostrates 'of zij hem door den grooten Triton zal laten dragen';
 quandoquidem abl. instrum. non tam casus instrumenti proprie dicti
 est quam personae vel rei, actionis quidem participis sed ita ut alterius
 causa vel secundum alterius consilia actio perficiatur: naamval der
 ondergeschikt medebetrokken zaak of persoon, verba S. quamquam
 primo aspectu fortasse in iis offendimus, tamen optime se habent. 220
pelago... *pasci*: Th. VII: 9 (*Parrhasis*) nostro pascitur imbri, IX: 405
 sq. unde aurae nubesque bibunt atque imbrifer arcus pascitur, X: 135
 sq. excedit gravior nigrantibus antris Iris et obtusum multo iubar ex-
 citat imbre. 221 *fretis*: abl. sep. sine praep. ut II: 2, Th. III, 473,
 IV: 101, 107 sq., 175 sq., 583, V: 421, 739 sq., VI: 129, 411. 223
gurgite Atlanteo: abl. loc. sine praep. ut 373, Th. I: 370, IV: 87,
 782 sq., V: 294 sq., 729, 753, VI: 21 sq., 25 sq., 278 sq., 380, 387, 430.
 225 *honos*: de maiestate quae rebus pulcherrimis inhaeret 279, Th.
 II: 160, 241, VII: 225, X: 642 sq., Silv. I: 3, 11 sq. 226 sq. *pleno litore*:
 cf. ad 43.

litore, ne nudae noceant contagia terrae.

ipsa dehinc toto resolutum pectore Achillem,

qui pueris sopor, Haemonii de rupibus antri

ad placidas deportat aquas et iussa tacere

litora: monstrat iter totoque effulgurat orbe

Cynthia. prosequitur divam celeresque recursus

securus pelagi Chiron rotat udaeque celat

lumina et abreptos subito iamiamque latentes

erecto prospectat equo, qua cana parumper

spumant signa fugae et liquido perit orbita ponto.

illum non alias rediturum ad Thessala Tempe

iam tristis Pholoe, iam nubilus ingemit Othrys

et senior Spercheos aquis speluncaque docti

muta senis; quaerunt puerilia carmina Fauni

et sperata diu plorant conubia Nymphae.

Iam premit astra dies humilique ex aequore Titan

L. C. 235 cf. Silv. I : 2 : 217 (Chiron) erecto prospexit equo. 237 Ov. Met. VII : 222, Hor. Carm. I 7 : 4.

A. C. 228 corpore Wakefield, Schenkl, Garrod. 233 rogat Q K. 239 senior P : tenuis E Q K. 242 humidusque E : humilisque Q K.

227 litore : mari cf. ad 76. nudae : siccae. 228 toto ... pectore : cf. ad 97. pectore : notissima metonymia pro mente : nihil puer sentit. 229 qui ... sopor : pronomen relativum explicativum ut Th. I : 170 et — qui mos populis — venturus amatur. De ellipsi cf. ad 178. 230 iussa cf. ad 2. 231 litora cf. ad 70. 232 sqq. celeres ... equo : etiam Chiron mare intrat, sed subito dolore vincitur, redit, reversus se erigit et quam diu potest abeuntes oculis sequitur; recursus ... rotat : metonymia et periphrasis analytica, nam recurrens mare rotat i. e. turbat; securus pelagi : nil pelagus curans; pelagus non obstat quin prosequi pergat. 237 non alias : numquam postea. 238 sqq. iam ... Nymphae : cf. ad 101. Descriptio hic e mente Chironis est. 239 senior : paene in titulum abiit II : 97, Th. I : 542, III : 214, 441 sq., IV : 443. 240 muta : quae modo pueri ludis, laetitia, voce resonabat. quaerunt = desiderant 628, 884 sq., Th. II : 308, 611, VI : 23 sq., VII : 128 sqq., 367, 546.

242—397 Thetis filio persuadet ut veste virginali sumpta inter filias Lycomedis lateat.

242 premit astra : splendorem astrorum minuit; premere ergo facere est ut secum comparatum aliquid minus quam antea esse videatur, cf. 608. Th. I : 188, VI : 34. Est metaphora rerum onere imposito in minorem ambitum redactarum. 242 sq. humilique ... cadit : mira confusio imaginum descriptionis et metaphorae. Per metaphoram enim S. ros matutinum aquam vocat, quam e mari equi et currus dei solaris attollunt et

rorantes evolvit equos et ab aethere magno
 sublatum curru pelagus cadit, (at vada mater
 Scyria iamdudum fluctus emensa tenebat), 245
 exierantque iugo fessi delphines erili,
 cum pueri tremefacta quies oculique patentes
 infusum sensere diem. stupet aëre primo:
 quae loca, qui fluctus, ubi Pelion? omnia versa
 atque ignota videt dubitatque agnoscere matrem. 250
 occupat illa manu blandeque adfata paventem:

L. C. 251 cf. Hom. Il. I : 361 et locos parall.

A. C. 247 patentes *PE* : iacentes *Q K*. 249 versat *E Q K*.

deinde deiciunt. Ad hanc imaginem pertinent verba *Titan rorantes equos et ab aethere* usque ad *cadit*. Sed *humili ex aequore* et *evoluit* potius ipsum solis ortum describunt qualis super mari orientali videtur; praesertim *evoluit* quam aptissimum vocabulum est ad motum rotundi corporis describendum, nullo vero modo de equis curruque dici potest. 243 *magno* : ad *curru* — non ad *aethere* pertinet. 244 *pelagus* : metonymia totius rei pro parte. *at* ; nox optimum tempus pueri transportandi erat. Cum igitur poeta dicat diem ortum esse, is qui attente legit, inde difficultates nasci suspicari potest ; huic suspicioni poeta affirmationem opponit, matrem iam ad finem pervenisse. Hinc coniunctio adversativa. 244 sq. *vada* . . . *fluctus* cf. ad 26. 246 *exierant iugo* : abl. ut 770, Th. II : 1 sq., IV : 119 sq., 281, 366, V : 23, 256 sq., 361 sq., 640 sq., VI : 108, 405, 422. 247 *cum* . . . *quies* : stilus descriptivus saepe substantivum abstractum (*quies*), unde pendet genitivus substantivi concreti (*pueri*), ponit pro substantivo concreto, quod adi. definitur (*puer quietus*) propterea quod status rei vel personae maioris momenti est ei qui describit quam res vel persona ipsa. Neque minus saepe fit, ut verbum servetur quod substantivo concreto aptum est, cum substantivo abstracto vero non convenit. Puer enim nuper quietus tremefit, quietem vero tremere hic si quis diceret, metaphorae figura nimis abuteretur. 248 *aëre primo* : puer resupinus expergiscens nihil prius quam aërem videt ; in antro autem antri tectum primum videre solebat ; ergo aër ipse visus eum stupefacit ; aër, quem primum vidit, usitata adiectivi hypallaga primus aër vocatur. 249 *quae* . . . *Pelion* : interrogationes directae. De ellipsi vid. ad 116. *versa* = mutata : simplex pro composito (conversa) ; vid. ad 87. 251 *occupat* : *occupare* S. de eo dicit qui aliquid erga alterum facit prius quam alter idem illud vel aliam rem erga ipsum facit ; cf. 318, 538, 711 sq., 930, Th. VII : 78. In hac notione vim propriam praefixi *ob-*, quod nempe vulgo vim impeditivam habet, et verbi *capere* agnoscimus. Hinc derivata est notio vincendi (Th. VI : 614 sq.) et significatio locum capiendi, consistendi, potiendi, usitata in lingua Franco-Gallica, quae occurrit 575. *adfata* : de ellipsi vid. ad 61 et 141.

'si mihi, care puer, thalamos sors aequa tulisset,
 quos dabat, aetheriis ego te complexa tenerem
 sidus grande plagis, magnique puerpera caeli
 nil humiles Parcas terrenaque fata vererer. 255
 nunc impar tibi, nate, genus, praeclosaque leti
 tantum a matre via est; quin et metuenda propinquant
 tempora et extremis admota pericula metis.
 cedamus, paulumque animos submitte viriles
 atque habitus dignare meos. si Lydia dura 260

L. C. 253 Th. II : 333 complexa iaceret. 255 cf. Th. II : 404 terrenaque frigora membris. 256 sq. cf. Ov. Met. I : 662 praeclosaque ianua leti. 260 cf. Prop. III : 11 : 20.

A. C. 252 dedisset Q K. 257 a matre P E : matre Q K.

252 sq. *tulisset* ... *dabat* inter se opponuntur: fata aliquid ferunt, si re vera fit — dant, si constituunt quidem, sed in tempus futurum. De hac verbi dandi significatione cf. ad 8. 253. sq. *aetheriis* ... *plagis*: abl. loc. ad *sidus* pertinens. Cf. 523, Th. I : 483 sq., IV : 236, 751, V : 166 sq., 201 sq., 512, VII : 149, VIII : 404 et praeterea locos ad 223 allatos. Et hic, ut 66, specie tantum abl. a substantivo pendet, re vera enim a participio omissio, puta *fulgens*. 253 *complexa tenerem*: periphrasis analytica sed alterius generis quam ea, de qua ad 8 et 172 pauca dicta sunt. Illic enim verbi notio per substantivum verbale et verbum circumscribitur, hic per duo verba quorum alterum formam finitam-alterum participii formam habet; eadem est causa quae ad 172 memorata est: ut vividius describatur. 254 *caeli*: metonymia regni pro rege. 255 *humiles* ... *fata*: parallelismus membrorum; *humiles Parcae* enim sunt Parcae quae in res humanas ius habent; res humanae vero humiles res sunt; opponuntur res caelestes vel altae. Proinde *terrena fata* fata sunt quae de rebus terrestribus constituta sunt. 256 *impar*: de numero impari cogitandum est; idem fere valet ac *mixtum*. 257 *a matre*: a parte matris; nam per eam immortalis quippe divinus est, quod ad patrem vero attinet, mortalis. 258 *extremis* ... *metis*: metaphora ex arena desumpta, cum aliquoties ad metam postquam venerunt reverterentur, per metonymiam de extremis metis loqui potuit poeta. Cf. ad 248. Ceterum haud vivida imago est; nam verbum admovendi parum aptum, quoniam nullam celeritatis imaginem in mentem vocat quae in arena omnino necessaria est. *meta* igitur hic *limes* vel *finis* significat, quae notio per metonymiam eum usum voc. peperit quem invenimus 673, ubi *munus* aut *officium* valet. Idem usus paullo neglegentior, qui hic occurrit, 455 apparet. 259 *cedamus*; si quid minus iucundum ab altero petimus, urbanum est fingere nos actionis consortes esse. *submitte*: tempera, restringe. 260 *meos*; honestius quam *muliebres*. 260 sq. *si* ... *hastas*: apud Omphalen sc. *dura* ... *molles* cf. ad 142.

pensa manu mollesque tulit Tirynthius hastas,
 si decet aurata Bacchum vestigia palla
 verrere, virgineos si Iuppiter induit artus,
 nec magnum ambigui fregerunt Caenea sexus :
 hac sine, quaeso, minas nubemque exire malignam. 265
 mox iterum campos, iterum Centaurica reddam
 lustra tibi : per ego hoc decus et ventura iuventae
 gaudia, si terras humilemque experta maritum
 te propter, si progenitum Stygos amne severo
 armavi, — totumque utinam ! — cape tuta parumper 270
 tegmina nil nocitura animo. cur ora reducis ?
 quidve parant oculi ? pudet hoc mitescere cultu ?
 per te, care puer, cognata per aequora iuro,
 nesciet hoc Chiron. sic horrida pectora tractat

L. C. 264 cf. 337. 267 Verg. Aen. IV : 314 per ego has lacrimas sqq.
 271 Th. IV : 494 ora reducentem.

A. C. 263 arcus *P.* 265 hac *Postgate* : *Damsté* ; hae *P.* : has *E Q K.*
 numen . . . malignum *E Q K.*

261 *hastas*, qui et radii vocantur. 263 *virgineos* . . . *artus* : Iuppiter
 amore Antiopae incensus Dianae habitus sumpsit. 264 *ambigui* . . .
sexus : subiectum ; nihil Caenei virtuti nocuit quod ante virgo fuit.
 Caenis enim virgo postea in virum mutata nomen Caenei induit. In
 pugna Lapitharum Centaurorumque magna vi ligni superimposita inter-
 emptus est, quandoquidem invulnerabilis erat. *fregerunt* : cf. ad. 144.
 265 *hac* . . . *exire* : omnes aliae viae nubi isti interclusae sunt ; fieri enim
 non potest quin Troiam profectus Achilles mature moriatur ; haec una
 via restat, si Achilles abditur. *minas* . . . *nubemque* . . . *malignam* hendi-
 adyoin, quia *nubem malignam* metaphora minarum est. 266 *campos* . . .
Centaurica . . . *lustra* : *σχῆμα ἀπὸ κοινοῦ*, cum Centauricos ad campos sup-
 plendum sit. 267 *per ego hoc* : cf. Th. III : 137 per et arma et corpora,
 605 inter et Aetnaeos aequus consurgere fratres. *hoc decus* : formam
 istam tuam. 268 *terras* . . . *maritum* : hendiadyoin. *terras* per metony-
 miam pro marito humano. *humilem* cf. ad 255. 269 *te propter* : cf. ad
 129 et Th. IV : 202. *amne severo* : metonymia totius rei pro parte (*amnis*
 pro *aquis amnis*) et instrumenti pro actione (*aquae* pro *aquis mer-*
gendo). 270 *totumque* ; *que* abundat ut in *namque*. 272 *parant* : cf. ad
 148. *mitescere* : verba in-escere apud S. paullo frequentiora cf. crudes-
 cere ; virescere, Th. IV : 654 ignescere, Th. IV : 665 durescere Th.
 IV : 701 augescere Th. VI : 71. 274 *nesciet* . . . *Chiron* : virtus matura
 matri ex eruditione Chironis fluxisse videtur ; maximam igitur partem
 fastidium filii iam tolli, si pro certo habeat fraudem sibi numquam a magi-
 stro obiectum iri. 274 sq. *tractat* . . . *mulcens* : periphrasis analytica cf. 253.

nequiquam mulcens; obstat genitorque roganti 275
 nutritorque ingens et cruda exordia magnae
 indolis. effrenae tumidum velut igne iuventae
 si quis equum primis submittere temptet habenis —
 ille diu campis fluviisque et honore superbo
 gavisus non colla iugo, non aspera praebet 280
 ora lupis dominique fremit captivus inire
 imperia atque alios miratur discere cursus.
 quis deus attonitae fraudes astumque parenti
 contulit? indocilem quae mens detraxit Achillem?
 Palladi litoreae celebrabat Scyros honorum 285
 forte diem, placidoque satae Lycomede sorores

A. C. 276 magnae *E Q K*: manent *P*. 281 gemit *E Q K*.

275 *obstat* . . . *roganti*: per metaphoram pro: efficit ne preces exaudiat Achilles. *genitor*: per metonymiam pro exemplo genitoris. Peleus enim non solum iustissimus hominum erat, sed etiam vir fortissimus. 276 *nutritor*: per metonymiam pro institutione nutritoris. *ingens*: vid. ad 159. 274—276 *horrida* . . . *cruda*: vid. ad 142. 276 *magnae*: vid. ad 159. 276 sq. *exordia* . . . *indolis*: vid. ad 247. 277 *effrenae* propria significatione: quae frena non novit, semper libera fuit. *tumidum*: vid. ad 155. *igne*: indomitae viribus atque ferocia. 278 *primis*: cf. ad 248. *submittere habenis*: significatione locali, ut ita dicam; = habenas imponere. 279 sq. *campis fluviis* . . . *honore* . . . *gavisus*: zeugma, quod campis gaudet ob voluptatem—forma autem ob vanitatem. *honore*: cf. ad 225. 281 *lupis*: lupatis. *fremet captivus inire*. Est mirus error grammaticorum qui de nominativo cum inf. loquuntur a verbo quodam pendente; nominativus nimirum a subiecto pendet et infinitivus a verbo ita quidem ut verbum illud auxiliare, ut dicunt, sit. Ita S. multis verbis utitur quae soluta oratione aliter construi solent: ut h. l. verbis affectuum eorumque enuntiationis, cf. 282, 348, 371, Th. II: 13 sq., IV: 41, 836; verbis sentiendi 859 sq.; verbis metuendi et sperandi 414 sq., II: 61, Th. III: 438 sq., 597, IV: 514, VI: 468, VIII: 291; verbis cogendi et prohibendi 685 sq., Th. III: 619, 625, 634 sq.; vid. ad 16. 283 *attonitae*: stupefactae cf. Th. II: 331. *fraudes astumque*: hendiadyoin. 284 *contulit*: afferendo auxiliatus est; verba per *con*-prae fixum composita interdum indicant personam agentem actionem in alterius commodum perfecisse. *quae mens*: quod consilium, quae cogitatio cf. Th. III: 304, VII: 429, VIII: 177, X: 432. *detraxit*: effecit ut a proposito abscederet; haec vis prae fixi *de*-nota est e compositis *deferre*, *deflectere*, *detorquere*. 285 *litoreae*: in litore cultae. *honorum*: adiectivum est. 286 *placido* . . . *Lycomede*: senectuti tranquillam placidamque quietem convenire S. sensit cf. 363, 696 sq., 729, 807 sq., 845, Th. I: 390 sq., 448, IV: 517.

luce sacra patriis, quae rara licentia, muris
 exierant dare veris opes divaeque severas
 fronde ligare comas et spargere floribus hastam.
 omnibus eximium formae decus, omnibus idem 290
 cultus et expleto teneri iam fine pudoris
 virginitas matura toris annique tumentes.
 sed quantum virides pelagi Venus addita Nymphas
 obruit aut umeris quantum Diana relinquit
 Naidas, effulget tantum regina decori 295
 Deidamia chori pulchrisque sororibus obstat.
 illius et roseo flammatur purpura vultu
 et gemmis lux maior inest et blandius aurum :
 atque ipsi par forma deae est, si pectoris angues

L. C. 289 cf. Th. VII : 170 nectere fronde comas. 290 Silv. III. 3 : 113
 decus eximium; cf. Silv. I, 2 : 107 sq. 292 Verg. Aen. VII : 53 iam
 matura viro iam plenis nubilis annis. 293 cf. Silv. I. 2 : 115 sq. Hom.
 Od. VI : 102 sqq. Verg. Aen. I : 498 sqq. 297 cf. Silv. III. 4 : 51 sq.

A. C. 295 sq. decoro . . . choro E.

287 *luce sacra*: die festo. 287 sq. *patriis* . . . *muris* . . . *exierant*: de abl.
 cf. ad 246. *quae* . . . *licentia*: cf. ad 229. 288 *exierant dare*: cf. ad 134.
 288 *veris opes*: frugum primitias. *divae*: statua sertis ornatur. 288 sq.
severas . . . *comas*: per metonymiam comae deae severae et ipsae se-
 verae vocantur; voc. *severus* S. fere de hominibus rebusque horrenda
 quadam maiestate praeditis utitur; cf. 269. 289 *fronde*: sertis; per me-
 tonymiam materiae pro re e materia facta. *ligare comas*: eadem est
 metaphora ac *nectere comas* (vs. 10). *spargere*: per metaphoram pro :
 hic illic hastam ornare. 291 *expleto* . . . *fine*: eadem metonymia ac
plenis metis 673; vide ad 258. Fieri autem potest ut hic potius de ex-
 pressionem contaminata cogitare debeamus; ita ut locutio mixta sit ex
expleto pudore et *cum ad finem pudoris pervenissent*. Idem fere valet
 de 673. 292 *anni tumentes*: anni per metonymiam *tumentes* vocan-
 tur ob formas tumentes puellarum quae tot annos natae sunt. Cf. ad
 148. 293 *Venus addita*: cf. ad 6. 294 *umeris* . . . *relinquit*: cf. ad 97.
 295 *effulget*: fulgens excellit. 294 sq. *obruit* . . . *obstat*: alibi *premit* cf.
 ad 242. 297 sq. *illius* . . . *aurum*: nota variata esse tria membra. *flam-*
matur purpura: color purpureus vestis vividior et gratior videtur. *et*
 non cum *et* . . . *et* in versu sequenti sed cum *atque* (299) iungendum; iuxta
 ponuntur enim ea quae illius roseo vultu fiunt, et qualis ipsius forma
 sit. 299 *si* . . . *vultus*: si dea omnem saevitatem ferociamque deponat;
 severitatem vero numquam amittit itaque his et superioribus versibus
 S. dicit Deidamiae iuvenilem teneramque faciei venustatem cum severa

ponat et exempta pacetur casside vultus.

300

hanc ubi ducentem longe socia agmina vidit,

trux puer et nullo temeratus pectora motu

deriguit totisque novum bibit ossibus ignem.

nec latet haustus amor, sed fax vibrata medullis

in vultus atque ora redit lucemque genarum

305

tinguit et impulsam tenui sudore pererrat.

lactea Massagetae veluti cum pocula fuscant

sanguine puniceo vel ebur corrumpitur ostro,

L. C. 302 cf. Th. VII : 342 trux puer. Silv. II, 1 : 156 nullo temeratus corpora damno. 304 sq. cf. Verg. VIII : 389 sq. 304 sqq. cf. Verg. Aen. XII : 65 sqq. 308 cf. Hom. Il. IV : 141.

A. C. 300 pacetur *P* : placetur *Q K*. 305 subit *Damsté*.

maiestate totius corporis habitus mixtam esse. *forma* : corpus, corporis habitus.

300 *ponat* : vid. ad 87. *pacetur* : audax significationis innovatio : dea pacis fiat. *vultus* : acc. relationis. 301 *socia agmina* : per metaphoram de iis dicitur qui alicuius rei participes vel consortes sunt, et de rebus quarum plures participes vel consortes sunt. Cf. 464 sq., Th. I : 409, III : 313, 679, IV : 361 sq., VI : 179, VII : 807. 302 *trux* : opp. *blandus*. *temeratus pectora* : per metaphoram virginis. *pectora* : acc. relationis. *motu* : per synecdochen pro amore. 303 sq. : *totis . . . medullis* : duae metaphorae confunduntur, altera per quam cum igne amor comparatur, altera per quam animi perturbatio cum potione comparatur et ita quidem ut etiam ignis ipse bibi dicatur et per metonymiam pro igne fax nominetur. Metaphora igitur per metaphoram et paullo post per metonymiam denotatur. 303 *totis . . . ossibus* : figura hyperbolica in qua adi. *totus* persaepe occurrit : Th. II : 288, 561 sq., III : 228 sq., V : 368, VII : 248, IX : 72, XI : 631, Silv. I, 1 : 42, 2 : 74, II, 1 : 163, 5 : 15, III, 3 : 148, IV, 3 : 99. Cum plurali distributivo iunctum in hyperbolis adi. praeter h.l. etiam invenitur Th. I : 416, VIII : 725 sq., IX : 44 sq., X : 904 sq. 304 *medullis* : de abl. vid. ad. 123. 305 *vultus atque ora* : hendiadyoin. *redit* : apparet, cum antea (per breve quidem tempus) latuisset. Eadem notione Th. V : 366 sqq. : obnixi lacerant cava nubila venti diripiuntque fretum, nigris redit umida tellus verticibus. Ibi quoque tellus primo latuit, deinde apparet. *lucem genarum* : candidas genas : vid. ad 247. *impulsam* : impellere praeter solitam notionem (pellendo facere ut aliquid moveri incipiat) etiam significat *vehementi ictu ferire* e. g. Th. IV : 808 sq., V : 555, VI : 398, VII : 83 ; inde turbandi significatio derivatur h. l., II : 85, Th. II : 249 sq., 468 sq., IV : 310 sq., 581, V : 264. *tenui sudore* : abl. rei accedentis. 307 *lactea* : vid. ad. 88 : *lactea . . . pocula* : pocula lactis. 308 *corrumpitur* : maculatur, tinguitur.

sic variis manifesta notis — palletque rubetque —
 flamma repens, eat atque ultro ferus hospita sacra 310
 disiciat turbae securus et immemor aevi,
 ni pudor et iunctae teneat reverentia matris.
 ut pater armenti quondam ductorque futurus,
 cui nondum toto peraguntur cornua gyro,
 cum sociam pastus niveo candore iuvencam 315
 aspicit, ardescunt animi primusque per ora
 spumat amor, spectant hilares obstantque magistri.
 occupat arrepto iam conscia tempore mater :
 'hasne inter simulare choros et bracchia ludo

L. C. 309 cf. Th. I: 537. 313 sqq. cf. Th. II: 321—330, III: 330—335,
 IV: 397—404, XII: 601—605.

A. C. 310 recens E. 313 rectorque Q K. 317 optantque Q K.

309 *manifesta*: sc. est. vid. ad 116. *palletque rubetque*: Achilles. Paren-
 thesi, subiecto plerumque mutato, S. frequentissime utitur. Cf. Th. II: 614
 sqq., 631 sq., III: 24 sq., 80, 100, 136 sq., 164, 237 sq., 305 sq., 345
 sq., 374, 453, 471, IV: 65 sq., 141, 184, 443 sqq., 470 sqq., 607, 746,
 750, 753 sq., 758 sq., 787, 848, e. a. 310 sqq. *eat* . . . *disiciat* . . . *teneat*:
 coniunctivi dubitativi, quasi poeta praesens rem narratam conspiciat.
 310 *atque ultro*: neque id solum, quin etiam. 311 *turbae securus*: nil
 turbam, i. e. turbationem curans quam effecturus esset; cf. 233. *im-*
memor aevi: multo minor natu erat quam qui talia faceret. 312 *pudor*:
 matris etiam ad pudorem supplendum. Praesertim ne parentibus
 amorem confiteantur, iuvenes pudor prohibet. *iunctae*: comitantis vel
 quae una adest. De participio vid. ad. 6. De verbo cf. Th. IV: 615,
 VII: 773. 313 *ut* . . . *futurus*: ut iuventus, qui postea ét pater ét ductor
 armenti erit. 314 *peraguntur*: eatenus creverunt quatenus futurum est
 ut crescant. *Peragi* de rebus vel actionibus absolvendis cf. 136, Th.
 III: 94. *toto* . . . *gyro*: de abl. cf. ad 66. 315 *sociam pastus*: in eodem
 prato pastam. *sociam*: vid. 301. *pastus*: ad 1. 316 *ardescunt*: vid. ad
 272. 316 sq. *primus* . . . *spumat amor*: per metonymiam causa actionis
 pro subiecto actionis ponitur. *per ora*: in labris enim spuma apparet.
 317 *spectant* . . . *magistri* non propriae comparisonis pars est sed cum
 imaginem vividiorum faciat simul comparisonem melius illustrat. *ma-*
gistri: vox sollemnis de armenti custodibus; cf. Th. II: 330. 318 *occupat*:
 cf. ad 251. *arrepto* . . . *tempore*: occasione oblata usa. *iam conscia*:
 quae filium amore incensum esse iam animadvertit. 319 *simulare*: non
 solum de actionibus quas non facientes nos facere fingimus sed etiam
 de actionibus quas re vera facimus, fingentes autem nos ipsos alios
 esse. 319 *ludo nectere*: de abl. ad 66 vid.

nectere, nate, grave est? gelida quid tale sub Ossa 320

Peliacisque iugis? o, si mihi iungere curas

atque alium portare sinu contingat Achillem!

mulcetur laetumque rubet visusque protervos
obliquat vestesque manu leviori repellit.

aspicit ambiguum genetrix cogitque volentem 325

iniectatque sinus; tum colla rigentia mollit

submittitque graves umeros et fortia laxat

bracchia et inpexos certo domat ordine crines

ac sua dilecta cervice monilia transfert;

et picturato cohibens vestigia limbo 330

incessum motumque docet fandique pudorem.

L. C. 321 cf. Verg. Aen. IV : 328 sq.

A. C. 325 cogitque *Heinsius*. 326 iniectatque *Mss.*: iniectat ego. 329 dilecta sua *Damsté*. 330 cohibet *Q K*.

320 sq. *Ossa Peliacisque iugis*: cf. ad 131 sq. 321 *iungere curas*: idem curare quod tu; cf. ad 374 et vid. Th. VII : 82, Silv. I, 4: 3. 322 *sinu*: abl. loc. vid. ad 223. *alium Achillem*: filiolum ex te natum. 323 *laetum*: acc. neut. adi. saepius pro adv. S. ponit quam ipsum adv. 323 sq. *visus . . . obliquat*: periphrasis analytica; vid. ad 8 et 172. 324 *manu leviori*: periphrasis adverbii. 325 *aspicit ambiguum*: obi. eum omisum est. Omnes enim indicationes quae non describunt simulatque e contextu suppleri possunt, in stilo descriptivo omittuntur. Haud vero supplendum est esse. Aliud enim est: *aspicit eum ambiguum*, aliud: *aspicit eum ambiguum esse*. Hoc enim vult aspiciendo cognosco dubitationem eius; illud: *in eum*, qui *in statu dubitanti est animadverto*, qui ergo mentis actus alteri praecedere debet. H. l. autem S. dicit Thetidem simulatque eum dubitantem advertit, priusquam sibi rei aspectae conscia est, iam filium coegisse. Formam *cogit* contextus igitur flagitat. *cogitque volentem*: non amplius persuadere conatur, blanda vi id quod facere vult peragit, neque Achilles aspernatur. 326 *iniectat*: formam praesentem desiderare non possumus. *sinus*: vestem, per metonymiam partis pro toto. *rigentia mollit*: cf. ad 142. 326 sq. *mollit . . . submittit . . . laxat*: quoniam dea est, figuram mutare potest. 327 *submittit*: minores facit. 328 *certo . . . ordine*: vid. ad 66. *domat*: per metaphoram hyperbolicam pro *comit*. 329 *dilecta cervice*: abl. loc. vid. ad. 43 sq. 330 *picturato . . . limbo*: quia veste muliebri, graviore et artiore, eum induit, eum magnis passibus incedere prohibet. Ipsa cohibere dicitur per metonymiam subiecti actionis causativae pro subiecto actionis causatae. Definitio *picturato limbo* additur, cum speciem potius quam oculis res praebet describere velit quam rem ipsam explicare. 331 *incessum motumque*: modum incedendi movendique.

qualiter artificii victurae pollice cerae
accipiunt formas ignemque manumque sequuntur,
talis erat divae natum mutantis imago.
nec luctata diu; superest nam plurimus illi 335
invita virtute decor, fallitque tuentes
ambiguus tenuique latens discrimine sexus.
procedunt, iterumque monens iterumque fatigans
blanda Thetis: 'sic ergo gradum, sic ora manusque,
nate, feres comitesque modis imitabere fictis, 340
ne te suspectum molli non misceat aulae
rector et incepti pereant mendacia furti.'
dicit et admoto non distat comere tactu.

L. C. 334 cf. Th. VII: 808 talis erat belli campo fluitantis imago. 336
cf. Hor. Od. II, 5: 22.

A. C. 332 artificis E. 336 invicta QK: iam victa Damsté. 338 monet
... fatigat E Q K. 343 distat P: cessat E Q K.

332 *artifici* ... *pollice*: non rerum rationem sed res ipsas quae videri
possunt stilus descriptivus curat; idcirco poeta non dicit: qualiter
artifex pollice ceras format; id enim non videmus; videmus vero pol-
licem fingentem et massam ceream paulatim formari. *victurae*: per
notissimam metaphoram hyperbolicam quae statuas cum hominibus
vel animalibus vivis comparat. 333 *ignemque manumque*: coordinatio
pro subordinatione: cerae igne liquefactae manu formari possunt, i. e.
manum sequuntur. 335 *nec luctata diu*: vid. ad 119. *superest* ... *decor*:
quamvis fortis sit, quamvis (per metaphoram) virtus eum iam in virum
mutare conata sit, tamen maximam partem manet pulchritudo tenera,
quae est puellarum et puellulorum propria est. 336 *tuentes*: intuentes,
vid. ad 87. 337 *tenui* ... *discrimine*: de abl. vid. ad 66. 338 *monens*
... *fatigans*. Quamquam soluta oratione definitio distributiva subiecti
pluralis vulgo membris oppositis fieri solet, quam ob rem hic fortasse
unus et alter aliquid de Achille dictum desiderat, recte tamen locus se
habet, cum ad descriptionem necessarium sit primum nobiscum com-
municare ambos progredi, deinde vero Thetidem una etiam monere,
at, cum ambulans moneat idque vero, quod ne ambulans quidem monere
desinit attentione dignum sit, idem verbum manet et monendi mentio
fit participii forma adhibita. *fatigans*: inculcans. 339 sq. *gradum* ...
ora ... *manusque* ... *feres*: zeugma. 340 *feres* ... *imitabere*: futurum
pro imperativo. *modis* ... *fictis*: plur. distributivus. 341 *molli*: cf. ad
142. 342 *pereant*: irrita fiant. *furti*: consilii dolosi. 343 *non distat*
comere: procul aliquid habere idem fere est ac spernere, se id fac-
tutum negare. Si vero aliquid procul habemus, id procul a nobis est,
nos igitur ab ea re distamus. *Non distare* per hanc analogiam dici

sic ubi virgineis Hecate lassata Therapnis
 ad patrem fratremque redit, comes haeret eunti 345
 mater et ipsa umeros exertaque bracchia velat;
 ipsa arcum pharetrasque locat vestemque latentem
 deducit sparsosque tumet componere crines.
 protinus adgreditur regem atque ibi testibus aris
 'hanc tibi' ait 'nostri germanam, rector, Achillis 350
 — nonne vides, ut torva genas aequandaque fratri? —
 tradimus. arma umeris arcumque animosa petebat
 ferre et Amazonio conubia pellere ritu.
 sed mihi curarum satis est pro stirpe virili;
 haec calathos et sacra ferat, tu frange regendo 355
 indocilem sexuque tene, dum nubilis aetas
 solvendusque pudor; neve exercere protervas
 gymnadas aut lustris nemorum concede vagari.
 intus ale et similes inter secluide puellas;
 litore praecipue portuque arcere memento. 360

L. C. 345 Th. XI : 357.

A. C. 348 tumet Gronovius, Heinsius; timet P E; studet K. 356 sexum-
 que K. 357 catervas P.

potest per litotem pro *amare, omnis in re esse, sibi honori ducere
 quod eam rem faciat*; de inf. *comere* vid. ad 281. Verte: sibi honori
 ducit sua manu eum comere.

344 *virgineis* . . . *Therapnis*: ubi cum virginibus lusit. *Hecate*: Diana.
 345 *patrem fratremque*: Iovem Apollinemque. *haeret*: metaphora hyper-
 bolica. *eunti*: dat. rei ad quam actio pertinet. 346 *exertaque bracchia*;
 vox apud S. sollemnis de brachiis; cf. Th. I: 412 sq., II: 513, IV: 235.
 347 *locat*: in suum locum reducit; vehementi enim motione venandi
 saltandive male sedent. *latentem*: succinctam. 348 *sparsos*: huc illuc
 turbatos. *tumet*: superbit, paene idem ac non distat. *componere*
 vid. ad 28. 349 *ibi*: ad *ait* pertinet. *testibus aris*: abl. abs. 351 *ut* . . .
fratri: de ellipsi vid. ad 143. *torva*: cf. Th. II: 716 sq., IV: 249. 352 *ani-*
mosa: animorum plena; *animi* autem fortitudinem, fiduciam, nobilitatem
 complectuntur. *umeris*: abl. loc. vid. ad 223. 353 *conubia pellere* per
 metaphoram pro *innupta manere*. 355 *frange*: vid. ad. 144. 356 *sexu*:
 abl. loc. cf. ad 169. 356 sq. *dum* . . . *pudor*: cf. ad 144 et 455 sq. 358
lustris: abl. loc. vid. ad 123. 359 *ale*: per metonymiam partis pro toto,
 pro *educa*. *similes*: prolepticum adi.; nondum similes sunt sed
 Achillem secludendo efficere debet ut similis earum, eaeque igitur eius
 similes fiant. 360 *litore* . . . *portu*: de abl. cf. ad 221 et 246.

vidisti modo vela Phrygum : iam mutua iura
 fallere transmissae pelago didicere carinae'.
 accedit dictis pater ingenioque parentis
 occultum Aeaciden — quis divum fraudibus obstet? —
 accipit; ultro etiam veneratur supplice dextra 365
 et grates electus agit; nec turba piarum
 Scyriadum cessat nimio defigere visu
 virginis ora novae, quantum cervice comisque
 emineat quantumque umeros ac pectora fundat.
 dehinc sociare choros castisque accedere sacris 370
 hortantur ceduntque loco et contingere gaudent.
 qualiter Idaliae volucres, ubi mollia frangunt
 nubila, iam longum caeloque domoque gregatae,
 si iunxit pinnas diversoque hospita tractu
 venit avis, cunctae primum mirantur et horrent; 375

L. C. 364 cf. Th. IV:184 quis obvia numina temnat. 374 Ov. Met. I:59.

A. C. 367 niveo P. 371 ceduntque locum *Damsté*.

361 *mutua iura* : iura gentium. 361 sq. *iura fallere* ... *didicere carinae* ;
iura fallere : fallendo hospites iura rumpere ; metonymia causae pro
 effectu. *didicere carinae* : metaphora. *fallere* ... *didicere carinae* : meto-
 nymia rei adhibitae (c a r i n a e) pro subiecto (h o m i n e s) ; nam vert. :
 iam navibus usi homines iura gentium rumpere coeperunt. 362 *trans-*
missae pelago : de abl. cf. ad 7. *transmissae* cf. Th. V : 498. 363 *accedit*
dictis : eo benignitatis venit quo Thetis eum ducere conata erat. 363 sqq.
accedit ... *ultro* : neque solum eo usque venit sed etiam ulterius pro-
 cessit. 363 *ingenio* ad *occultum* pertinet. 364 *obstet* : coni. potentialis.
 366 *electus* : praedic. adi. : quod electus sit. 367 *nimio* ... *visu* : cf. ad
 3, 8, 172. 368 *novae* : sibi ignotae cf. 801, Th. II : 229, IV : 247 ; qui
 legunt vero de alia notione voc. etiam cogitant, recens factae nempe,
 cf. 929 sq. 368 sq. *quantum* ... *fundat* : interrogationes sequuntur
 quoniam *nimio defigere visu* quadamtenus idem valet quod *admirari* ;
 vid. ad. 3. *cervice comisque* : de abl. vid. ad 97. 369 *fundat* : fundere,
 vel potius effundere, profundere, per metaphoram pro : extendere vel
 protendere (cf. ad. 87) dicuntur, si tantam esse subiecti copiam, abun-
 dantiam, vires significare volumus, ut nullius contentionis ea actio
 constet. 370 sq. *sociare* ... *accedere* ... *hortantur* ; *contingere gaudent* :
 cf. ad 281. 371 *cedunt loco* : non solum locum ei concedunt i. e. con-
 cedunt ut choro se misceat, sed unaquaeque suum locum ei offert, paullo
 recedens puta, ita ut iuxta eum ipsa sit. 373 *longum* : diu, ut Th. II : 240,
 269 sq., III : 95, IV : 158. *caeloque domoque* : de abl. vid. ad 223.
 374 *pinna iunxit* : vid. ad 312. 374 sq. *diverso* ... *venit* : cf. ad 8 et 66.

mox propius propiusque volant, atque aëre in ipso
 paulatim fecere suam plausuque secundo
 circumeunt hilares et ad alta cubilia ducunt.
 digreditur multum cunctata in limine mater,
 dum repetit monitus arcanaque murmura figit 380
 auribus et tacito dat verba novissima vultu.
 tunc excepta freto longe cervice reflexa
 abnatat et blandis adfatur litora votis:
 'cara mihi tellus, magnae cui pignora curae
 depositumque ingens timido commisimus astu, 385
 sis felix taceasque, precor, quo more tacebat
 Creta Rheae; te longus honos aeternaque cingent
 templa nec instabili fama superabere Delo,
 et ventis et sacra fretis interque vadosas

L. C. 381 Lucan. III : 379. 388 cf. Ov. Met. VI : 191.

A. C. 381 vultu *PE*: voto *QK*.

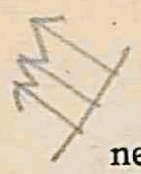
377 *plausu secundo*: officiosam voluntatem denotantes. 379 *multum*:
 cf. ad 3. 380 *dum* . . . *figit*: iunge; *mater digreditur multum cunctata*
dum repetit . . . *figit*: postquam repetens . . . et figens morata est. 381
auribus: dat. rei ad quam actio pertinet. *tacito* . . . *vultu*: expressio
 faciei satis manifeste denotat eam pro filio omnia fausta a dis precari.
dare verba novissima verbum salutandi circumscribit. Duplici ergo
 periphrasi analytica S. a *tacite salutatur* usque ad hanc locutionem auda-
 cissimam neque tamen reprehendendam pervenit. 382 *longe*: signifi-
 cationem localem habet; iam longe abest, sed adhuc cervicem reflectit.
 383 *blandis votis*: vid. ad 66. 384 *magnae* . . . *curae*: gen. ad *pignora*
 pertinet. *pignora*: cf. ad 127. 385 *ingens*: vid. ad. 159. *timido* . . . *astu*:
 vid. ad 66. 386 *sis felix taceasque*: coordinatio pro subordinatione,
 cum silentium condicio felicitatis sit; *taceas* . . . *tacebat*: latebrae, ex
 quibus occultus protrahitur, eum prodere et indicavisse videntur, contra
 eae, in quibus quis tute latuit, eum servavisse et de praesentia tacuisse.
 Est metaphora personificationis. 387 *Rheae*: dat.: cum Rhea id opta-
 ret. Est dativus personae quae actionis conscia est, cuius forma cele-
 berrima dativus est quem ethicum vocant. Iuppiter infans in Creta
 insula abditus latebat. 387 *longus* . . . *aeterna*: adi. pro adverbis tem-
 poralibus; *longus* enim diuturnus est. *honor* . . . *cingent templa*: zeugma
 ex coordinatione pro subordinatione ortum: tibi honor continget, quod
 in aeternum templis cincta eris. 388 *instabili*: ad *Delo* pertinet. 389 sqq.
sacra . . . *domus* . . . *insula*: ad *superabere* pertinent et causative qui-
 dem; cum sacra futura sis Nereidumque domus et insula iuranda, fama
 tua non minor fama Deli videbitur. 389 *vadosas*: vid. ad 55.

Cycladas, Aegaeae frangunt ubi saxa procellae, 390
 Nereidum tranquilla domus iurandaque nautis
 insula, ne solum Danaas admitte carinas,
 ne, precor! "hic thiasi tantum et nihil utile bellis."
 hoc famam narrare doce, dumque arma parantur
 Dorica et alternum Mavors interfurit orbem, 395
 — cedo equidem — sit virgo pii Lycomedis Achilles!
 Interea meritos ultrix Europa dolores
 dulcibus armorum furiis et supplice regum
 conquestu flammata movet; quippe ambit Atrides,
 ille magis, cui nupta domi facinusque relatu 400
 asperat Iliacum: captam sine Marte, sine armis
 progeniem caeli Spartaeque potentis alumnam,
 iura, fidem, superos una calcata rapina.
 hoc foedus Phrygium? haec geminae commercia terrae?
 quid maneat populos, ubi tanta iniuria primos 405
 degrassata duces? coeunt gens omnis et aetas:

L. C. 398 cf. Hom. Od. XIX: 13 αὐτὸς γὰρ ἐφέλκεται ἄνδρα σίδηρος. 402.
 cf. Silv. I, 2: 158, III, 2: 20, Verg. Aen. VI: 595.

A. C. 393 deprecor E.

390 *frangunt*: metaphora hyperbolica: procellae saxa incutiunt ceu aries
 muros urbis obsessae. 392 *ne . . . admitte*: imperativus locum condi-
 tionalis occupat, cum a condicione ad preces transit. 393 *hic . . . bellis*:
 haec verba sunt quae fama, insulae ipsius monitu, dicere debet. 395
alternum . . . orbem: ambas terras, cf. Th. I: 36 sq., II: 182 sq., 643,
 III: 91, IV: 400, 560. *interfurit*: cf. 710, Th. II: 339 sq., 649, III: 337,
 677, IV: 98, 218, VI: 307 sq. 397 sqq. *meritos . . . dolores . . . movet*: peri-
 phrasis analytica, cf. ad. 8 et 172. 397 *ultrix Europa*: adi. praedicativum:
 ulcisci cum velit. 398 *dulcibus . . . furiis*: furibunda bellandi cupidine,
 cui libentissime homines indulgent. 399 *conquestu*: vid. ad 3. 399 sqq.
quippe . . . Iliacum: ambos Atridas ambire e verbis *regum conquestu*
 patet: nunc vero S. dicit Agamemnonem imprimis Graecos concitare.
 400 *magis*: praesertim. *cui nupta domi*: manserat. 400 sq. *relatu aspe-*
rat: vid. ad 8 et 172. 402 *progeniem caeli*: filiam Iovis per metony-
 miam regni pro rege. 404 *foedus*: eo indignius scelus Paridis erat,
 quo antea foedus ictum hospitiumque iunctum esset. *geminae*: *geminus*
 pro: ambo, uterque, duo S. ponit cf. 439, 704 sq., Th. I: 34, II: 362,
 498 sq., III: 466, IV: 86, 272, 653, V: 516, VI: 118 sq. 405 sq. *ubi*
. . . degrassata: de ellipsi vid. ad 143. 406 *degrassata*: degrassari est
 praedonum in modum prorsus spoliare.

 nec tantum exciti, bimari quos Isthmia vallo
 claustra nec undisonae quos circuit umbo Maleae,
 sed procul admotas Phrixi qua semita iungi
 Europamque Asiamque vetat, quasque ordine gentes 410
 litore Abydeno maris alligat unda superni.
 fervet amor belli concussasque erigit urbes.
 aera domat Temese, quatitur navalibus ora
 Euboïs, innumera resonant incude Mycenae,
 Pisa novat currus, Nemee dat terga ferarum, 415
 Cirrha sagittiferas certat stipare pharetras,
 Lerna graves clipeos caesis vestire iuvcncis.
 dat bello pedites Aetolus et asper Acarnan,

L. C. 407 cf. Ov. Met. VII : 405. 411 cf. Th. II : 182, VII : 15 sq.

A. C. 412 conclusasque P.

407 *exciti*: de ellipsi vid. ad 119. 407 *bimari*... *vallo*: de abl. vid. ad 66. 407 sq. *Isthmia claustra*: periphrasis descriptiva per metaphoram. 408 *nec*: ordo grammaticalis i. e. logicus hic non disiunctivam sed coniunctionem coördinationis flagitat, at cum Isthmus nominatus ad populos qui Peloponnesi partem septentrionalem colunt animum vertit, Maleae promuntorium vero ad populos qui partem meridionalem habitant, in hac enumeratione, cuius forma negativa est, disiunctionem stilus descriptivus poscit, ita ut animus eorum qui legunt omnes Peloponnesiacos populos complectatur. Eandemque ob causam *circuit* singulari numero ponitur, ad *Maleae umbo* solum pertinens. *undisonae*: vid. ad 198. 409 *admotas*: per metaphoram pro *propinquas*. *Phrixi semita*: per metonymiam et metaphoram pro Hellesponto. 409 sq. *iungi vetat*: vid. ad 2. 410 *ordine*: vid. ad 81. 411 *litore Abydeno*: ad *gentes* non ad *alligat* pertinet, omissumque est participium e. g. habitantes; vid. ad 223 et 253. *maris*... *superni*: Ponti Euxini cuius aquae Hellespontum plenum esse S. fingit, ut optime intellegamus, quam procul eae gentes absint. 412 sqq. de varietatis studio vid. ad 131 sqq. 412 *fervet amor*: per metonymiam metaphoramque: homines bellare cupientes sedulo labore omnia complent. *concussas*... *urbes*: metaphora dormientis, qui primo concutitur, deinde erigitur. 413 *domat*: metaphora hyperbolica. *quatitur*... *ora*: litus Euboicum resonat strepitu navium aedificandarum. *navalibus*: metonymia insolita. 414 *innumera*... *incude*: vid. ad 159. 415 *terga ferarum*: vid. ad 115. 416 *certat stipare*: inf. post verba contendendi, parandi, cupiendi per analogiam conandi, ut 785 sqq., II : 31, Th. I : 520 sq., 679, II : 323, III : 477, IV : 182 sq., 225, 261, 402, 648 sq., 670 sq. VI : 23, 35 sq., 339. 417 *caesis iuvcncis*: abl. abs. 418 *Aetolus*... *Acarnan*: singularis collectivus.

Argos agit turmas, vacuantur pascua ditis
 Arcadiae, frenat celeres Epiros alumnos, 420
 Phocis et Aoniae iaculis rarescitis umbrae,
 murorum tormenta Pylos Messenaeque tendunt.
 nulla immunis humus; velluntur postibus altis
 arma olim dimissa patrum, flammisque liquescunt
 dona deum; ereptum superis Mars efferat aurum. 425
 nusquam umbrae veteres; minor Othrys et ardua sidunt
 Taygeta; exuti viderunt aëra montes.
 iam natat omne nemus; caeduntur robora classi,
 silva minor remis. ferrum lassatur in usus
 innumeros, quod rostra liget, quod muniat arma, 430
 belligeros quod frenet equos, quod mille catenis
 squalentes nectat tunicas, quod sanguine fumet
 vulneraque alta bibat, quod conspirante veneno

L. C. 422 sqq. cf. Th. III : 577—591.

A. C. 425 et raptum Q K. 429 laxatur K. ad Q K.

419 *agit*: cogit vid. ad 87. *vacuantur*: equis sc. 420 *alumnos*: equos.
 421 *Phocis et Aoniae* . . . *umbrae*: anacolouthon, nam Phocis subiec-
 tum verbi *rarescitis* esse non potest; ad *Phocis* supplendum: das vel
 dat milites levis armaturae. *umbrae*: per metonymiam pro arboribus.
iaculis: dat. finalis; cum ex ramis abscisis iacula fierent. 422 *murorum*
tormenta: tormenta quibus ad muros impugnandos utuntur. 422 *nulla*
 . . . *humus*: de ellipsi vid. ad 116. *postibus altis*: de abl. vid. ad 221.
 424 *dimissa*: per metaphoram militis emeriti. *flammis*: abl. rei adhi-
 bitae; vid. ad 217 sq. 424 sq. *flammis* . . . *aurum*: parallelismus mem-
 brorum. 425 *dona deum*: dis oblata. *Mars*: duplex metonymia: Mars
 est pro cupidine bellandi, quae ipsa hic dicta esset pro hominibus ea
 cupidine incensis. 426 *nusquam* . . . *veteres*: inveniuntur. Hac periphrasi
 saepius S. utitur, ut indicet rem vel personam omnino abiisse. *minor*
Othrys: vid. ad 99 sq. *sidunt*: per metaphoram pro humilia fiunt.
 427 *exuti* . . . *viderunt*: per metaphoram hominis cui vestis, quae oculos
 velabat, adimitur. 428 *omne nemus*: per metonymiam hyperbolicam:
 omne lignum in naves transformatum est. 428 *robora*: trunci arborum.
 429 *silva minor*: rami et arbores minores. 429 *lassatur*: per metaphoram,
 ut domat (vs. 413), ex hominibus vel animalibus exercendis desump-
 tam. 431 *mille catenis*: de abl. vid. ad 66. 432 *squalentis*: *squaleo* de
 rebus dicitur quarum color fuscus est, quae vero leves sunt. *squalentes*
nectat tunicas: correptio per metonymiam; obiectum verbi (*nectere*)
 pro subiecto dicitur, in obiecti vero locum succedit res effecta.

impellat mortes; tenuant umentia saxa
 attritu et pigris addunt mucronibus iras. 435
 nec modus aut arcus lentare aut fundere glandes
 aut torrere sudas galeasque attollere conis.
 hos inter motus pigram gemit una quietem
 Thessalia et geminis incusat fata querellis, 440
 quod senior Peleus nec adhuc maturus Achilles.
 iam Pelopis terras Graiumque exhausserat orbem
 praecipitans in transtra viros insanus equosque
 Bellipotens. fervent portus et operta carinis
 stagna suasque hiemes classis promota suosque
 attollit fluctus; ipsum iam puppibus aequor 445

L. C. 440 Silv. II, 1 : 90 nec senior Peleus. Hom. II. IX : 438.

A. C. 434 tenuat umentia P. 438 una P: hora E: ora K: ore Q. 439 Thessalis E Q K.

434 *impellat mortes*: ferrum in corpus irrumpens mortem efficit; inde mortem in corpus impellere dicitur. *mortes*: plur. distributivus. *tenuant*: mucrones. *umentia saxa*: cotes. 434 sq. *tenuant... iras*: parallelismus membrorum. 435 *pigris... mucronibus*: obtusis. *addunt iras*: acunt. 436 sq. *nec modus... lentare... fundere... torrere... attollere*: de ellipsi cf. 393; si notio verbalis substantivo exprimitur, constructio tamen per analogiam verbi saepe occurrit; cf. ad 3 et 281 et praeterea 494, Th. I : 149, III : 296 sq., 311 sq., 554, 581 sq., IV : 249, 481, 513, 559 sq., 560, 618 sq., V : 41 sq., 140, VI : 167. 436 *lentare*: lentos facere i. e. efficere ut facile curvari possint. 437 *torrere*: sudibus praeustis saepe armis usi sunt homines. *galeas attollere*: efficere ut altiores videantur; de metonymia vid. ad 29. 439 *geminis*: vid. ad 404. 440 *quod... Achilles*: de ellipsi vid. ad 143. Thessali de dolo Thetidis nondum certiores facti sunt et Achillem iam nunc apud Chironem degere opinantur, eumque ob puerilem aetatem non venire putant. ut se in bellum ducat. 441 *Pelopis terras Graiumque... orbem*: non inter se opponuntur sed a parte ad totam rem descriptio pergit. 444 sq. *exhausserat... praecipitans*: metaphora hyperbolica; construe: praecipitans viros in transtra et in equos. *transtra*: pro navibus, per metonymiam partis pro toto-equos: per metonymiam pro curribus. 443 sq. *portus et... stagna*: coordinatio pro subordinatione: portus fervent cum aquae portuum (*stagna*) occupatae sint navibus; cf. ad 99 sq. 444 *suas... suos*: quorum nulla erat alia causa quam mota classis. *promota*: locum part. praes. pass. hic obtinet; iterativum enim est. 445 sq. Ab altera metaphora hyperbolica ad alteram quae priore etiam audacior est poeta pergit; non solum classis mare turbat, sed classi mare non sufficit; non solum classis provecta ventum efficit, sed ceu

deficit et totos consumunt carbasa ventos.
 prima ratis Danaas Hecateia congregat Aulis,
 rupibus expositis longique crepidine dorsi
 Euboicum scandens Aulis mare, litora multum
 montivagae dilecta deae, iuxtaque Caphereus 450
 latratum pelago tollens caput. ille Pelasgas
 ut vidit tranare rates, ter monte ter undis
 intonuit saevaeque dedit praesagia noctis.
 coetus ibi armorum Troiae fatalis, ibi ingens
 iuratur bellum, donec sol annuus omnes 455
 conficeret metas, tunc primum Graecia vires
 contemplata suas; tunc sparsa ac dissona moles
 in corpus vultumque coit et rege sub uno
 disposita est. sic curva feras indago latentes

L. C. 452 sq. Th. V : 86 sq. quater axe sereno intonuit.

A. C. 459 deposita P.

montis iugum ventis obsistit neque ullum aëris motum transmittit.
 446 *totos*: in metaphora hyperbolica vid. ad 303. 447 *Hecateia*...
Aulis: Aulis Dianae sacra. 448 *rupibus*... *crepidine*: de abl. vid. ad 66.
expositis: in mare procurrentibus; in hac compositione ex-adverbii vim
 habet, nam rupes sunt quae extra positae sunt; cf. Th. II : 45. *longi*...
dorsi: gen. explicativus: *crepidine* (i. e. saxo prominente) quae e dorso
 (i. e. iugo montis) constabat. 449 *scandens*: felicissima methaphora.
Aulis: anaphora in descriptionibus, quae sententiae verbo iam dicto
 sequuntur, paene necessaria. *multum*: vid. ad 3. 450 *montivagae*: vid.
 ad 198. 451 *latratum*... *caput*: *pelago* abl. sep. est; vid. ad 221. *tol-*
lens caput: pro: se attollens, per metonymiam partis pro toto; idcirco
latratum, quod ad totam locutionem *pelago*... *caput* pertinet, ad *caput*
 referendum est; verte: hoog zich heffend uit de zee, die rondom schuimt.
latratum: simplex pro composito; vid. ad 87 et Th. I : 551 (canes)
 nubila latrant. 452 *monte*... *undis*: vid. ad 97. 453 *dedit*: vid. ad. 9.
 454 sq. *coetus*... *armorum*... *iuratur bellum*: ibi Graeci iure iurando
 se obstringunt, se coactis copiis una bellum gesturos esse. De metonymia
 vid. ad 361 sq. *Troiae fatalis*: *Troiae* dat.: qui Troiae exitio futurus
 sit. 455 sq. *donec*... *metas*: *annuus* praedicativum; verte: waarvoor
 zij een jaar noodig heeft. *omnes metas*: vid. ad 258. *conficeret*: coni,
 cum tempus ad has res necessarium ipsi Graeci tam longum esse sen-
 tiant, tempus igitur hic non res accedens sit, sed cum actione ita cohaereat,
 ut unam efficiant notionem. 457 *sparsa*: dispersa, vid. ad 87 et animad-
 verte praefixa ibi potissimum omitti, ubi alterum vocabulum eodem prae-
 fixo compositum sequitur. 458 *in corpus vultumque*: metaphora a
 sculptura petita. *coit*: ad aliam transit metaphoram, de lacte cogendo puta.

claudit et admotis paulatim cassibus artat.

460

illae ignem sonitumque pavent diffusaque linquunt

avia miranturque suum decrescere montem,

donec in angustam ceciderunt undique vallem,

inque vicem stupuere greges socioque timore

mansuescunt; simul hirtus aper, simul ursa lupusque

465

cogitur et captos contempsit cerva leones.

sed quamquam et gemini pariter sua bella capessant

Atridae famamque avida virtute paternam

Tyrides Sthenelusque premant, nec cogitet annos

Antilochos septemque Ajax umbone coruscet

470

armenti reges atque aequum moenibus orbem,

consiliis armisque vigil contendat Ulixes,

L. C. 471 Th. XI : 28 armenti reges, Hom. II. VII : 219 sq. et alibi.

A. C. 468 avidi Q K: aucta Damsté. 469 premat P.

460 *claudit*: vid. ad 87. *admotis* . . . *cassibus*: vid. ad 6. 461 *ignem* . . . *pavent*: cf. ad 3. 461 sq. *diffusa* . . . *avia*: *avia* remota loca denotat, *diffusa* vero indicat ea loca et inter se plurimum distare. 462 *suum decrescere montem*: cum igne venatores eas exagitant, silvae incendio corripuntur; silvis vero combustis mons minus altus fieri videtur; cf. 426. Valde erret qui de spatio per quod vagari possint minuto sermonem fieri cogitet. Ferae exagitatae fugiunt nesciuntque vero etiam ab aliis partibus alias feras incitari: de spatio suo correpto certiores demum fiunt, ubi in vallem illam convenerunt. 464 *socio*: vid. ad 301. 465 sq. *aper* . . . *ursa lupus* . . . *cerva*: singularis typicus vel gnomicus, non collectivus; qua de causa etiam *cogitur* singularis est; nam coniunctio *que* obstat ne per attractionem singularem numerum positum esse putemus; at, cum de exemplaribus quae pro tota specie sunt, sermo fiat, etiam verbum singulare invenimus; pluralis *leones* autem e varietatis studio fluxit, cf. ad 131 sq. 467 sqq. *quamquam* . . . *capessant* etc.: sententiae, quarum modus indicativus est coniunctioque *quamquam*, non concessivae sunt sed subordinate adversativae. Si vero modus coniunctivus est, re vera concessivae sunt. *gemini*: cf. ad 404. *tua bella*: quippe quae Menelai causa susciperentur. 468 sq. *avida virtute* . . . *premant*: metaphora a venatione petita; cum canibus avide praedam sequentibus viri fortes comparantur. *avida*: adi. praedicativum. *premant*: per metaphoram hominis vel animalis onere imposito laborantis; cf. 567, Th. II: 470, 590 sq., III: 135 sq., IV: 323, V: 78, 246. 469 *cogitet annos*: cf. ad 3. 470 *umbone*: per metonymiam pro scuto; de abl. cf. ad 66. 471 *armenti reges*: per metonymiam et metaphoram pro coriis. *reges* . . . *orbem*: hendiadyoin. 472 *consiliis armisque*: ἀπὸ κοινού ad *vigil* et *contendat* pertinet.

omnis in absentem belli manus ardet Achillem,
 nomen Achillis amant et in Hectora solus Achilles
 poscitur; illum unum Teucris Priamoque loquuntur 475
 fatalem. quis enim Haemoniis sub vallibus alter
 creverit effossa reptans nive? cuius adortus
 cruda rudimenta et teneros formaverit annos
 Centaurus? patrii propior cui linea caeli,
 quemve alium Stygios tulerit secreta per amnes 480
 Nereis et pulchros ferro praestruxerit artus?
 haec Graiae castris iterant traduntque cohortes.
 cedit turba ducum vincique haud maesta fatetur.
 sic cum pallentes Phlegraea in castra coirent
 caelicolae iamque Odrysiam Gradivus in hastam 485
 surgeret et Libycos Tritonia tolleret angues
 ingentemque manu curvaret Delius arcum,

L. C. 478 Ciris 45 prima rudimenta et iuvenes . . . annos.

A. C. 484 Pallenes Wilamowitz.

473 in absentem . . . ardet Achillem: cum vehementi desiderio omnium
 animus in eum conversus erat. Cf. 862 sq., II : 25, Th. VI : 458 et
 ad 3. 474 amant: per metaphoram pro 'semper iterant'. 475 sq. illum
 loquuntur . . . fatalem: cf. ad 3 et 32. 476 sub: cf. 223, 953, II : 13, Th.
 I : 48, III : 408 sq. 477 effossa . . . nive: reptando puer una nivem effodit,
 qua de causa abl. abs. est et consecutivus quidem. adortus: locum occupat
 deficientis nominis actionis verbi adolescendi. 478 cruda: vid. ad 142.
 478 rudimenta et . . . annos: hendiadyoin vel parallelismus membrorum.
 479 patrii propior cui linea caeli: contaminata expressio ex 'cui linea
 caeli propior sit quam ei cum ei caelum patrium sit'; de ellipsi vid. ad
 143. linea: per metonymiam pro agnatione. caeli: per metonymiam pro
 love. 480 secreta: adi. praed. = clam. 481 ferro praestruxerit: munivit
 ne ferro laedi possint; ferro: dativus. 482 castris: de abl. vid. ad 123.
 483 turba: nulla notio minus honesta voc. inest; cf. 910, Th. III : 409,
 Silv. I, 1 : 95, 2 : 69 sq., III, 1 : 177. vinci fatetur: cf. ad 16. 484 pallen-
 tes: ira. Pallorem ex omnibus animi perturbationibus vehementioribus
 fluere S. fingit; cf. Th. II : 545 sq., III : 564, 614 sq., IV : 318, V : 263
 sq. Deos apud S. re vera nonnumquam timent, sed hic de viribus Iovis,
 quae viribus reliquorum deorum dearumque valde terribilibus terribi-
 liores sunt, sermo fit. 485 in hastam: hic usus acc. cum praepositione
 (cf. Th. I : 375, 439 sq.) e metonymia rei ad actionem causatam
 efficiendam necessariae pro actione causata ipsa fluxit; hasta ponitur
 pro certamine hasta faciendo. 486 angues: per metonymiam pro
 aegide.

stabat anhela metus solum Natura Tonantem
 respiciens, quando ille hiemes tonitrusque vocaret
 nubibus, igniferam quot fulmina posceret Aetnen. 490
 atque ibi dum mixta vallati plebe suorum
 et maris et belli consultant tempora reges,
 increpitans magno vatem Calchanta tumultu
 Protesilaus agit — namque huic bellare cupido
 praecipua et primae iam tunc data gloria mortis — : 495
 'o nimium Phoebi tripodumque oblite tuorum,
 Thestoride, quando ora deo possessa movebis
 iustius aut quianam Parcarum occulta recludes?
 cernis ut ignotum cuncti stupeantque premantque
 Aeaciden! sordent vulgo Calydonius heros 500
 et magno genitus Telamone Aiaxque secundus,
 nos quoque; sed Mavors et Troia abrepta probabunt.
 illum neglectis — pudet heu! — ductoribus omnes

L. C. 492 Th. III: 519 casus terraeque marisque canentem. 493 Verg.
 Aen. II: 122 sq. vatem magno Calchanta tumultu protrahit in medios.

A. C. 488 metu Q K. 490 nubilus Q. quot Klotz cum Cod. Brux.:
 quod P K: que E: quo Q: que ad Garrod, Damsté. 494 ait Q K.
 495 rata Damsté. copia Q K. 498 quatenus Q K. 499 cunctis P Q.
 fremant E. 500 sordet Q K.

488 *anhela metus*: *anhela* per metonymiam rei effectae pro causa
 construi potest sicut *plena*; cf. ad 3. 490 *nubibus*: vid. ad 221. *fulmina*...
posceret Aetnen; cf. Th. VIII: 22. *quot*: dubitat Natura utrum uno
 fulmine omnes deiecturus sit, an pluribus ei opus futurum sit; cf. Th.
 X: 939. 491 *mixta*... *suorum*: circumdati promiscua multitudine
 militum non in gentes dispositorum. 492 *consultant tempora*: cf. ad
 3. 493 sq. *increpitans*... *agit*: conviciis exagitat. *magno*... *tumultu*:
 abl. rei accedentis. In magno exercitu multi nempe adsunt ubi rixa
 adoritur. 494 *bellare cupido*: cf. ad 436 sq. 495 *data*: a fati; vid.
 ad 9. 496 *Phoebi tripodumque*: per metonymiam duplicem pro arte
 vaticinandi. 497 *deo possessa*: de abl. personae agentis sine praepo-
 sitione cf. Th. V: 92 sq., 394, VI: 145. 498 *iustius*: ἀπὸ κοινοῦ ad
movebis et *recludes* pertinet. *quianam iustius*: quam ob causam iustio-
 rem. *recludes*: aperies. 499 *premantque*: semper in animo habent
 necnon in ore; cf. Th. I: 493 de hoc verbi usu per metaphoram e
 venatu desumptam cf. ad 469. 500 *sordent*: non amplius in honore
 sunt; cf. Silv. I, 2: 147, 3: 98. 502 *Troia abrepta*: vid. ad 6. *proba-
 bunt*: efficient, ut virtus nostra pretiumque appareant. 503 *pudet heu*:
 paene in interiectionem abiit, cf. 639, Th. II: 443, III: 609.

belligerum ceu numen amanti. dic ocius — aut cur
 certa comis et multus honos? — quibus abditus oris 505
 quave iubes tellure peti? nam fama nec antris
 Chironis patria nec degere Peleus aula.
 heia, inrumpe deos et fata latentia vexa,
 laurigerosque ignes, si quando, avidissimus hauri!
 arma horrenda tibi saevosque remisimus enses, 510
 numquam has imbelles galea violabere vittas,
 sed felix numeroque ducum praestantior omni,
 si magnum Danais pro te dependis Achillem'.
 iamdudum trepido circumfert lumina motu
 intransitumque deum primo pallore fatetur 515
 Thestorides; mox igne genas et sanguine torquens

L. C. 514 Th. III : 634 ire gradu trepido. 515 Th. II : 333 sq. primo
 ... pallore.

A. C. 513 portendis Q K: deprendis E.

504 *ceu*: quasi, cf. 746, Th. II : 476, 491 sq., III : 122 sq., V : 86,
 VI : 69 sq. 504 sq. *aut* ... *honos*: de ellipsi vid. ad 116. 505 *certa* ...
et ... *honos*: coördinatio pro subordinatione; *certa* quae eum augu-
 ratus honore affectum esse indicant. *multus*: vid. ad 159. *abditus*: de
 ellipsi vid. ad 143. 506 *iubes* ... *peti*: non is usus verbi auxiliaris est,
 de quo vid. ad 281, sed h. l. acc. cum inf. invenimus subiecto omisso.
 Omnia quae e contexta oratione legentium menti quasi ultro se offe-
 runt, S. omittere solet. 506 sq. *fama* ... *degere*: vid. ad 436 sq. *antris* ...
aula: de abl. vid. ad 356. 507 *aula*: regia, ut 207, Th. I : 388, 511, II :
 148, 398, III : 347, 442. 508 *inrumpe deos*: per metaphoram et meto-
 nymiam; penetra in mentem deorum, i. e. conare mentem deorum cog-
 noscere; de constructione vid. ad 3. *vexa*: per metonymiam hyper-
 bolicam pro *indagare*. 509 *laurigeros ignes*: per metonymiam pro
 furore praesago. *hauri*: per metaphoram; cf. ad 303 sq. 510 *remisimus*:
 vates antiquis temporibus haudquaquam eo ipso belli immunis erat; at
 de iure huius immunitatis expressis verbis concessio cogitandum non
 est; nihil aliud illud *remisimus* designat nisi a nullo duce Calchantem
 adhortatum iri, ut ipse quoque bellum gerat. 511 *imbelles*: vid. ad 207.
violabere: per metaphoram hyperbolicam; cf. 308. 512 *sed felix* ...
praestantior: laudem bellicam numquam adipisceris, at maius aliquid
 tibi continget quam laus bellica; Achillem reducens, immo indicans
 modo, ubi sit, tu efficies, ut proficisci possimus. De ellipsi vid. ad 116.
 514 *trepido* ... *motu*: duplex periphrasis analytica: trepide circum-
 spicit; vid. ad 8 et 172. 515 *intransitumque deum*: per metaphoram pro
 furore incipiente. *pallore*: vid. ad 484. 516 *genas* ... *torquens*: *genae*

nec socios nec castra videt, sed caecus et absens
nunc superum magnos deprendit in aethere coetus,
nunc sagas adfatur aves, nunc dura sororum
licia, turiferas modo consulit anxius aras 520
flammarumque apicem rapit et caligine sacra
pascitur. exsiliunt crines rigidisque laborat
vitta comis, nec colla loco nec in ordine gressus.
tandem fessa tremens longis mugitibus ora
solvit, et oppositum vox eluctata furorem est: 525
'quo rapis ingentem magni Chironis alumnum
femineis, Nerei, dolis? huc mitte! quid aufers?
non patiar, meus iste, meus! tu diva profundi,

L. C. 518 Th. III: 634 superum ... coetus. 519 cf. Th. III: 205 sq.,
Silv. V, 1: 156. 521 Th. III: 598 fruitur caligine mundi. 523 Th. X: 645
vitta comis.

A. C. 519 sagax P. 527 audes aufers P.

per metonymiam pro oculis sunt. igne ... et sanguine: abl. rei accedentis; oculi micant et sanguine suffusi sunt.
518 magnos: vid. ad 159. deprendit: per metaphoram: audire ac videre sibi videtur. 519 adfatur: per metonymiam pro sibi videtur colloqui cum. sagas: vaticinantes nempe auguri. 519 sq. dura ... licia: per metonymiam pro Parcis. 520 anxius: nimia animi intentio, cum ex igne in aris ardente rem quaesitam cognoscere velit, eum angit; vert. „in spanning“. 520 sq. consulit... rapit: parallelismus membrorum. 521 rapit per metaphoram pro intente observat. 521 sq. et ... pascitur: omnia superiora complectitur; coordinantur igitur res quae soluta oratione altera alteri subordinandae sunt. caligine: vertigine, „duizeling“ ut II: 150, Th. II: 685, III: 498, IV: 28, 539, VI: 510, VIII: 502. pascitur: similis est metaphora 220 (ubi vid.) et Th. III: 498. 522 exsiliunt crines: etiam capilli horrentes, sicut pallor (484), diversarum animi perturbationum signum est; cf. Th. III: 263 sqq., III: 135, 326, IV: 580 sq., 679, X: 606. laborat: per metaphoram: vix manere potest. 522 sq. rigidis ... comis: ab. loc. vid. ad 223. 523 colla loco: vid. ad 253 sq. in ordine: ut solent; vacillat enim; cf. ad 81.
524 fessa tremens: collocantur ut intellegamus eum fatigatione tremere. longis mugitibus: abl. vid. ad 66. 524 sq. ora solvit: periphrasis analytica, vid. ad 8. 525 solvit et ... eluctata est: res coordinantur, quarum altera alteri succedit: primo enim mugire incipit, tum demum rursus loqui potest. oppositum ... est: per metaphoram: divinus instinctus mutum eum fecit; nunc vero loquendi facultatem recuperat. 526 ingentem magni: vid. ad 159. 527 femineis ... dolis: abl. modi. 528 tu diva: de ellipsi vid. ad 116. profundi: per metonymiam pro mari.

sed me Phoebus agit, latebris quibus abdere temptas
 eversorem Asiae? video per Cycladas altas 530
 attonitam et turpi quaerentem litora furto.
 occidimus! placuit Lycomedis conscia tellus.
 o, scelus! en fluxae veniunt in pectora vestes.
 scinde, puer, scinde et timidae ne cede parenti.
 ei mihi raptus abit! quaenam haec procul improba virgo? 535
 hic nutante gradu stetit amissisque furoris
 viribus ante ipsas tremefactus conruit aras.
 tunc haerentem Ithacum Calydonius occupat heros:
 nos vocat iste labor: neque enim comes ire recusem
 si tua cura trahat, licet ille sonantibus antris 540

L. C. 529 Th. III : 625 sq. 530 Verg. Aen. XII : 545 Priami regnorum
 eversor Achilles. 539 Verg. Aen. II : 704, Hor. Sat. II : 5, 17.

A. C. 529 sed *Damsté*; et *Mss.*: at *Sandstroem*. 539 recuso Q K.

529 *sed*: verum est te, dea, potentior esse, sed ego non posco;
 Apollo, qui me spiritu suo complet, te filium reddere iubet. *agit*: cogit,
 adhortatur, cf. Th. I : 402 sq., II : 644 sq., IV : 504 sqq., V : 129 sq.,
 VIII : 457 sq. 530 sq. *video*... *attonitam*: omisum est participium verbi
 movendi, puta errantem. 531 *turpi*... *furto*: de abl. vid. ad 66. 532
occidimus: exclamatio desperationis. 532 *conscia*: quae rem (vel per-
 sonam) commissam, ut occultetur, servare conabitur, cf. 926. 533 *scelus*:
 exclamatio indignationis. 535 *improba*: vid. ad 41. 526-536 Calchas
 furore instinctus primo Thetidem videre quae filium a Chirone ab-
 ducat sibi videtur: *aufers* enim et *temptas* verbis eam alloquitur adhuc
 ignarus quo itura sit. Deinde Scyrum agnoscens, quam, quippe vates,
 fati destinata esse scit, vehementer turbatur. Et videre potest, quo
 modo Thetis filium vestiat, at tum furor desinit; Deidamiam aspicit
 quidem, quae sit vero non iam cognoscere potest, exhaustusque colla-
 bitur. 536 *nutante gradu*: vacillans. *gradu stetit*: vid. ad 8 et 172. *stetit*:
 opp. h. l. non se movet, sed labitur; vert. igitur: hield zich staande.
 536 *que*: coördinatio pro subordinatione h. l. plus quam rhetorica figura
 est; designat enim temporis momentum per quod stare adhuc posset
 brevissimum fuisse. Paene statim conlabitur. 536 sq. *amissis*... *viribus*:
 nimia animi intentio paulisper vires humanis maiores praebet, at cito
 exhaustae sunt. 538 *haerentem*: cunctantem vid. 867, 888, Th. II : 474
 sq., III : 17, 583. *Calydonius*: Diomedis pater enim e Calydone ortus
 erat. *occupat*: vid. ad 251. 539 *iste labor*: extenuantis est. Quamquam
 ipse difficultates iuvenis inquirendi haud parvas ducit, urbanitate ductus
 se eas contemnere fingit. *comes ire*: periphrasis analytica. *recusem*: coni.
 conclusionis. 540 *tua cura*: vid. ad 247. *trahat*: per metaphoram hyper-
 bolicam; si tu ducere velis, coni. hypotheticus.

Tethyos aversae gremioque prematur aquosi
 Nereos —, invenies: tu tantum providus astu
 tende animum vigilem fecundumque erige pectus,
 non mihi quis vatum dubiis in casibus ausit
 fata videre prior'. subicit gavisus Ulixes:
 'sic deus omnipotens firmet, sic adnuat illa
 virgo paterna tibi! sed me spes lubrica tardat.
 grande equidem armatum castris inducere Achillem,
 sed si fata negant, quam foedum ac triste reverti!
 vota tamen Danaum non intemptata relinquam.
 iamque adeo aut aderit mecum Peleius heros,
 aut verum penitus latet et sine Apolline Calchas.'
 conclamant Danaï stimulatque Agamemno volentes.

545

550

L. C. 543. Verg. Aen. VII: 338. 549. Verg. Aen. I: 18 si qua fata
 sinant. 553 Verg. Aen. X: 738.

A. C. 541 adversae K. aquoso K. 544 nam Q K. 548 grande qui-
 dem Q E.

541 *aversae*: per metaphoram pro haud propitiae. *premat*:
 per metaphoram hyperbolicam pro occultetur: cf. Th. I: 123,
 IV: 563 sq., V: 49 sq. 542 sqq. *tu . . . prior*: fiduciam magnam
 futuro *invenies* expressam explicant. In versione inserenda particula
 causativa, puta *immers*. *tu . . . pectus*: protasis — *non . . . prior*:
 apodosis. 543 *tende . . . que . . . erige*: parallelismus membrorum.
erige per metaphoram hominis dormientis. *fecundum*: sc. dolis.
 544 *mihi*: dat. ethicus i. e. casus personae animadvertentis, iudicantis,
 sentientis. *ausit*: coni. potentialis: span gij slechts, omzichtig van list,
 uw waakzamen geest en wek uw vruchtbaar verstand, dan zal, dunkt
 me, wel geen der waarzeggers in moeilijke gevallen durven (beweren)
 het eerst den beschikten gang der zaken te (door)zien. 545 *subicit*: ex-
 cipit; vis praefixi *sub* usitatissima, cf. succedere, consul suffectus e. a.
 546 *firmet . . . adnuat*: coni. opt. 546 sq. *illa virgo paterna tibi*: de
 periphrasi vid. ad 20. Athena nempe, quae Tydeo semper benigna
 fuerat, neque Diomedi deerat. *spes lubrica*: per metonymiam pro:
 cogitatio in hac re lubrica spem incertam esse. 548 sq. *grande*: vid.
 ad 47; item quod ad *foedum ac triste*. 550 *vota . . . non intemptata*
relinquam: per metonymiam rei accedentis pro re ipsa; vult enim:
 rem temptabo, cuius felicem in eventum Danaï vota nuncupaverunt.
 551 *iamque adeo*: adeo vim demonstrativam adv. *iam* auget; cf. Th.
 II: 568, IV: 115, 752, VI: 400. *iam* vero per metaphoram dictum:
 quae cum ita sint. 552 *aut verum*: sin minus. *penitus latet*: non Scyro
 sed alibi, loco ignoto abditus est. *sine Apolline*: per metonymiam pro:
 falsa locutus; de ellipsi vid. ad 99 sq.

* laxantur coetus resolutaque murmura laeto
 agmina discedunt, quales iam nocte propinqua 555
 e pastu referuntur aves, vel in antra reverti
 melle novo gravidas mitis videt Hybla catervas.
 nec mora, iam dextras Ithacesia carbasus auras
 poscit, et in remis hilaris sedere iuventus.
 At procul occultum falsi sub imagine sexus 560
 Aeaciden furto iam noverat una latenti
 Deidamia virum; sed opertae conscia culpae
 cuncta pavet tacitasque putat sentire sorores.
 namque ut virgineo stetit in grege durus Achilles
 exsolvitque rudem genetrix digressa pudorem, 565
 protinus elegit comitem, quamquam omnis in illum

L. C. 554 Hom. Il. II: 144 κινήθη δ' ἄγορῃ φῆ κύματα μακρὰ θαλάσσης.
 556 Sil. It. II: 215 sq.

A. C. 556 apes Q. 559 ad remos Q. hilares P Q. 561 latentem K.
 564 clarus K.

554 *laxantur*: multitudo, quae ante conferta erat, priusquam in partes
 diversas digreditur, contione missa paulisper crescere videtur, cum
 ordines minus densi fiant. *resoluta*: per metonymiam modo rei effectae
 pro causa ad *agmina* pertinet; soluta oratione dicendum est: resoluta
 contione agmina discedunt. Globus ille densus in partes diversas divi-
 ditur. 556 *pastu*: cf. ad 3. 557 *mitis*: acc. plur. 558 *carbasus*: per meto-
 nymiam pro velo. 558 sq. *auras poscit*: per metaphoram pro: itineri
 parata est. 559 *in remis*: abl. loc. rem accedentem designans; vid. ad
 41, 672; cf. locutionem in armis et Th. IV: 813 sq. *sedere iuventus*:
 cum nomen collectivum subiectum est actionis quae ab omnibus pera-
 gitur, quasi unum corpus constituerent, pluralis defendi non potest; cf.
 841, Th. I: 561, II: 157 sq., 523 sq., IV: 112 sq., VI: 262, VII: 17 sq.
 560 *procul*: a castris Graecis. *imagine*: specie. 561 sq. *Aeacidem* . . .
noverat . . . *virum*: cf. ad 87 et 32. *furto* . . . *latenti*: abl. occasionis. 562
sed . . . *culpae*: nihil vero dicit, cum sibi conscia sit culpae amissae vir-
 ginitatis, neque Achillem prodere possit, nisi se ipsam una prodat; quin
 etiam *cuncta* e. q. s. 563 *cuncta pavet*: vid. ad 3. *tacitas*: quamquam
 nihil dicunt, unde haec suspicio nasci possit; eodem modo tacitus pro
tacens legitur 815, Th. I: 169 sq., II: 410 sq., 480 sq., V: 445. 564
virgineo: vid. ad 88. *durus*: vid. ad 142. 565 *exsolvit*: per metapho-
 ram vinclorum. *rudem* . . . *pudorem*: puer rudis, qui nempe longe abest
 a cultu urbano, verecundiam novit, ita ut quibusdam testibus illicita
 facere non audeat; neque vero eo progressus est, ut eadem vetita esse
 putet testibus illis remotis. *genetrix digressa*: vid. ad 6. 566 sq. *in*

turba coit, blandeque novas nil tale timenti
 admovet insidias; illam sequiturque premitque
 improbus, illam oculis iterumque iterumque resumit.
 nunc nimius lateri non evitantis inhaeret,
 nunc levibus sertis, lapsis nunc sponte canistris,
 nunc thyrsos parcente ferit, modo dulcia notae
 fila lyrae tenuesque modos et carmina monstrat
 Chironis ducitque manum digitosque sonantis
 infringit citharae, nunc occupat ora canentis
 et ligat amplexus et mille per oscula laudat.

570

575

A. C. 572 motae *Damstê*. 574 sonanti Q K.

illum . . . coit in unum conveniunt, quippe quae omnes prope a nova puella esse cupiant.
 567 *novas*: cf. ad 163. 567 sq. *novas* . . . *admovet insidias*: periphrasis analytica; cf. ad 8 et 172. 568 *premit*: tenet, non remittit: metaphora petita a rebus quae ideo graves fiunt quod iis liberari non possumus. 569 *improbus*: vid. ad 41. *sumere*: data opera et diligenter rem concessam accipere. *oculis* . . . *resumere* ergo per metaphoram pro libenter rursus aspicere. 570 *nimius*: pulchram vim h. l. adi. praedicativum habet, quia non solum nimis inhaeret, sed etiam nimis libenter inhaeret, quod omnis in ea re est. *lateri* . . . *inhaeret*: corpus corpori admovet, admotumque tenet. *non evitantis*: pulcherrime h. l. et in sequentibus animi motus Deidamiae finxit, puellae quippe, paene sentientis quo modo res se habeat, cum amore magistro Achillem virum esse et suspicetur et speret, at contra nihil scire volentis quod et dubitatio illa ei concedit multas res iucundas dulcesque fictae virgini permittere quas ne viro concederet pudor obstaret et praecipue veritas cognita finem commercio imponeret Achille remoto. 571 *nunc* . . . *canistris*: occasiones appropinquandi tangendique sunt; ad *inhaeret* pertinet. *nunc* . . . *sertis*: ut sertum ex tempore factum ei imponat. *nunc* . . . *canistris*: canistra reddens fieri non potest quin eam paene amplectatur. *sponte*: vid. ad 570. 572 *parcente*: per ludum. 572 sq. *dulcia* . . . *fila*: per metonymiam pro ludo citharae. *notae*: a Chirone enim cithara ludere didicerat. Haec verba et sequentia Achillem nobis animo suggerunt iuvenem puellam amatam docentem, erudientemque arte amata; verba ipsa suavissima facta sunt re venustissima quam narrant. 573 *tenues*: citharae modi tenuiores erant quam tibiarum, cum sonus citharae minus canorus esset. *modos*: modi musicam partem — *carmina* litterariam partem cantus denotant. 574 *ducitque manum*: manum Deidamiae tenens ita regit, ut sonum eliciendo discat quo modo id faciendum sit. 574 sq. *digitos* . . . *citharae*: digitos exercet, dum sonum e cithara producere possint. *sonantis*: adi. praedicativum, praegnans ut dicunt. *infringit*: vid. ad 144. 575 *occupat*: vid. ad 251. 576 *ligat amplexus*: periphrasis analytica; cf. ad 8 et 172.

illa libens discit, quo vertice Pelion, et quis
 Aeacides, puerique auditum nomen et actus
 adsidue stupet et praesentem cantat Achillem.
 ipsa quoque et validos proferre modestius artus 580
 et tenuare rudes attrito pollice lanas
 demonstrat reficitque colos et perdita dura
 pensa manu; vocisque sonum pondusque tenentis,
 quodque fugit comites, nimio quod lumine sese
 figat et in verbis intempestivus anhelet, 585
 miratur; iamiamque dolos aperire parantem
 virginea levitate fugit prohibetque fateri.
 sic sub matre Rhea iuvenis regnator Olympi
 oscula securae dabat insidiosa sorori
 frater adhuc, medii donec reverentia cessit 590
 sanguinis et versos germana expavit amores.

L. C. 579 Hom. Od. XIX : 209 κλαίουσῃς ἐὼν ἄνδρα παρήμενον.

A. C. 582 perfida durat P.

577 *quo vertice*: sc. quam altus sit; de ellipsi vid. ad 143. 578 *auditum*: ἀπὸ κοινοῦ etiam ad *actus* pertinet; vult: clarum, celebre; cf. Th. III: 378 sq., Silv. I, 1: 75. *actus*: vid. ad 3. 579 *stupet*: cf. ad 14. 580 sqq. *proferre* ... *tenuare* ... *demonstrat*: cf. ad 3. 580 *validos*: eoque minus elegantes. *proferre artus*: periphrasis analytica. 581 *tenuare* ... *lanas* periphrasis descriptiva pro termino tecnico. *attrito pollice*: enallage adi. per metonymiam rei adhibitae pro obiecto. 582 *perdita*: ἀπὸ κοινοῦ etiam ad *colos* pertinet: cum ceciderint, turbata nempe sunt et manu reficiente egent. *dura*: vid. ad 142. 589 sqq. *vocis* ... *fateri*: vid. ad 570. *sonum* ... *pondus* ... *quodque* e. q. s.: cf. ad 131 sq. 584 sq. *fugit* ... *figat* ... *anhelet*: diversi sunt ordinis; *figat* enim et *anhelet* ad *miratur* referenda sunt, ut item dictum esse posset: eum figere et anhelare; *quod* ... *fugit* autem propositio causalis, vel potius occasionalis est; vert.: zij verwondert zich ... en dat hij, terwijl hij hun metgezellen ontwijkt, haar zóó al maar aankijkt en schijnbaar zonder redenen hijgt, als hij tot haar spreekt. *nimio* ... *lumine* ... *figat*: periphrasis analytica; vid. ad 8 et 172. 585 *in verbis*: vid. ad 41. 587 *levitate*: mobilitate cum corporis tum mentis. *fugit*: per metaphoram; non enim recedit, sed confessionem tantum evitat. 588 *sub*: ut apud abl. loc. propria vi (cf. 476), sic et apud abl. loc. tralato usu occurrit; cf. II: 158, Th. II: 448. 589 *insidiosa*: amatoria nempe. 590 sq. *medii*: obstantis, qui impedimento amori erat. 591 *sanguinis*: per metonymiam pro consanguinitate. *versos*: cf. ad 87; vult: mutatos, non amplius fraternos sed maritales.

tandem detecti timidae Nereidos astus.
 lucus Agenorei sublimis ad orgia Bacchi
 stabat et admissum caelo nemus; huius in umbra
 alternam renovare piae trieterida matres
 consuerant scissumque pecus terraque revulsas
 ferre trabes gratosque deo praestare furores.
 lex procul ire mares; iterat praecepta verendus
 ductor, inaccessumque viris edicitur antrum.
 nec satis est: stat fine dato metuenda sacerdos
 exploratque aditus, ne quis temerator oberret
 agmine femineo: tacitus sibi risit Achilles.
 illum virgineae ducentem signa catervae
 magnaue difficili solventem bracchia motu
 — et sexus pariter decet et mendacia matris —
 mirantur comites. nec iam pulcherrima turbae

595

600

605

A. C. 595 alternum Q K. 602 tegmine ex aliquo membrano laudat
 Barth. subrisit Q K.

593 *Agenorei*: cum Semele, Bacchi mater, Cadmi, Agenoris filii, filia
 esset. *sublimis ad orgia*: aptus ad orgia, quia sublimis, vetus igitur et
 umbrosus erat; metonymia causae pro re effecta. 594 *stabat*: multo
 magis demonstrativa est vis verbi latino sermone quam nostro, cum in
 nostratium ore paene in verbum auxiliare abierit; cf. 884, Th. II: 35,
 III: 125 sq., IV: 176 sq., 419 sq., 682, 704, VI: 93, 204, 216, 256 sq.
 594 *admissum caelo*: per metaphoram: tam altus est lucus ut caelum
 tangere videatur. 595 *alternam*: cum semper anno festi celebrati annus
 sine festo succedere soleret. 596 *scissum pecus*: per metonymiam pro
 nebride. 596 sq. *terra... trabes*: per metonymiam et metaphoram
 hyperbolicam pro thyrsis. 597 *praestare*: per metaphoram, quasi offi-
 cium iniunctum. 598 *lex... ire*: cf. ad 436 et 282. *lex... praecepta*:
lex semper valebat, edicto autem rex eius legis memoriam renovaverat.
 599 *inaccessum viris*: adi. praedicativum; edicto monetur ad antrum
 ne viri accedant. 600 *fine dato*: fine constituto, ex more rituque,
 praescripto: cf. ad 9. 601 *aditus*: per metonymiam pro iis qui adeunt,
 appropinquant. *oberret*: per errorem occurrat. 602 *agmine femineo*:
 inter feminas (appropinquantem); abl. loc. cf. ad 223. *tacitus*: clam; cf.
 725, 903, Th. II: 232 sq., 331 sq., 487, 523 sq., 701, Silv. II, 3: 4 sq.
sibi risit: ita risit ut alii id non viderent.
 603 *ducentem signa catervae*: per metaphoram ab exercitu desump-
 tam: ducentem virgines. 604 *magna*: vid. ad 159. *difficili solventem*
 ... *motu*: periphrasis analytica; vid. ad 8 et 172. 605 *et... matris*:
 nihil effeminati habet nectamen ulla res, sive linea faciei sive motus

Deidamia suae tantumque admota superbo
 vincitur Aeacide, quantum premit ipsa sorores.
 ut vero e tereti demisit nebrida collo
 errantesque sinus hedera collegit et alte 610
 cinxit purpureis flaventia tempora vittis
 vibravitque gravi redimitum missile dextra,
 attonito stat turba metu sacrisque relictis
 illum ambire libet pronosque attollere vultus.
 talis, ubi ad Thebas vultumque animumque remisit 615
 Euhius et patrio satiavit pectora luxu,
 serta comis mitramque levat thyrsumque virentem
 armat et hostiles invisit fortior Indos.
 scandebat roseo medii fastigia caeli
 Luna iugo, totis ubi somnus inertior alis 620
 defluit in terras mutumque amplectitur orbem.
 consedere chori paulumque exercita pulsu
 aera tacent, tenero cum solus ab agmine Achilles

L. C. 608 Silv. I, 2 : 116 sq.

corporis, prodit eum virum esse, quandoquidem omnia plena sunt gratiae. *deceat*: convenit, concinnus est, 'staat hem'.

607 *admota*: ut addita 293 per metonymiam pro: collata. 608 *premit*: cf. ad 242. 609 *demisit*: suspendit. 610 *errantes*: fluxos amplitudine. *hedera collegit*: hederae ramo sinus constringit. 611 *purpureis flaventia*: pulchre alba cutis fuscis infulis discernitur. 613 *attonito*... *metu*: enallage-adi. per metonymiam subiecti pro obiecto; de significatione voc. *attonito* cf. II : 83, Th. II : 479, III : 253, 580, IV : 90, 382. 614 *pronus*: per metaphoram; avidos, qui ardentissime videre cupiunt. *attollere*: minores enim sunt quam Achilles. 615 *talis*: de ellipsi vid. ad 116. *vultumque animumque*: zeugma; non iam speciem bellicosam praebet vel iratam, sed vultu est hilari et animo laeto. 616 *Euhius*: Bacchus. *patrio*... *luxu*: etiam pater eius plus semel amoris cupidinibus Thebis satisfecerat. 617 *comis*: abl. separativus; cf. ad 246. *levat*: demit. 617 sq. *thyrsus*... *armat*: thyrsus in telum mutat, thyrsos pro telo utitur; nova vis denominativi; cf. ad 87. 618 *invisit*: praes.; praefixum *in*-infensum animum denotat, quam vim habere potest ex analogia verborum, quae sunt invadere, irrumpere, instare, et substantivi impetus. 620 *totis*: i. e. passis; somnus non amplius volat sed alis suspensis paulatim ad terras accedit; cf. 692, Th. II : 209. *inertior*: somnus qui semper iners est eo tempore etiam inertior fit. 623 *tenero*... *agmine*: manu feminarum. *solus ab*: sicut dicitur: postquam se removet ab, digressus ab; cf. ad 3 et 436 sq.

haec secum : 'quonam timidae commenta parentis
 usque feres? primumque imbelli carcere perdes 625
 florem animi? non tela licet Mavortia dextra,
 non trepidas agitare feras. ubi campus et amnes
 Haemonii? quaerisne meos, Spercheë, natatus
 promissasque comas? an desertoris alumni
 nullus honos, Stygiasque procul iam raptus ad umbras 630
 dicor, et orbatus plangit mea funera Chiron?
 tu nunc tela manu, nostros tu dirigis arcus
 nutritosque mihi scandis, Patrocle, iugales,
 ast ego pampineis diffundere bracchia thyrsis
 et tenuare colus — pudet haec taedetque fateri! — 635

L. C. 629 Hom. Il. XIII : 142. 630 Silv. III, 5 : 37.

A. C. 635 haec *P* (*prima manus*) : heu *P* (*recentior manus*) *Q K*.

624 *haec secum* : de ellipsi verbi dicendi cf. ad 61. 624 sq. *quonam* ...
usque : quam diu. 625 *imbelli carcere* : de abl. vid. ad 223. *imbelli* : vid.
 ad 207. 625 sq. *primum* ... *florem animi* : virtutem iuvenilem. 626
Mavortia : praedicative per metonymiam ; ad bellum gerendum. 626 sq.
tela ... *agitare feras* : zeugma ; aliud enim est *tela agitare* (vert. : han-
 teeren), aliud *agitare feras* (vert. : jagen). 627 *ubi* : adverbis quae localia
 dicuntur et cum pronomibus cohaerent S. per metaphoram saepe uti-
 tur praesertim interrogativis (in quaestione rhetorica) et negativis ad
 indicandam rem quandam perditam vel obsoletam vel nullius momenti
 factam ; vid. 856, II : 80, Th. III : 350, 689 sq., IV : 325 sq., ; praeterae cf.
 Th. IV : 776 sq. 628 *quaeris* : desideras. *natatus* : ad 3. 628 sq. *natatus* ...
comas : zeugma cf. 626. Fieri potest ut in mentem cui veniat S. hac
 figura bis usum esse intra tam paucos versus ut sermonem cotidianum
 imitaretur, quippe quae inter eas figuras censenda sit quas nonnisi per-
 raro adhibeat auctor oportet, cum iusto solutionem orationem faciant,
 nisi forte idcirco zeugma ponitur quod res diversas ita arte coniunctas
 esse, ut paene unam efficiant (vid. 339 sq.) denotet. 629 *desertoris alumni* :
 specie accusantis se excusat, adiecto imprimis nomine caritatis vinculum
 quod ei cum flumine esset, designante. 630 *honos* : per metonymiam
 hyperbolicam pro : an me, qui te deseruerim nihil curas? cf. Th. V : 113,
 630, VI : 72, XI : 368. *procul* : an forte etiam narrant me in terra aliqua
 longinqua mortem obiisse? 631 *orbatus* : qui ut filium eum dilexerat.
funera : per metonymiam pro morte. 632 *manu* : ad *dirigis* pertinet, ita
 autem collocata sunt, ut utraque pars versus suam partem praedicati
 habeat. *tela* ... *arcus* : coordinatio pro subordinatione. 633 *scandis* :
 per metonymiam ; non enim equos sed currum conscendit. *iugales* ; cf.
 Th. III : 268, 413, IV : 678. 634 *pampineis* : vid. ad 307. *diffundere* : leviter
 et venuste movere. 635 *tenuare colus* = nere, periphrasis descriptiva.

iam scio. quin etiam dilectae virginis ignem
aequaevamque facem captus noctesque diesque
dissimulas. quonam usque premes urentia pectus
vulnera, teque marem — pudet heu! — nec amore probabis?

sic ait et densa noctis gavisus in umbra 640

tempestiva suis torpere silentia furtis

vi potitur votis et toto pectore veros

admovet amplexus; vidit chorus omnis ab alto

astrorum et tenerae rubuerunt cornua Lunae.

illa quidem clamore nemus montemque replevit; 645

sed Bacchi comites, discussa nube soporis,

signa choris indicta putant; fragor undique notus

tollitur, et thyrsos iterum vibrabat Achilles,

ante tamen dubiam verbis solatus amicis:

L. C. 642 Ov. Met. XI: 265. 649: 79.

A. C. 638 ipse P. 639 probabis Q K: probaris P. 643 risit Q E. 646
nocte sorores Q. 649 solatur Q K.

636 *virginis*: gen. obi. 636 sq. *ignem* . . . *facem*: vid. ad 303 sq. 637
aequaevam facem: per metonymiam et metaphoram pro amore puel-
lae quae eiusdem aetatis est. *captus*: participium concessivum: quamvis
amore victus. 638 *quonam usque*: per anaphoram ex 624 sq. *premes*:
occultabis; vid. 668 sq. et cf. ad 541. 638 sq. *urentia* . . . *vulnera*: confusio
metaphorarum; vid. ad 303 sq. 639 *vulnera teque marem*: quamdiu
celabis te virum esse et viriliter eam amare. *pudet heu*: vid. ad 503. *nec*:
et ne . . . quidem. *probabis*: cf. 502. 640 *densa in umbra*: abl. loc. cum
vi quadam causativa ad *torpere silentia* imprimis pertinens. 641 *torpere*
silentia: per metonymiam rei accedentis pro re ipsa; cf. ad 247. *furtis*:
persaepe de amore occulto; cf. 561, 669, 903, Th. I: 573 sq., III: 701,
IV: 695. 642 *votis*: metonymia quae paene in iustam significationem
abiit. *toto pectore*: cf. 228. *veros*: vid. ad 319. 644 *rubuerunt cornua*
Lunae: deam virginem pudet talia videre. 642 sqq. *potitur* . . . *admovet*
. . . *videt* . . . *rubuerunt*: praesens historicum describit, perfectum narrat.
645 sqq. *replevit* . . . *putant* . . . *tollitur* . . . *vibrabat*: cum non ad lacrimas
gemitusque Deidamiae animus attendatur, perfectum narrationis ibi
iure legitur, descriptio vero a strepitu Bacchantum pergit. Imperfectum
autem designat eas non expectatas esse antequam Achilles denuo
surrexisset et exemplum saltandi daret. *clamore* igitur ad dolorem ob
virginitatem ereptam spectat, cum eam ab Achille impeditam esse, ne
clamaret, credibile est, donec iterum vibraret. 647 *signa* . . . *indicta pu-*
tant: cf. ad 32. *fragor*: ululatus. 649 *dubiam*: timidam, curis exercitam;
cf. 892, Th. I: 98 sq., 195, II: 151, IV: 202, 645, V: 319.

isum (part perf. videri)
het gerien
de verschijning

'ille ego, — quid trepidas? — genitum quem caerula mater 650
paene Iovi silvis nivibusque immisit alendum
Thessalicis, nec ego hos cultus aut foeda subissem
tegmina, ni primo te visa in litore. cessi
te propter, tibi pensa manu, tibi mollia gesto
tympana. Quid defles magno nurus addita ponto? 655
quid gemis ingentes caelo paritura nepotes?
sed pater — ante igni ferroque excisa iacebit
Scyros et in tumidas ibunt haec versa procellas
moenia quam saevo mea tu conubia pendas
funere: non adeo parebimus omnia matri!' 660
obstipuit tantis regina exterrita monstis,
quamquam olim suspecta fides; et comminus ipsum
horruit et facies multum mutata fatentis.

L. C. 650 cf. Ov. Trist. IV, 10: 1.

A. C. 650 quid Q K: qui P. 651 paene Iovi Gustafsson: paene Iovis
P: Penēs Q K: Paeoniis Wilamowitz. 653 tu E. 659 perdas P K.
661 vade sed ereptum celes taceasque pudorem Q, omittunt cett.

650 ille ego: de ellipsi vid. ad 116. caerula: utpote dea marina. 651 paene Iovi: cf. ad 2. 651 sq. silvis nivibusque... Thessalicis: cf. 152, 477, II: 96 sqq. 652 sq. hos cultus aut foeda... tegmina: hendiadyoin; cf. ad 142. 653 primo... in litore: ut in limine primo (119). cessi: sc. matri persuadenti, ut ita me vestiri sinerem. 654 te propter: vid. ad 269. manu: cf. ad 632. mollia: cf. ad 142. 655 defles: praefixum de- vim mere intensivam habet, ut Th. I: 404 dequestus. S. hic analogiam sequitur eorum verborum ubi per metaphoram e significatione locali notio intensiva nascitur, cf. partim 303, 766, Th. I: 491 — partim ad 406. magno: cf. ad 159. addita: participium concessivum; addita ponto: per metonymiam pro: addita familiae deae marinae. 656 ingentes: cf. ad 159. paritura: part. conc. caelo: vid. ad 2. 657 sed pater-: sc. fortasse te puniet. excisa iacebit: periphrasis analytica; cf. ad 253. 658 tumidas: furentes; cf. 155. versa: a verbo verrendi. 659 conubia pendas: conubii poenam des. pendas: coni. hypotheticus. 660 funere: cf. ad 85. adeo: sc. ut te damnum accipere sinamus. omnia: acc. cognatus, ut dicunt. 662 monstis: rebus inopinis tremendisque. 663 suspecta: de ellipsi vid. ad 119. fides: quamquam iamdudum suspicabatur ei fidem non habendam, propterea quod tantummodo simulabat se virginem esse. 663 sq. et... et: cum... tum. comminus: ex propinquo; cf. Th. II: 510, III: 100, 568, VI: 745, VIII: 11, XI: 29. 664 multum: cf. ad 3. mutata: eum, quem antea libenter viderat, nunc metuit, non solum, quod numquam eum talem aspexerat, sed etiam, quod ipse mutatus erat.

quid faciat? casusne suos ferat ipsa parenti 665
 seque simul iuvenemque premat, fortassis acerbis
 hausurum poenas? et adhuc in corde manebat
 ille diu deceptus amor: silet aegra premitque
 iam commune nefas; unam placet addere furtis
 altricem sociam, precibus quae victa duorum 670
 adnuit. illa astu tacito raptumque pudorem
 surgentemque uterum atque aegros in pondere menses
 occuluit, plenis donec stata tempora metis
 attulit et partus index Lucina resolvit.
 Iamque per Aegaeos ibat Laertia flexus 675
 puppis, et innumerae mutabant Cyclades auras;
 iam Paros Olearosque latent; iam raditur alta
 Lemnos et a tergo decrescit Bacchica Naxos,
 ante oculos crescente Samo; iam Delos opacat

L. C. 667 Verg. Aen. IV:383. 671, 673, Ov. Met. I:600. 676 Verg.
 Aen. III:124 sq. 676 Verg. Aen. III:124 sq.

A. C. 671 astuta cito Q E. 672 turgentem E.

665 *faciat*...*ferat*...*premat*: coni. dubitativi. *ferat*: nuntiet. 666 *pre-*
mat: opprimat, i. e. perdat: cf. ad 87. 667 *hausurum*: ordo cogita-
 tionum felicissime expressus; primum ei in mentem venit calamitatem
 suam cum patre communicare. Hic vero ne irascatur, iure timet; at
 patrem iratum et in Achillem ira incensum iri; exinde de eo solo agit,
 qua de causa optime legitur *hausurum*. *et*: sed ecce. *manebat*: ut
vibrabat 648; ex descriptione quasi expectatus si ad statum rerum poeta
 attendit, quae una cum re descripta adsunt ad eamque pertinent tem-
 pore imperfecto ponit. 668 *deceptus*: dissimulatus; quem ne sibi quidem
 ipsi confiteri ausa erat. *premit*: cf. ad 668 et 541 sq. 669 *iam commune*:
 facinus celando ipsa quodammodo culpa particeps fit. *furtis*: vid. ad
 641. 670 *altricem*: nutricem. *sociam*: consociam. 672 *aegros in pondere*:
 de abl. loc. addita praepositione *in* vid. ad 41. 673 *plenis*...*metis*:
 meta per metonymiam ac metaphoram dicitur pro graviditate. *stata*:
 constituta; cf. Th. V:476, XI:380. 674 *index*: furti; puero edito Dei-
 damiam cum viro rem habuisse celari iam non potest. *partus*...*resolvit*:
 periphrasis analytica; cf. ad 8 et 172. 675 sq. *Aegaeos*...*flexus*, *Laer-*
tia...*puppis*: cf. ad 20 sq. *flexus*: qui praeter litus vehuntur imprimis
 flexum iter sequuntur. 676 *mutabant*...*auras*: inter crebras insulas
 identidem ab alia parte ventus venit. 677 *raditur*: per metaphoram
 hyperbolicam. 678 sq. *decrescit crescente*: similis est metaphora 691,
 II:22 sq. 679 *opacat*: de metonymia cf. ad 29. Umbram montis in
 aequare libenter conspexisse S. videtur, cf. Th. II:41.

aequor. | ibi e celsa libant carchesia puppi 680
 responsique fidem et verum Calchanta precantur.
 audiit Arquitenens Zephyrumque e vertice Cynthi
 impulit et dubiis pleno dedit omina velo.
 it pelagi segura ratis: quippe alta Tonantis
 iussa Thetin certas fatorum vertere leges 685
 arcebant aegram lacrimis ac multa tumentem,
 quod non erueret pontum ventisque fretisque
 omnibus invisum iam tunc sequeretur Ulixem.
 frangebatur radios humili iam pronus Olympo
 Phoebus et Oceani penetrabile litus anhelis 690
 promittebat equis, cum se scopulosa levavit
 Scyros; in hanc totos emisit puppe rudentes
 dux Laertiades sociisque resumere pontum
 imperat et remis Zephyros supplere cadentes.
 accedunt iuxta, et magis indubitata magisque 695

A. C. 684 pelago P Q (*prima manus*). 686 tumentem Klotz: timen-
 tem P: gementem K Q. 693 sociosque Q K. 695 iussis Q K.

680 *carchesia*: per metonymiam pro vino e carchesiis. 681 *responsi fidem*: si responsum fidum est i. e. cui confidi possit, non infecta re reversuri sunt; metonymia rei accedentis pro re ipsa. *verum Calchanta*: cf. ad 32 et 281. 683 *impulit*: per metaphoram hyperbolicam pro mittere ciere; cf. Th. II: 80, 135, III: 481, VI: 176. *pleno...velo*: cf. ad 66. 684 *pelagi segura*: tuta a pelago. *alta*: cf. ad 254. *Tonantis*: cf. ad 1. 685 *vertere*: invertere, mutare, cf. ad 87. 685 sq. *Thetin...vertere...arcebant*: cf. ad 281. 686 *multa tumentem*: valde sibi iratam, perturbatam; cf. ad 155. 686 sq. *tumentem quod non erueret*: se ipsam incusat, quod parum filium amet, cum pelago eum ire sinat, quod filio periculum, immo mortem propinquam affert. 688 *omnibus...Ulixem*: respicit 94 ubi vid. 689 *frangebatur radios*: cf. ad 144. *pronus*: cum ultima pars viae caelestis directata sit. *Olympo*: per metonymiam pro caelo. 690 sq. *penetrabile litus...promittebat*: adhortabatur equos admonens litus, ubi requiescere possent, iam ita propinquum esse ut facile eo pervenirent. Sermone nostro si usus esset, dixisset: Kom, we zijn er haast; nu nog eens flink getrokken. 691 *levavit*: ad 678 sq. 692 *totos emisit...rudentes*: per metonymiam hyperbolicam, cf. ad 303; adduntur in hanc et puppe quasi dictum sit: contendit; cf. ad 3. 693 *resumere pontum*: per metaphoram pro: incumbere remis. 694 *Zephyros supplere*: officio venti, qui paullo ante navem promoverat, fungi. 693 sq. *sociis...cadentes*: parallelismus membrorum. 695 *iuxta*: statim; cf. Th. IV: 310. *magis indubitata magisque*: primo insulam modo viderant et notitia locorum eam Scyrum esse suspicati erant; sensim autem formas

Scyros erat placidique super Tritonia custos
 litoris. egressi numen venerantur amicae
 Aetolusque Ithacusque deae. tunc providus heros,
 hospita ne subito terrerent moenia coetu,
 puppe iubet remanere suos; ipse ardua fido 700
 cum Diomede petit. (sed iam praevenerat arcis
 litoreae servator Abas ignotaque regi
 ediderat, sed Graia tamen, succedere terris
 carbasa). procedunt, gemini ceu foedere iuncto
 hiberna sub nocte lupi: licet et sua pulset 705
 natorumque fames, penitus rabiemque minasque
 dissimulant humilesque meant, ne nuntiet hostes
 cura canum et trepidos moneat vigilare magistros.
 sic segnes heroes eunt campumque patentem,
 qui medius portus celsamque interiacet urbem, 710
 alterno sermone terunt; prior occupat acer

L. C. 697 Verg. Aen. III : 79, Ov. Ep. XXI : 93(91). 705 Th. IV : 85.

terrae, deinde et res in terra (ut deae statuam) recognoscunt quae omnem dubitationem iam tollunt.

696 sq. *placidi* . . . *litoris* : cf. 207. *Tritonia* : cf. 285. 297 sq. *numen* . . .
amicae deae, *Aetolus Ithacusque* : cf. ad 20 sq. *providus heros* : cf. 542.
 699 *coetu* : concursu, turba; si tot peregrini advenirent, totam urbem
 concurrere verisimile erat. 700 *puppe* . . . *remanere* : de abl. cf. ad 356.
 700 sq. *ardua* . . . *petit* : periphrasis descriptiva pro ad urbem a-
 scendit. *fido* : cf. Th. I : 474 sq., II : 364 sq., 537, IV : 582 701 sq.
praevenerat . . . *ediderat* : coördinatio pro subordinatione; priusquam
 illi urbi appropinquaverunt iam ediderat. *arcis* . . . *litoreae* : de adi. in-eus
 cf. ad 88. 702 sq. *ignota* . . . *carbasa* : construe: regi ediderat carbasa
 ignota, sed tamen Graia succedere terris. *succedere* : cf. ad 2. 704
gemini : cf. ad 404. *foedere* : per metaphoram a populis bellum geren-
 tibus petitam. *iuncto* : per metonymiam manuum iungendarum. 705 sq.
licet . . . *fames* : licet et sua et natorum fames (eos) pulset; *pulset* : vexet,
 excieat, continuo impellat; cf. ad 87 et 683. 706 *rabiemque minasque* :
 hendiadyoin, cum *minas* apud S. per metonymiam idem fere valeat quod
 'iram'. 708 *cura canum* : cf. ad. 247. 708 *moneat vigilare magistros* :
 cf. ad. 281. 709 *segnes* : quasi nihil agentes sed forte delati adveniant.
patentem : cum ex urbe videri possint, necesse iis erat speciem curare.
 710 *portus* (acc. plur.) *celsamque interiacet urbem* : iacet inter portum
 et urbem; cf. ad 3 et 131 sq. 709, 711 *campum terunt* : per metonymiam
 rei pro tempore ad rem perficiendam necessario. 711 *occupat* : cf. ad
 251. 713 *sub pectore* : cf. 705 et ad 476.

Tydides: 'qua nunc verum ratione paramus
 scrutari? namque ambiguo sub pectore pridem
 verso, quid imbelles thyrsos mercatus et aera
 urbibus in mediis Baccheaque terga mitrasque 715
 huc tuleris varioque aspersas nebridas auro?
 hisne gravem Priamo Phrygibusque armabis Achillem?
 illi subridens Ithacus paulum ore remisso:
 'haec tibi, virginea modo si Lycomedis in aula est 720
 fraude latens, ultro confessum in proelia ducent
 Peliden; tu cuncta citus de puppe memento
 ferre, ubi tempus erit, clipeumque his iungere donis,
 qui pulcher signis auroque asperrimus; hasta
 haec sat erit; tecum lituo bonus adsit Agyrtes 725
 occultamque tubam tacitos adportet in usus.'
 dixerat, atque ipso portarum in limine regem
 cernit et ostensa pacem praefatus oliva:
 'magna reor pridemque tuas pervenit ad aures
 fama trucis belli, regum placidissime, quod nunc

L. C. 718 Verg. Aen. I: 254. 720 Ov. Met. XIII: 82.

A. C. 713 quidem Q: quiddam K. 717 armavis P: armatus Q: arma-
 mus K E. 723 hasta P: ardet Q K: astat E.

714 verso: ut agito, voluto, iacto. *imbelles*: cf. ad 207. 714 sqq. *im-
 belles*... *Achillem*: vid. ad 142. *aera*: cymbala. 715 *Baccheaque terga*:
 tympana. 716 *vario*: quod variat, i. e. distinguit. *aspersas*... *auro*: ma-
 culae auratae erant. 718 *subridens*... *remisso*: gaudet Ulixes adula-
 tione tecta quae in verbis admirantibus inest. De ellipsi verbi dicendi
 cf. ad 61. 719 *virginea* ad *fraude* pertinet; per fraudem virgo videri
 volens; vid. ad 88 et 66 sq. 720 *ultro confessum*: sponte sua confessum
 se virum esse. 721 sq. *memento ferre*: ad 3. 723 *pulcher*... *asperrimus*:
 hendiadyoin: pulcher aureis figuris caelatis; de ellipsi vid. ad 178.
 723 sq. *hasta*... *erit*: quam diutissime potest Ulixes dolum celari vult;
 qua de causa dona filiabus regiis in medium ponens operam dat, ut
 quasi forte arma etiam adsint. Ad ea suam hastam quam secum habet,
 sicut hodierni saepe baculum, iuxta collocat. Clipeum vero non secum
 portant hospitium rogantes; eum ergo adportet Diomedes necesse est.
 724 *lituo bonus*: peritus lituo canendi. 725 *occultam*: adi. praedicati-
 vum. *tacitos*: de rebus quae clam et furtim fiunt cf. 903, Th. II: 487,
 523, III: 402, 701. 727 *pacem praefatus*: per metonymiam et metapho-
 ram; indicans haud hostilem sibi esse mentem. De ellipsi verbi dicendi
 ad 61. 728 *magna*... *pridemque*: coordinatio pro subordinatione. 729
placidissime: cf. 696, 807, 845.

Europamque Asiamque quatit. *si* nomina forte 730
huc perlata ducum, fidit quibus ultor Atrides:
hic tibi, quem tanta meliorem stirpe creavit
magnanimus Tydeus, Ithacis ego ductor Ulixes.
causa viae — metuam quid enim tibi cuncta fateri,
cum Graius notaque fide celeberrimus? — imus 735
explorare aditus inuisaque litora Troiae,
quidve parent. medio sermone intercipit ille:
'adnuerit Fortuna, precor, dextrique secudent
ista dei! nunc hospitio mea tecta piumque
inlustrate larem.' simul intra limina ducit. 740
nec mora, iam mensas famularis turba torosque
instruit. interea visu perlustrat Ulixes
scrutaturque domum, si qua vestigia magnae
virginis aut dubia facies suspecta figura;

L. C. 730 Verg. Aen. I: 375, II: 81. 734 Th. V: 623. 736 Th. II: 370.
738 Verg. Aen. VII: 259.

A. C. 733 ithacus P.

730 sq. *si* . . . *hic tibi*: quando aliquem indicare volumus neque vero
scimus alterine eius nomen notum sit, ita excusatio quaedam specie
suppositionis praemitti solet. H. l. vero mera urbanitas est quae mo-
destiam etiam ab insignissimis viris postulat. 732 *tibi*: dativus quem
vocant ethicum; idem fere valet quod: quem vides. *tanta* . . . *stirpe*:
ἀπὸ κοινοῦ ad meliorem (abl. comp.) et ad creavit (abl. sep. cf. 221) per-
tinet. 733 *magnanimus*: vid. ad 1. *ductor*: inter voc. in -or, quae ut
alia derivativa frequentissima apud S. sunt, h. v. pro duce, rege, principe
excellit: cf. Th. II: 133, III: 31, 349, IV: 118, Silv. III, 5: 111. 734
causa viae: haec est causa itineris nostri; *via*: per metonymiam pro
itinere; de ellipsi vid. ad 116. *metuam*: coni. dub.; *metuere*: per meta-
phoram pro 'vereri' vel 'dubitare'; nam metuere propria significatione
opponitur verbo sperandi. *quid*: qua de causa. 735 *cum* . . . *celeberri-
mus*: de ellipsi vid. ad 143. 735 sq. *imus explorare*: vid. ad 134. 736
aditus inuisaque litora: coordinatio pro subordinatione. 736 sq. *aditus*
. . . *parent*: cf. ad 131 sq. 737 *medio sermone*: Ulixes adhuc loquente,
abl. abs. *intercipit*: composita cum praef. *inter*-apud S. frequentiora;
cf. 710, Th. I: 62, II: 188, 282, 339, 626, 649, III: 337, 677, IV: 98,
218, 524, VI: 308. 738 *secudent*: adiuvent. *ista*: incepta vestra. 739 sq.
hospitio . . . *inlustrate*: de abl. vid. ad 66 sq. 740 *inlustrate*: honestate,
honore hospitii vestri me afficite. 742 *visu perlustrat*: periphrasis analy-
tica. 743 *magnae*: vid. ad 159. 744 *dubia* . . . *figura*: abl. abs.; cum figura
dubia sit; *figura*: lineamenta faciei. 743 sq. *si* . . . *figura*: vid. ad 143.

porticibusque vagis errat totosque penates,
 ceu miretur, obit: velut ille cubilia praedae
 indubitata tenens muto legit arva Molosso
 venator, videat donec sub frondibus hostem
 porrectum somno positosque in caespite dentes.
 rumor in arcana iamdudum perstrepat aula,
 virginibus qua fida domus, venisse Pelasgum
 ductores Graiamque ratem sociosque receptos.
 iure pavent aliae, sed vix nova gaudia celat
 Pelides avidusque novos heroas et arma
 vel talis vidisse cupit. iamque atria fervent
 regali strepitu et picto discumbitur auro,
 cum pater ire iubet natas comitesque pudicas
 natarum. subeunt, quales Maeotide ripa,

745

750

755

L. C. 757 Th. IX : 449.

A. C. 746 obit *Heinsius*: adit *Codd.* 747 multo *Q K.* 753 sua *K.* 756 aulro (*deleto l.*) *P*: ostro *Q K.*

745 *porticibus vagis*: de abl. vid. ad 123. *vagis* per enallagen adi. ad *porticibus* pertinet, re vera autem cum subiecto coniungendum est. *totos penates*: per metaphoram: totam domum. 746 *ceu*: quasi; vid. ad 504. *obit*: percurrit. *ille*: rem vel personam indicat quam quasi notam legentibus praesto esse poeta voluit; cf. 668, Th. II : 232, 442, III : 22, VI : 487. 746 sq. *cubilia*... *indubitata tenens*: postquam cubilia invenit, quae quin ferae cuiusdam propinquae sint dubium non est. 747 *muto*... *Molosso*: canes, qui ad praedam dominum ducere, vestigia sequentes, vel inventam esse praedam indicare debent, non latrant. *legit arva*: perquirat agros. 748 *videat donec*: vid. ad 455 sq. *sub frondibus*: sub arbore. 749 *porrectum somno*: de abl. vid. ad 66 sq. *positos*... *dentes*: fera, aprum puta, caput inter pedes posuit; itaque dentes prominentes in terra locantur. 750 *perstrepat*: *per*-praefixum vim intensivam habet, non localem: valde strepat, multos sermones excitat. 751 *qua*... *domus*: de ellipsi vid. ad 178. *qua*: ubi. *fida*: vid. ad 171. 750 sqq. *rumor*... *venisse*... *ductores*: vid. ad 436 sq. 753 *iure*: sexus ita fert. 754 sq. *nova*... *novos*: haec repetitio nihil habet quod laedat cum notiones diversae sint, nam *nova* (753) denotant gaudia, quae eum post multa alia complent, *novos* (754) vero non ante visos significat. 754 *heroas et arma*: hendiadyoin. 755 *vel talis*: quamquam cultu muliebri vestitus; cf. ad 142. *vidisse cupit*: de infinitivo perfecti cf. ad 117. 756 *picto*... *auro*: per metonymiam pro stragulis auro ornatis. *discumbitur*: convivae discumbunt. 757 *ire iubet*: adhibet. 758 *subeunt*: apparent; cf. Th. IV : 68, 806, V : 335, 651, VI : 132. *Maeotide ripa*: de abl. cf. 223.

cum Scythicas rapuere domos et capta Getarum
 moenia, suppositis epulantur Amazones armis. 760
 tum vero intentus vultus ac pectora Ulixes
 perlibrat visu, sed nox inlataque fallunt
 lumina et extemplo latuit mensura iacentum.
 at tamen erectumque genas oculisque vagantem
 nullaue virginei servantem signa pudoris 765
 defigit comitique obliquo lumine monstrat.
 quid? nisi praecipitem blando complexa moneret
 Deidamia sinu nudataque tempora semper
 exsertasque manus umerosque in veste teneret
 et prodire toris et poscere vina vetaret 770
 saepius et fronti crinale reponeret aurum?
 ut placata fames epulis bis terque repostis,
 rex prior adloquitur paterisque hortatur Achivos:

L. C. 764 Th. II : 506, V : 95. 771 Verg. Aen. XI : 576. 773 Verg. Aen. I : 216.

A. C. 760 sepositis Schrader. 761 intentos P: intentus Q. 768 pectora Q E. 772 Argolicis ducibus iam tunc patuisset Achilles E, in margine Q K.

759 sq. *Scythicas*... *moenia*: parallelismus membrorum. 760 *suppositis*... *armis*: apud S. personae mythologicae semper partes suas sustinere debent; Amazones autem bellicosae sunt; ergo hastis et clipeis nixae cenant. 762 *perlibrat visu*: periphrasis analytica. 762 sq. *nox inlataque*... *lumina*: tenebrae clare videre prohibent, praesertim quia lumina, cum nondum certa sint sed adhuc moveantur (*inlata*), magis obsunt quam prosunt. 763 *extemplo*... *iacentum*: vix ingressae sunt et iam nihil de mensura iudicari potest, cum iaceant. 764 *erectum genas*: *genas* per metonymiam partis pro toto; ceterae vultum demittunt, at ille caput tollit et libere circumspicit; *oculis vagantem*: per metaphoram. 765 *virginei*: vid. ad 88. *servantem signa pudoris*: contaminatione locutionum 'servantem pudorem' et 'dantem signa pudoris'. 766 *defigit*: per metaphoram pro 'intuetur'. *comiti*... *monstrat*: 'wijst hem aan zijn metgezel met een knipoogje'. 767 *praecipitem*: tumidum, nimia et intempestiva cupientem. 768 *tempora*: velamina capitis amovere conatur. 769 *exsertasque*: vid. ad 346. 770 *toris*: de abl. cf. ad 246. 771 *saepius*: cum vi in initio locatum. *fronti*: dativus, qui post verba, vulgo aliter constructa, occurrit, ubi in id imprimis animadvertitur, quod ad rem vel personam, cuius nomen casum dativum habet, actio pertinet; vid. ad 345, 387 et cf. Th. III : 132, IV : 129, V : 233, 300, 510, VI : 320, VIII : 88. 774 *pateris*: sc. sumptis; poculum dextra levat, deinde loquitur.

'invideo vestris, fateor, decora inclita gentis 775
 Argolicae, coeptis; utinam et mihi fortior aetas,
 quaeque fuit Dolopas cum Scyria litora adortos
 perdomui fregique vadis, quae signa triumphi
 vidistis celsa murorum in fronte carinas!
 saltem si suboles, aptum quam mittere bello — 780
 nunc ipsi viresque meas et cara videtis 782
 pignora: quando novos dabit haec mihi turba nepotes?
 dixerat, et sollers arrepto tempore Ulixes:
 'haut spernenda cupis; quis enim non visere gentis 785
 innumeras variosque duces atque agmina regum
 ardeat? omne simul roburque decusque potentis
 Europae meritos ultro iuravit in enses.
 rura urbesque vacant, montes spoliavimus altos,
 omne fretum longa velorum obtexitur umbra; 790
 tradunt arma patres, rapit inrevocata iuventus.
 non alias umquam tantae data copia famae

L. C. 776 Hom. Il. VII: 132 sq., XXIII: 629 sq., Verg. Aen. V: 377
 sq. 782 Verg. Aen. I: 664. 783 Silv. IV, 8: 28. 787 sq. II: 63 sq. 792
 Silv. I, 2: 31.

A. C. 779 celsas Q K. 780 aptam Q K. 781 Possem plena forent
 mihi gaudia namque iuvarem *in dett. modo occurrit.*

776 *utinam... aetas*: de ellipsi vid. ad 143. 776 sq. *fortior... quaeque*:
 coördinatio pro subordinatione. 778 *fregi*: cf. ad 355. *vadis*: abl. loc.,
 vid. ad 223; vult: 'pugna navali'. 779 *quae signa triumphi*: enallage
 pronominis: cuius triumphi signa. 779 *celsa murorum in fronte*: per
 metaphoram pro: in summa parte adversi muri. 780 *saltem si suboles*:
 de ellipsi vid. ad 143. *aptum quam mittere*: quam mittere aptum esset:
 quae mitti posset; cf. ad 143, 178, 47. 782 sq. *viresque... et... pignora*:
 coördinatio pro subordinatione. 783 *pignora*: cf. ad 127. *novos...
 nepotes*: novam progeniem (novus tum idem valet quod alter), meos
 nepotes. 784 *tempore*: occasione; vid. ad 318. 785 sqq. *visere... ardeat*:
 cf. ad 3 et 16. 786 *varios*: diversos. 788 *meritos... enses*: per me-
 taphoram pro iusto bello. *ultro*: sua sponte. *iuravit in enses*: iuravit
 se illud bellum confecturum esse; de accusativo *in*-praepositione addita
 pro propositione finali, consecutiva, alia cf. Th. I: 410, 414, 567, II:
 112, 129, 244, IV: 574, V: 133, VI: 269. 789 *vacant*: hominibus.
spoliavimus: arboribus. 790 *omne fretum*: omne distributivum est; ergo
 'omnes partes maris'; ubicumque Graeci in litore habitant, mare um-
 bratur velis. *obtexitur*: per metaphoram vestis variis figuris distinctae.
 791 *patres*: qui vulgo filios potius secum tenent. 792 *alias*: alia occasione.

fortibus aut campo maiore exercita virtus.'

aspicit intentum vigilique haec aure trahentem,
cum paveant aliae demissaque lumina flectant, 795
atque iterat: 'quisquis proavis et gente superba,
quisquis equo iaculoque potens, qui praevalet arcu,
omnis honos illic, illic ingentia certant

nomina. vix timidae matres aut agmina cessant
virginea; a! multum steriles damnatus in annos 800
invisusque deis, siquem haec nova gloria segnem
praeterit'. exisset stratis, ni provida signo

Deidamia dato cunctas hortata sorores
liquisset mensas ipsum complexa. sed haeret
respiciens Ithacum coetuque novissimus exit. 805

ille quoque incepto paulum ex sermone remittit,
pauca tamen iungens: 'at tu tranquillus in alta
pace mane carisque para conubia natis,

L. C. 798 Silv. I, 2: 233. 800 Th. IV: 183. 805 Ov. Met. II: 115.
809 Th. I: 535.

A. C. 796 superbus Q E. 800 virginea; a! Baehrens: virginea multum
P Q K: virginea, o, multum E. 806 quidem Q K.

793 *campo maiore*: per metaphoram a ludis equestribus sumptam.
exercita: temptata. 794 *aspicit intentum*: cf. ad 6. *vigili*... *aure* per
metaphoram. *trahentem*: per alteram metaphoram. 794 *intentum* et
exisset (802) et *ipsum* (804) ad quem spectent cum poeta non dicat,
quod tamen probe intellegimus, pulchrum exemplum artis eius, ut
dicitur, suggestivae est. 795 *demissa*: per enallagen adiectivi ad *lu-*
mina pertinet; nam vult 'animis amissis'; opponitur 'erectus'. *flectant*:
avertant. 796 *iterat*: iterum incipit. 796 sq. *quisquis*... *arcu*: cf. ad
131 sq. 798 *omnis honos illic*: per metonymiam; omnes cuiusque
rei principes ibi adsunt. *ingentia*... *nomina*: per metonymiam pro
nobilissimis hominibus; cf. ad 159. 800 *multum*: cf. ad 3. *steriles*:
ingloriosos. *damnatus in annos*: cf. ad 788. 801 *exisset stratis*: iam
Achilles se retinere non potest; de abl. cf. ad 246. 802 *provida*: id
expectans timensque. 804 *mensas*: per metonymiam pro convivio.
haeret: cunctatur; cf. ad 538. 805 *coetu*: convivio; de abl. ad 246.
novissimus: ultimus. 806 *ille quoque*: Achilles et Ulixes una attenti-
onem nostram habebant; alter exiit, nunc alter vehementiam orationis
minuit; quamquam non eadem est actio utriusque, tamen tam arte co-
haerent, ut per *quoque* vel *etiam* iungi possint. *ex sermone*: ex per
metaphoram de ordine temporali et actionum. *remittit*: tranquillior fit.
807 *iungens*: addens.

quas tibi sidereis divarum vultibus aequas
 fors dedit. ut me olim tacitum reverentia tangit! 810
 is decor et formae species permixta virilis.
 occurrit genitor: 'quid si aut Bacchea ferentes
 orgia, Palladias aut circum videris aras?
 et dabimus, si forte novus cunctabitur auster'.
 excipiunt cupidi et tacitis spes addita votis. 815
 cetera depositis Lycomedis regia curis
 tranquilla sub pace silet, sed longa sagaci
 nox Íthaco, lucemque cupit somnumque gravatur.
 vixdum exorta dies et iam comitatus Ágyrte
 Tydides aderat praedictaque dona ferebat. 820
 nec minus egressae thalamo Scyreides ibant
 ostentare choros promissaque sacra verendis
 hospitibus. nitet ante alias regina comesque
 Pelides: qualis Siculae sub rupibus Aetnae

L. C. 824 Val. Flacc. V : 344 sq.

A. C. 811 virilis Krohn : virili Mss.

809 *vultibus aequas* : comparatio compendiaria. 810 *ut* : exclamativum.
olim : iampridem, iamdudum. *tacitum* : hucusque. Nunc enim admira-
 tionem exprimit; participium concessivum. *tangit* : praesens de re in
 tempore praeterito incepta, sed adhuc durante. 811 *decor* : cum de
 mulieribus tum de viris usurpatur, *forma* autem imprimis muliebris
 est, quam ob rem h. l. formae species virilis opponitur. 812 *occurrit* :
 per metaphoram pro 'excipit.' *quid* : dices. 812 sq. *ferentes orgia* : per
 metonymiam pro rebus sacris in cultu Bacchico adhibitis. 813 *circum*
videris aras : de traiectione praepositionis cf. Th. III : 137, 605. *videris* :
 fut. ex. 814 *dabimus* : cf. ad 9. *novus* : auster eos advexit, alter auster
 eos quos nempe Troiam ituros esse Lycomedes putat, avehet. 815 *ex-*
cipiunt : vix locutus est, iam sibi id gratum esse dicunt. *tacitis* : cf. ad
 671. *spes addita votis* : spes aucta est eos voti compotes futuros; de
 ellipsi cf. ad 116. 816 *cetera regia* : per metonymiam domus pro habi-
 tantibus. 817 *sub pace* : vid. ad 588. 817 sq. *longa . . . nox* : de ellipsi
 vid. ad 116. 818 *lucem* : per metonymiam pro die. 817 sq. *sed . . . gra-*
vatur : impatiens est et posterum diem expectare vix potest, quod is
 dies eum certiore faciet, sitne Achilles inter filias Lycomedis necne.
 819 *exorta* : de ellipsi ad 119. *exorta dies* : apud poetas voc. *dies* om-
 nibus significationibus femininum esse potest. 820 *praedicta* : Diomedes
 nihil agit nisi iussus; tamen partem laudis sibi reposcit. 821 *egressae*
thalamo : de abl. vid. ad 246. 820 sq. *ibant ostentare* : de infin. vid.
 ad 134. 822 *choros . . . sacra* : hendiadyoin. *verendis* : nobilibus; cf. Th.
 III : 345. 823, 826 *nitet . . . lucebat* : insoliti studio S. in errorem ductus

Naidas Ennaeas inter Diana feroxve 825
 Pallas et Elysii lucebat sponsa tyranni.
 iamque movent gressus thiasique Ismenia buxus
 signa dedit, quater aera Rheae, quater enthea pulsan-
 terga manu, variosque quater legere recursus.
 tunc thyrsos pariterque levant pariterque reponunt 830
 multiplicantque gradum, modo quo Curetes in actu
 quoque pii Samothraces eunt, nunc obvia versae
 pectine Amazonio, modo quo citat orbe Lacaenas
 Delia plaudentesque suis intorquet Amyclis.
 tunc vero, tunc praecipue manifestus Achilles 835
 nec servare vices nec bracchia iungere curat;
 tunc molles gressus, tunc aspernatur amictus
 plus solito rumpitque choros et plurima turbat.
 sic indignantem thyrsos acceptaque matris

A. C. 825 Ennaeas Gronov.: Aetnaeas Mss. -ve Damsté: que Mss.
 828 entea P: euchia Q K. 832 piideis amotraces P.

est; nam et imaginatio et syntaxis pluralem numerum hic poscunt.
 823, 825 sq. *regina comesque... Diana... tyranni*: per chiasmum. Deida-
 mia enim cum Proserpina—Achilles cum Diana vel Minerva comparatur.
 826 *Elysii... sponsa tyranni*: de periphrasi vid. ad 20. 827 *movent*
gressus: periphrasis analytica; vid. ad 8 et 172. *thiasis*: per metonymi-
 am pro choris. *Ismenia*: ad cultum Bacchi, Thebis nati, prope a
 qua urbe Ismenus flumen erat, pertinens. *buxus*: tibia. 828 *signa*
dedit: per metaphoram a pugna incipiente petitam. *aera Rheae*: cym-
 bala. 828 sq. *enthea... terga*: tympana. 829 *legere recursus*: peri-
 phrasis analytica pro 'eadem redire'. 831 *multiplicant gradum*: tripu-
 dium saltantes. *in actu*: deum colentes. 832 *obvia versae*: idem indicat
 quod *legere recursus*. 833 *pectine Amazonio*: per metonymiam pro
 modo vel modulatione Amazonia: 'op de maat van een Amazonische
 melodie'. *citat orbe*: de abl. ad 66 sq. 834 *Delia*: Diana, soror Apol-
 linis, dei Delii. *intorquet*: per metaphoram hyperbolicam pro 'incitat'.
 835 *tunc... tunc*: epanalepsis ad vim augendam. *manifestus*: adi.
 praedicativum; plus valet quam adverbium valeret, cum non solum
 manifesto neglegens sit, sed eo ipso etiam appareat eum Achillem esse.
 836 *servare vices*: facere quae ei facienda ritus saltationis iniungebat.
bracchia iungere: cf. 319 sq. *nec... curat*: per euphemismum pro
 'nescit', sicut 837 *aspernatur* pro 'ferre nequit'; Achilles vellet quidem
 omnia ordine peragere, at non potest; iis vero qui intuentur id apparet
 et 'cum indignum eo putent id recte facere' vitia e fastidio-non ex imperi-
 tia fluere iudicant. 837 *molles*: ad 142. 838 *plurima*: ad 3 *multum*. 839
accepta et matris ἀπὸ κοινού etiam ad thyrsos pertinent.

tympaia iam tristes spectabant Penthea Thebae.
solvuntur laudata cohors repetuntque paterna
limina, ubi in mediae iamdudum sedibus aulae
munera virgineos visus tractura locarat

840

*woonplaats.
o.a. verblyfplaats*

Tydides, signum hospitii pretiumque laboris,
hortaturque legant, nec rex placidissimus arcet.
heu simplex! nimiumque rudis! qui callida dona
Graiorumque dolos variumque ignoret Ulixem.

845

hic aliae, qua sexus iners naturaue ducit,
aut teretes thyrsos aut respondentia temptant
tympaia, gemmatis aut nectunt tempora limbis;

850

arma vident magnoque putant donata parenti.
at ferus Aeacides, radiantem ut comminus orbem,
caelatum pugnas — saevis et forte rubebat
bellorum maculis — adclinem conspicit hastae,

L. C. 841 Th. II:524. 842 Th. II:148, III:396. 846 sq. Verg. Aen. II:49.

A. C. 847 ignorat K. quas Q K E.

840 *iam tristes*: quippe quibus praesaga mens calamitatem venientem praediceret. 841 *solvuntur*: pluralis distributivus. *cohors*: per metaphoram. 842 *in mediae . . . sedibus aulae*: periphrasis analytica per metonymiam pro 'in media aula'. 843 *virgineos*: cf. ad 88. *tractura*: attractura; cf. ad 87. 844 *signum*: documentum. *pretium*: per metonymiam pro praemio; *verte*: als een blijk van erkentelijkheid voor de genoten gastvrijheid en een belooning voor hun moeite. H. l. locisque similibus inter clangorem strepitumque dictionis epicae, quae nonnisi perraro apud S. plenum sonat, sermonem amabilem concinnumque officiosae urbanitatis cognoscimus. 845 *legant*: eligant, ad 87. *arcet*: prohibet. 846 *simplex*: opponitur *varium*. *rudis*: opponitur *callida* . . . *dolos*: structura chiasmatica. *rudis* et *callida* per eandem fere metaphoram dicta sunt. 846 sq. *callida* . . . *dolos*: coördinatio pro subordinatione et enallage adiectivi; qui ignoret a callidis Graecis nonnisi per dolum dona dari. *ignoret*: hypotheticus; exclamatio enim *heu* . . . *rudis* pro apodosi est. *iners*: ad 142. 849 *respondentia*: quae pulsa sonum reddunt. 850 *gemmatis*: gemmis ornatis. 851 *que*: sic partes sententiae coniunguntur ut pateat velut unam esse cogitationem; uni ex ipsis haec destinata esse ne suspicantur quidem. 852 *ferus*: ad 142. *comminus*: cf. 663. *orbem*: clipei. 853 *rubebat*: per metaphoram; cum caedes ibi caelatae sint quae re vera cruentae sunt, etiam imago sanguine rubra esse videtur. 854 *bellorum maculis*: per metaphoram pro imaginibus bellicosus. *adclinem*: non longe igitur a loco ubi hastae ponuntur dona exposita sunt, ita ut nullam suspicionem movens clipeus quoque ibi locari posset.

infremuit torsitque genas, et fronte relictas 855
 surrexere comae; nusquam mandata parentis,
 nusquam occultus amor, totoque in pectore Troia est.
 ut leo, materno cum raptus ab ubere mores
 accepit pectique iubas hominemque vereri
 edidicit nullasque rapi nisi iussus in iras, 860
 si semel adverso radiavit lumine ferrum,
 eiurata fides domitorque inimicus, in illum
 prima fames, timidoque pudet servisse magistro.
 ut vero accessit propius luxque aemula vultum
 reddidit et simili talem se vidit in auro, 865
 horruit erubuitque simul. tunc acer Ulixes
 admotus lateri summissa voce: 'quid haeres?
 scimus,' ait 'tu semiferi Chironis alumnus,
 tu caeli pelagique nepos, te Dorica classis,
 te tua suspensis expectat Graecia signis, 870
 ipsaque iam dubiis nutant tibi Pergama muris.

L. C. 858 sq. Th. VIII: 124 sq., Lucan. VI: 234 sq. 868 Silv. II, 1: 89, Ov. Met. II: 633.

855 *genas*: per metonymiam pro oculis. *fronte relictas*: per metaphoram hyperbolicam. 856 *surrexere*: cf. ad 522. *nusquam*: cf. ad 627. 857 *toto*: cf. 228. 858 *raptus ab ubere*: a teneris unguibus. 858 sq. *mores accepit*: per metaphoram pro 'moribus eruditus est'. 859 sq. *pecti ... vereri ... rapi*: cf. ad 16. 860 *nullas ... rapi ... in iras*: periphrasis analytica pro 'numquam irasci'; cf. ad 8. 861 *adverso ... lumine*: ante oculos. *radiavit lumine*: periphrasis analytica. 862 *eiurata fides domitorque inimicus*: de ellipsi cf. ad 116, 119. *in illum*: cf. 473. 863 *prima fames*: ad 116. *servisse*: vid. ad 117. 864 sq. *lux aemula ... simili ... auro*: ea pars clipei quae levis est ceu speculum ei faciem habitumque monstrat. Ob imaginem illam in auro conspicuam aurum illud *simile* audit. *Lux* vero *aemula* est eadem illa radians imago, quae *aemula* vocatur quia eius formam imitatur. 865 *talem*: muliebri habitu vestitum. 866 *horruit*: terrore priusquam pudore concutitur, ut fere solet talibus in rebus. *acer*: adi. praedicativum 'avide'; expectatam occasionem arripere festinat. 867 *admotus*: per metaphoram 'qui proximus erat'. *haeres*: cf. ad 538. 868 *scimus*: ergo simulare iam tibi nihil prodest. 869 *caeli ... nepos*: cum Aeacus Iovis esset filius. 869 sq. *Dorica classis ... Graecia*: climax: non solum qui navigaturi sunt, immo omnes Graeci te expectant. 870 *tua*: te ita videre cupiens ut vel subiecta tibi videatur. *suspensis signis*: per enallagen adi. et metaphoram pro 'suspensa, cupido animo'. 871 *dubiis*: trepidis, exterritis, ad 649; enallage adi. *nutant ... muris*: de abl. vid. ad 97.

heia, abrumpe moras! sine perfida palleat Ide,
 et iuvet haec audire patrem, pudeatque dolosam
 sic pro te timuisse Thetin! iam pectus amictu
 laxabat, cum grande tuba sic iussus Agyrtes
 insonuit. fugiunt disiectis undique donis
 inplorantque patrem commotaque proelia credunt.
 illius intactae cecidere a pectore vestes,
 iam clipeus breviorque manu consumitur hasta,
 — mira fides — Ithacumque umeris excedere visus
 Aetolumque ducem: tantum subita arma calorque
 Martius horrenda confundit luce penates.
 immanisque gradu, ceu protinus Hectora poscens,
 stat medius trepidante domo: Peleaque virgo

875

880

L. C. 872 Th. XI : 201, Verg. Georg. III : 42, Aen. IV : 569. 884 Th. IV : 488.

872 *sine*: per euphemismum pro 'operam da, cura'. 873 sq. *dolosam sic*: cum contemptu dicta sunt neque doli matris virtute filii digni sunt neque timor, quippe quae causa fuerit propter quam ita vestitus est. 874 sq. *pectus amictu laxabat*: constructio verborum liberandi, exonerandi. *laxabat*: imp. de conatu, nam ipso temporis momento, quo manum porrigit, tuba sonat et (878) *illius intactae* cett. 875 sq. *grande...* *insonuit*: fortissime cecinit. 875 *sic iussus*: iussus nempe erat, simulac Achilles ad clipeum adiret, tuba canere. Quae inde a 851 hucusque narrata, descripta, dicta sunt, brevissimo tempore fiunt. 876 *disiectis undique*: *undique* additur, quasi 'iacentibus' dictum esset; cf. ad 43 et 3. 877 *commotaque proelia*: cf. ad 32. 878 *intactae*: ab Ulixee; sponte eas abicit. 879 *brevior manu*: tanta manu indigna; cf. ad 159. *consumitur*: corripitur. 880 *mira fides*: per metonymiam: mirum quidem attamen verum, qua re fidere possumus. *excedere*: superare. *visus*: de ellipsi cf. ad 119; de discrimine quod inter praesens historicum et perf. existit, et cur alterum alteri succedat vid. ad 642 sqq. 881 *tantum*: adv.: tam, vehementer. 881 sq. *subita...* *Martius*: cf. ad 247. *calor*: per novam sed similem metaphoram pro ardore, cupidine, furore. 882 *confundit*: turbat. *horrenda luce*: arma, quae coruscant, radiant, et fulgore terrent. 883 *gradu*: de abl. ad 97. 883 sq. *gradu...* *stat*: non solum motio procedentis sed etiam crurum pedumque habitus *gradus* vocari potest. 883 *ceu*: vid. ad 504. *Hectora poscens*: per metaphoram a convivio desumptam, ubi pocula poscebant, pro 'cum Hectore pugnare volens'. 884 *domo*: per metonymiam; abl. rei accedentis (i. e. localis) quem absolutum vocant. 884 sq. *virgo quaeritur*: ita mutatus est, ut nemo eum agnoscere audeat omnesque circumspiciant, ubinam virgo sit quam modo vidissent.

quaeritur. ¹ast alia plangebatur parte relectos 885
 Deidamia dolos, cuius cum grandia primum
 lamenta et notas accepit pectore voces,
 haesit et occulto virtus infracta calore est.
 demittit clipeum regisque ad limina versus
 attonitum factis inopinaque monstra paventem, 890
 sicut erat, nudis Lycomedem adfatur in armis:
 'me tibi, care pater, — dubium dimitte pavorem! —
 me dedit alma Thetis: te pridem tanta manebat
 gloria; quaesitum Danais tu mittis Achillem,
 gratior et magno, si fas dixisse, parente 895
 et dulci Chirone mihi. sed corda parumper
 huc adverte libens atque has bonus accipe voces:
 Peleus te nato socerum et Thetis hospita iungunt
 adlegantque suos utroque a sanguine divos.
 unam virgineo natarum ex agmine poscunt 900
 dasne? an gens humilis tibi degeneresque videmur?
 non renuis. iunge ergo manus et concipe foedus

L. C. 888 II : 29. 899 Th. I : 392. 902 Verg. Aen. XII : 13.

A. C. 889 lumina K. (?) 890 fatis Q K. 891 nudus E: mediis Q K.
 901 an gens P: age an Q K.

885 *alia* . . . *parte*: de abl. cf. ad 221 et 246. 886 *cum* . . . *primum*: simul ac.
 887 *accepit pectore*: de abl. ad 97; periphrasis analytica est pro 'agnovit'.
 888 *haesit*: ad 538. *occulto* . . . *calore*: amore furtivo; cf. ad 881 sq. *in-*
fracta: cf. ad 144. 889 *regis* . . . *versus*: in cubiculum regis se confert et
 aliquem, natum adportantem, adesse iubet (918). 890 *attonitum*: terrore
 turbatum. 891 *nudis* . . . *in armis*: enallage adi.: vestes abiecit, ergo nulla
 re nisi armis vestitus est. 892 sq. *me* . . . *me*: cum pondere in versus initio
 repetitum. *dubium*: vid. ad 649. *dubium* . . . *pavorem*: periphrasis ana-
 lytica pro 'noli timere'; cf. ad 8 et 172. 894 *quaesitum*: desideratum.
Danais: ad *mittis* pertinet. 895 *magno*: ad 159. 896 *sed*: nunc vero
 non quis sim vel quo amore te amem tibi narrare volo, de alia re sermo
 nobis sit. *corda*: per metonymiam pro animo. 897 *bonus*: benignus; adi.
 praedicativum. 898 *hospita*: honorem hospitii divini blandiendi causa
 commemorat. *iungunt*: per metaphoram pro 'esse volunt'; praesens de
 conatu. 899 *adlegant*: per metaphoram pro commemorant; ad preces
 firmandas nempe. *utroque a sanguine*: per metaphoram; uterque a divis
 oriundus erat, Thetis et ipsa dea. 900 *unam* . . . *ex agmine*: opponuntur;
 e copia largiri non difficile est. *virgineo*: vid. ad 88. 901 *gens humilis* . . .
degeneres: hendiadyoin; *degeneres* enim ignobiles significat; de varia-
 tione cf. ad 131 sqq. 902 *concipe foedus*: per metaphoram pro sponsione.

atque ignosce tuis. tacito iam cognita furto
 Deidamia mihi; quid enim his obstare lacertis,
 qua potuit nostras possessa repellere vires? 905
 me luere ista iube; pono arma et reddo Pelasgis
 et maneo. quid triste fremis? quid lumina mutas?
 iam socer es' — natum ante pedes prostravit et addit —
 'iamque avus. inmitis quotiens iterabitur ensis,
 turba sumus.' tunc et Danai per sacra fidemque 910
 hospitii blandusque precum compellit Ulixes.
 ille, etsi carae comperta iniuria natae
 et Thetidis mandata movent prodique videtur
 depositum tam grande deae, tamen obvius ire
 tot metuit fatis Argivaque bella morari; 915
 fac velit: ipsam illic matrem sprevisset Achilles.

L. C. 914 Silv. III, 2 : 5 sq. 916 Th. II : 449.

A. C. 905 qua P: quid Q: qui (ex quid) K. repellere P: evadere Q K.
 flammas E Q K. 911 compellat Q K.

903 *tuis*: e silentio patrem concedere coniecit; hac coniectura iam
 ad veniam perpetranda utitur, quoniam se iam Lycomedis generum
 esse fingit. *tacito* ... *furto*: ad 669 et 671. 904 sq. *quid* ... *qua*: quo
 modo; ad 131 sqq. 905 *possessa*: locum participii praesentis obtinet.
 906 *me* ... *ista*: nulla ibi eius culpa, omnis mea est itaque ego poenas
 dare debeo. *pono*: depono; ad 87. 907 *quid* ... *quid*: cur. *triste*: adv.
 cf. 875 et Th. IV : 137, 146, 434. *lumina mutas*: Lycomedis, qui primo
 libenter audivit, Deidamiam violatam esse audiens irascitur. 908 sq.
socer ... *avus*: nunc non solum una de causa, quod nuper concedere
 videbatur, ita appellatur, sed ob filiolum ex Deidamia natum. 909 *inmitis*
 ... *ensis*: per metonymiam pro tristi bello. *quotiens*: vert.: voor het geval
 dat. 910 *turba sumus*: si iam Lycomedes ipse et Achilles interficientur,
 at spes generis manebit. 910 sq. *Danai* ... *compellit Ulixes*: cum Ulixes
 imprimis oret, verbum ad eum pertinet. 910 *sacra fidemque*: obtestantes
 aut numina invocamus quae praemiis afficere et poenas sumere pos-
 sunt (*sacra*), aut eum a quo petimus rei ab eo desideratae admonemus
 ut memoria illa commotus nobis magis aurem praebeat (*fidem*, nam hos-
 pitium fidum esse sperat). 911 *blandus precum*: per analogiam voc.
 'peritus'. Cf. Th. I : 7, 41, II : 103, IV : 403, 800, V : 118, VI : 75, 91,
 767, VII : 26, 84 sq. 912 *comperta iniuria*: ad 6. 913 *prodi*: passivum,
 quasi non ipse proderet. 914 *grande deae*: cf. ad 159. *obvius ire*: ob-
 sistere, impedimento esse. *ire* ... *metuit*: ad 281 sq. 915 *fatis* ... *bella*:
 nonnisi perraro causae fictae non speciosae fuerunt. 916 *fac velit*: adhuc
 cogitationes Lycomedis pergunt. *illic*: tunc.

nec tamen abnuerit genero se iungere tali.
vincitur. | arcanis effert pudibunda tenebris
Deidamia gradum, | veniae nec protinus amens
credit et opposito genitorem placat Achille. 920
mittitur Haemoniae, magnis qui Pelea factis
impleat et classem comitesque in proelia poscat.
nec non et geminas regnator Scyrius alnos
deducit genero viresque excusat Achivis.
tunc epulis consumpta dies, tandemque resectum 925
foedus et intrepidus nox conscia iungit amantes.
illius ante oculos nova bella et Xanthus et Ide
Argolicaeque rates atque ipsas cogitat undas
auroramque timet. cara cervice mariti
fusa novi lacrimas iam solvit et occupat artus; 930
te aspiciamne iterum meque hoc in pectore ponam,

L. C. 922 vid. 720.

A. C. 921 magni . . . facti Q. 925 receptum Q K E. 928 atque ipsas
P: atque iam Q: iam K. 931 te inserui, omittunt Mss.

917 *tamen*: haec opponuntur verbis *carae* . . . *natae* (912), cum *tamen*
. . . *Achilles* verbis *Thetidis* . . . *deae* opposita sunt; structura chias-
tica. *abnuerit*: coniunctivus urbanus. 918 *vincitur*: ultimum argumen-
tum maximi est ponderis. *arcanis* . . . *tenebris*: eius domus partis ubi
mulieres habitabant; de abl. ad 246. 919 *amens*: terrore; adi. causati-
vum. 920 *opposito* . . . *Achille*: velut e latebris verba precantia patri
dicit. 921 *Haemoniae*: dat. regionis. *magnis*: ad 159. 922 *impleat*:
coni. finalis; hyperbolica metaphora. 923 *geminas*: ad 404. *alnos*: II: 19,
Th. III: 23, IV: 479, V: 370, VI: 106, VIII: 270, IX: 308, X: 13.
924 *vires* . . . *Achivis*: cf. 844. 925 *epulis*: per metonymiam pro 'epu-
lando'; abl. modi. 925 sq. *tandem* . . . *foedus* . . . *nox*: coordinatio pro
subordinatione: cum foedus tandem resectum esset, nox, iam antea
amoris conscia, eos nunc intrepidus iunxit, quos nuper trepidos, timen-
tes ne deprehenderentur coire viderat. *resectum foedus*: ad 6. 926
conscia: sc. amoris: hun vertrouwde, de nacht. 927 *illius*: Deidamiae.
nova: necopina, quae subito timenda ei facta sunt Achille detecto.
928 *rates* . . . *undas*: praecipue bellum eam terret, et in eo loco ubi
futurum sit, ut geratur cogitationes versantur, sed et ante bellum peri-
cula marito subeunda sunt. *ipsas*: eo timoris venit, ut etiam mare viro
timeat. *cogitat undas*: ad 3. 929 *auroram* . . . *timet*: quae Achillem
abducet. 929 sq. *cervice* . . . *fusa*: de abl. ad 44. 930 *novi*: recens facti
lacrimas solvit: periphrasis analytica per metonymiam pro 'flens loqui
incipit'. *occupat artus*: eum amplectitur, eum retinere cum velit. 931
tuos . . . *partus*: ad 3; rursus honore digna iudicabor quae ex te pariam?

(de bucht v) Troje
Lbu 1207 A

jeender 2) liever
eer, weeten

Aeacide? rursusque tuos dignabere partus?

an tumidus Teucrosque lares et capta reportans

Pergama virgineae noles meminisse latebrae?

quid precer, heu! timeamve prius? quidve anxia mandem,

936

cui vix flere vacat? modo te nox una deditque

inviditque mihi! thalamis haec tempora nostris?

hicne est liber hymen? o! dulcia furta dolique

o, timor! abripitur miserae permissus Achilles.

i-neque enim tantos ausim revocare paratus —,

940

i cautus, nec vana Thetin timuisse memento,

i felix, nosterque redi! — nimis improba posco!

iam te sperabunt lacrimis planctuque decorae

Troades optabuntque tuis dare colla catenis

945

et patriam pensare toris aut ipsa placebit

Tyndaris, incesta nimium laudata rapina.

ast egomet, primae puerilis fabula culpa,

933 *tumidus*: superbus; cf. ad 155. 933 sq. *lares* ... et ... *Pergama*: per metonymiam pro gloria earum rerum gestarum. *capta*: ἀπὸ κοινού et ad *lares* pertinet. *capta* ... *Pergama*: cf. ad 6. *virgineae*: cf. ad 88: *latebrae* quibus tu sub virginis specie latuisti. 935 *precer* ... *timeam* ... *mandem*: con. dubitativi. 936 *flere vacat*: ad 16. *modo*: ad *una* pertinet: una tantum *nox*. 937 *thalamis*: per metonymiam pro matrimonio sicut (938) *hymen*. *haec tempora*: ita breve tempus durat? 938 *liber hymen*: opponitur verbis *furta dolique* ... *timor*. *liber*: sc. timore. o, *dulcia* cett.: si iustum matrimonium quod diu speravi te mihi adimit, iam malo amorem illegitimum. 939 *miserae*: mihi. *permissus*: simulac permissus est; per metonymiam cum propria significatione coniugium-non maritus permittitur. 940 sqq. *i* ... *i* ... *i* ... *redi*: ter *i* repetitur ut maiore cum pondere addatur *redi*. *revocare paratus*: per metonymiam et metaphoram. Achillem retinens omnes Graecos ire prohibet. 942 *noster*: me amans. *nimis* ad *posco* pertinet. *improba*: vid. ad 41. 943 *iam*: simul ac in *Asiam* veneris. *te sperabunt*: per metonymiam pro 'fore ut a te amen-tur sperabunt'. *lacrimis* ... *decorae*: ut gaudium (ad 167 sq.) sic dolor formam augere potest. *planctu*: per metonymiam pro luctu. 944 *opta-bunt* ... *dare*: ad 281 et 16. 945 *patriam pensare toris*: luctum patriae amissae leviolem facere honore coniugii (tui). *patriam* ... *toris*: per metonymiam. *placebit*: ne aliae eum allicere velint timet, ne ipse autem Helenam amet. 946 *incesta*: hospitio violato, quae res erat sacra. *nimium laudata*: nam magna facinora pulchrarum feminarum plerumque a viris, imprimis iunioribus, in laudem vertuntur vel palam vel clam et in amorem eos trahunt. 947 sq. *egomet* ... *narrabor*: cf. ad 3. *fabula*: totius sententiae *egomet* ... *narrabor* appositio est. *puerilis*: enallage adi.

narrabor famulis aut dissimulata latebo.
 quin, age, duc comitem; cur non ego Martia tecum
 signa feram? tu thyrsa manu Baccheaque mecum 950
 sacra, quod infelix non credet Troia, tulisti.
 attamen hunc, quem maesta mihi solacia linquis,
 hunc saltem sub corde tene et concede precanti
 hoc solum, pariat ne quid tibi barbara coniunx,
 ne qua det indignos Thetidi captiva nepotes' 955
 talia dicentem non ipse immotus Achilles
 solatur iuratque fidem iurataque fletu
 spondet et ingentes famulas captumque reversus
 Ilion et Phrygiae promittit munera gazae.
 inrita ventosae rapiebant verba procellae. 960

C. L. 950 Th. XI : 102.

A. C. 950 thyrsa P : pensa Q K E. 960 spurium ducit Damsté.

948 *dissimulata latebo* : aut, cum tu numquam de me loquaris, nemo mei meminerit. 950 *signa feram* : per metaphoram. 951 *quod* ... *Troia* : omnino ab indole huius orationis et totius Deidamiae naturae ingeniique ita aliena sunt ut miremur S., qui animi motuum ita peritus sit, id dixisse. 953 *maesta* : enallage adi. Deidamia puerum non vituperat, sed puerum solacium doloris sui esse dicit. *sub corde* : vid. ad 588. 954 *ne* : ad *precanti*-non ad *concede* pertinet. *quid* : cum contemptu. 954 sq. *barbara* ... *indignos Thetidi captiva* : ab iis rebus quas ipsa aemulatione muliebri timet, maritum memoria nobilis generis detertere conatur. 955 *Thetidi captiva* : oppositionis causa iuxta ponuntur. 956 *non ipse immotus* : per litotem. 957 *iurat fidem* : iurat se fidum mansurum. 958 *spondet* : si valde perturbati sumus, iustum ordinem non curamus neque quisquam miretur Achillem iure iurando iam dato insuper spondere. *ingentes* : ingentem manum famularum; cf. ad 414. 958 sq. *captum* ... *Ilion* : metonymia hyperbolica huic loco aptissima; ut dolorem Deidamiae soletur totam Troiam Achilles promittit. 559 *Phrygiae* ... *gazae* : ex opibus Troianis. 960 *inrita* : cum neque reversurus neque igitur daturus esset. *ventosae* : cf. ad 88. *rapiebant* : de imp. post praesentia cf. ad 642 sqq.

Exuit implicitum tenebris umentibus orbem II 1
 Oceano prolata dies, genitorque coruscae
 lucis adhuc hebetem vicina nocte levabat
 et nondum excusso rorantem lampada ponto.
 et iam punicea nudatum pectora palla 5
 insignemque ipsis quae prima invaserat armis
 Aeaciden — quippe aura vocat cognataque suadent
 aequora — prospectant cuncti iuvenemque ducemque
 nil ausi meminisse pavent; sic omnia visu
 mutatus rediit, ceu numquam Scyria passus 10
 litora Peliacoque rates escendat ab antro.
 tunc ex more deis — ita namque monebat Ulixes —
 aequoribusque austrisque litat fluctuque sub ipso
 caeruleum regem tauro veneratur avumque
 Nerea: vittata genetrix placata iuvenca. 15
 hic spumante salo iaciens tumida exta profatur:

L. C. 2 sqq. : 242 sqq.

A. C. 11 rates *P*: raptus *Q K*. escendat *Kohlmann*; excendat *P*: que ascendit *vel* descendit *Q*: descendat *K*.

1 *exuit*: tenebrae cum vestimento comparantur. 2 *Oceano*: de abl. ad 221. *prolata dies*: cf. ad 6. 2 sqq. *genitor*... *ponto*: de periphrasi ad 20. 3 *adhuc hebetem*: nondum suo fulgore radiantem. 4 *nondum excusso*: qui leni motu nondum reiectus erat 'nog niet afgeschud'. 5 *punicea*: muliebri; de adiectivi forma cf. ad 88. 6 *invaserat*: per metaphoram hyperbolicam pro 'sumpserat'. 7 *quippe*: causam poeta tradit, cur non diutius apud uxorem Achilles remaneat. *vocat*... *suadent*: per metaphoram. *cognata*: cum Thetis dea marina sit. De allusionibus mythologicis, quae a narratione prorsus alienae sunt, vid. ad 20 et cf. II: 154, Th. I: 11, 101, III: 288, IV: 103, VII: 190, XII: 224, 301, Silv. I, 3: 8, IV, 6: 7. 8 *prospectant*: e longinquo vident. 8 sq. *iuvenem*... *pavent*: ad 3. 9 *nil*: per hyperbolen pro 'virginalem habitum ab eo gestum esse'. *omnia*: acc. adverbialis: prorsus. 10 *Scyria*... *litora*: per metonymiam: dolum Thetidis Achille omnino indignum esse iudicantes omnes poeta fingit: vid. ad 142 et cf. 873 sq., II: 8, 44, 167. 11 *Peliaco*... *antro*: antro Chironis. *rates*: acc. casus loci quo venit. *escendat*: praefixum e-cum magis ad rem pertineat ex antro quam ad rates eum ire. 12 *monebat*: Ulixi cum Achille eam fere rationem intercedere poeta fingit quae inter ducem belli peritum et filium familias Caesarianae est. 13 *litat*: sacrificat. *sub*: cf. ad 476. 14 *caeruleum*... *regem*: Neptunum; de periphrasi ad 20. *tauro veneratur*: ad 3. 16 *spumante salo*: de abl. cf. ad 44. 16 *tumida*: quia recens e corpore extracta erant.

'paruimus, genetrix, quamquam haut toleranda iuberes.
 paruimus nimium. bella ad Troiana ratesque
 Argolicas quaesitus eo!' sic orsus et alno ⁸⁹⁴
 insiluit penitusque noto stridente propinquis 20
 abripitur terris: et iam ardua ducere nubes
 incipit et longo Scyros discedere ponto.
 turre procul summa lacrimis comitata sororum
 confessumque tenens et habentem nomina Pyrrhum
 pendebat coniunx oculisque in carbasa fixis 25
 ibat et ipsa freto, et puppem iam sola videbat.
 ille quoque obliquos dilecta ad moenia vultus
 declinat viduamque domum gemitusque relictæ
 cogitat: occultus sub corde renascitur ardor
 datque locum virtus. sensit Laertius heros 30
 maerentem et placidis adgressus flectere dictis:
 'tene' inquit 'magnæ vastator debite Troiæ,

L. C. 23 Th. X: 457. 25 sq. Silv. V, 2: 6 sq. 26 Ov. Met. XI: 466 sq.
 28, II: 82.

A. C. 17 puberis *P*: iubebas *Q*. et *K* (ex-ar): pararis *Klotz*. 24 com-
 missum *P*. 30 sentit *P*.

17 sq. *paruimus*... *paruimus nimium*: ad 10. 18 *bella*... *rates*: hysteron
 proteron, cf. 926 sq. 19 sq. *orsus*... *insiluit*: cf. 99 sq. *alno*: abl. cf.
 ad 44; de metonymia vid. ad 921. 20 *penitus*... *propinquis*: tam celeriter
 ventus eum aufert, ut terræ, modo propinquæ, iam procul absint. *terris*:
 de abl. ad 221. 21 *ducere nubes*: per metaphoram pro 'nebulis tegi'.
 22 *longo*... *ponto*: de abl. ad 7. 23, 25 *turre*... *summa*... *pendebat*:
 ad 213. *lacrimis comitata*: cf. ad 247. 24 *confessum*: pass; non amplius
 dissimulatum. *nomina*: pluralis generalis; singularis ad certum nomen
 spectaret, pluralis hoc solum indicat eum nomen quoddam accepisse
 ita, ut *habentem nomina* optime initium *confessum* proferat. *Pyrrhum*:
 appositio explicativa et definitiva. 25 *in carbasa fixis*: *fixis* per hyper-
 bolen pro 'versis' et igitur eodem modo constructum; vid. ad 3 et
 473. 26 *ibat*: cf. ad 134. *freto*: ad 7. 26 *iam sola*: continuo intuens
 diutius quam ceteri navem discernere potest. 27 *vultus*: per metonymiam
 pro 'visus'. *obliquos*... *declinat*: periphrasis analytica; ad 8. 28 sq.
domum gemitusque... *cogitat*: cf. ad 3. 29 *occultus*: adiectivum praedic.
 pro adverbio. *sub corde*: cf. ad 588. 30 *dat locum*: cedit, expellitur.
 30 sq. *sensit*... *maerentem*: cf. ad 325. *sensit*... *aggressus*: cf. ad.
 99 sq. De perf. cf. ad 643 sqq. *adgressus*: conatus est. *flectere*: animum
 eius ad alia vertere. 32 *debite*: per metaphoram: hoc ius Troiæ con-
 cessum est ne a minore hoste vinceretur.

quem Danaae classes, quem divum oracula poscunt,
 erectumque manet reserato in limine Bellum,
 callida femineo genetrix violavit amictu 35
 commisitque illis tam grandia furta latebris.
 speravitque fidem? nimis, o! suspensa, nimisque,
 mater! an haec tacita virtus torperet in umbra,
 quae vix audito litui clangore refugit
 et Thetin et comites et quos suppresserat ignes? 40
 nec nostrum est, quod in arma venis sequerisque precantis;
 venisses —' ultro quem talibus occupat heros
 Aeacius: 'longum resides exponere causas
 maternumque nefas; hoc excusabitur ense
 Scyros et indecores, factorum crimina, cultus — 45
 tu potius dum lene fretum Zephyroque fruuntur

A. C. 35 velavit Q K. 42 ultro Q K: dixit P E. 43 Aeacides Q K.
 longum est Q K.

33 *classes* . . . *oracula poscunt*: zeugma; nam classis poscit, desiderans et rogans, oracula monent Troiam sine eo capi non posse. 34 *reserato in limine*: per metaphoram a templo Iani desumptam et metonymiam partis pro toto. 35 *femineo*: ad 88. *violavit*: per metaphoram hyperbolicam pro 'ignominia affecit'. 36 *furta*: cf 342. *grandia*: ad 159. 37 *speravit fidem*: per metonymiam; cf. ad 247 et 681. *suspensa*: timida, nato timens. 38 *tacita* . . . *in umbra*: per metaphoram et metonymiam pro 'ingloriose'. *torperet*: per metaphoram pro 'iners maneret'. 39 *refugit*: per metaphoram pro 'curare desiit'. 40 *suppresserat*: celaverat; saepe furtivi magis quam legitimi amores homines retinent. 41 *nostrum*: nos laude digni sumus. *in arma*: per metonymiam pro 'ad bella'. *sequerisque precantis*: arte cum *nec nostrum est* iungendum; non precibus nostris factum est, ut nunc sequaris, immo sponte venisses. 42 *venisses*: non aposiopesis, sed oratio interrupta. *ultro*: finem verborum Ulixis non expectans. *occupat*: cf. ad 251. 42 sq. *heros Aeacius*: cf. ad 20. 43 *longum*: de ellipsi cf. ad 47. 43 *resides*: quae e longinquo repetendae sunt. 43 sq. *causas* . . . *nefas*: coordinatio pro subordinatione. 44 *nefas*: per hyperbolen; cf. ad II 10. *ense*: per metonymiam pro rebus ense gerendis. 45 *Scyros*: cf. ad II 10. *indecores*: cf. ad 142. *factorum crimina*: infert non ipsum id voluisse sed fata id ita tulisse, ut muliebres vestes caperet, in fata igitur culpam reiciendam esse. Is vero qui ita ratiocinatur et factorum suorum auctorem se fuisse negat, quo modo magnanimus sit? 46 *tu potius*: quae hucusque Achilles dixit, non tam verba Ulixis spectabant quam incusationem, non enuntiatam quidem, sed quam ex iis verbis audivit. Hanc cum refutare non possit, ad alia transire festinat, quae festinatio ex eo iam patet

carbasa, quae Danaïd tantū primordia belli
ede: libet iustas hinc sumere protinus iras.

hic Ithacus paulum repetito longius orsu:

'fertur in Hectorea, si talia credimus, Ida

50

electus formae certamina solvere pastor

sollicitas tenuisse deas nec torva Minervae

ora nec aetherii sociam rectoris amico

lumine, sed solam nimium vidisse Dionen.

atque adeo lis illa tuis exorta sub antris

55

concilio superum, dum Pelea dulce maritat

Pelion, et nostris iam tunc promitteris armis.

ira quatit victas; petit exitialia iudex

praemia; raptori faciles monstrantur Amyclae.

quod vs. 43 tempus sibi deesse dicit, vs. 46 vero plane otiosos et se ipsum et Ulixem iudicat. *dum* . . . *fretum*: de ellipsi cf. ad 93 et 99 sq.

Zephyro fruuntur: per metaphoram.

47 *carbasa*: per metonymiam. 48 *iustas* . . . *sumere* . . . *iras*: quo modo ira, qua quis in aliquem ex expositione inimici eius accendi velit, iusta esse possit ne S. quidem nobis explicare potuisse suspicor; at eam ipsam ob causam personae confictio hic egregia est; iuvenis, paene puer adhuc, virilia tractans in ludibrium ea vertens se ipse praeterit.

49 *repetito* . . . *orsu*; *orsu* pars est periphraseos analyticae cuius autem altera pars omittitur; de ellipsi verborum legendi cf. ad 61. *repetito* porro per metonymiam ad *orsu* pertinet. 50 *Hectorea*: ut Achillem instiget, ab allusione ad Hectorem incipit. S. enim perinde ac omnes alios heroes Achillem mythologicam historiam penitus didicisse fingit sicut Ulixem huius notitiae gnarum, cf. ad 20 et 88. *si* . . . *credimus*: sicut *fertur* haud ita credulum esse Ulixem monstrant. 51 *electus* . . . *solvere*: cf. ad 134. 52 *sollicitas*: dubitatione cui victoria eveniret.

52 sqq. *nec* . . . *Dionen*: de constructione variata vid. ad 131 sqq. 52 *sociam*: per metaphoram pro uxore. 53 sq. *amico lumine* . . . *vidisse*: periphrasis analytica. 54 *nimium*: cf. 367. *Dionen*: vulgo mater deae sic appellatur, hic Venus ipsa indicatur. 55 *atque adeo*: itaque; cf. Th. I: 219. *lis illa*: per metaphoram pro bello Troiano. *tuis*: per metonymiam; antra ubi matrimonium parentum tuorum celebratum est. *sub*: cf. ad 476. 56 *concilio*: de abl. vid. ad 223. *Pelea* . . . *maritat*: matrimonium Pelei celebrat. *dulce*: adv. 57 *Pelion*: per metonymiam; nota soni lusum *Pelea* . . . *Pelion*. *nostris* . . . *promitteris armis*: iam tum vaticinabantur te nostrae expeditionis participem fore. 58 *quatit*: per metaphoram. 58 sq. *ira* . . . *Amyclae*: asyndeton cursim narrantis est, at *petit* . . . *praemiae* et *raptori* . . . *Amyclae* membra parallela sunt. 59 *faciles*: unde facile rapere possit; adi. praed.; dea monstrat iter et coeptis favet.

ille Phrygas lucos, matris penetralia caedit 60
 turrigeræ vetitasque solo procumbere pinus
 præcipitat terrasque freto delatus Achæas
 hospitibus Atridae — pudet, heu, miseretque potentis
 Europæ! — spoliat thalamos, Helenaque superbus
 navigat et captos ad Pergamam devehit Argos. 65
 inde dato passim varias rumore per urbes,
 undique inexciti sibi quisque et sponte coimus
 ultores: quis enim illicitis genialia rumpi
 pacta dolis facilique trahi conubia raptu
 ceu pecus armentumve aut vilis messis arcervos 70
 perferat? hæc etiam fortes iactura moveret.
 non tulit insidias divum imperiosus Agenor
 mugitusque sacros et magno numine vectam
 quaesiit Europen aspernatusque Tonantem est
 ut generum; raptam Scythico de litore prolem 75
 non tulit Aëtes ferroque et classe secutus
 semideos reges et ituram in sidera puppim;

L. C. 63 Th. IX: 389. 70 Hom. Il. I: 154 sq. 73 Th. I: 494.

A. C. 61 veritas P. 68 illicitis genialia P K: genialia foedera Q. 71 hæc etiam P Q K: et non hæc E. 75 raptam et scythico Q K.

60 sq. *matris* . . . *turrigeræ*: Cybebae; vid. ad 20. *penetralia*: per metaphoram pro silvis sacris. 61 *vetitas*: cum sacrae essent arbores; etiam initium navigationis sacrilegum fuisse indicatur. *solo*: de abl. cf. ad 44. 62 *terras* . . . *delatus*: cf. ad II: 11. *freto*: cf. ad 7. 63 *hospitibus*: in initio versus locatur, ut vis maior sit. *pudet heu*: vid. ad 503. *miseret*: tanta est ignominia, ut misericordiam excitet. 64 *spoliat thalamos*: cf. 66, ubi etiam sequens versus a verbo *navigat* incipit. 65 *captos* . . . *Argos*: cf. ad 957 sq.; h. l. metonymia hyperbolica utitur ad augendam ignominiam invidiamque sceleris. 66 *dato* . . . *rumore*: cf. ad 9. 67 *inexciti* . . . *sponte*: cumlatio. 68 *ultores*: prædicative ponitur cum notione finali. 68 sq. *genialia* . . . *pacta*: de periphrasi vid. ad 20; vulgo per aliam metaphoram de matrimonii vinculis loquimur. 69 *facili* . . . *raptu*: periphrasis analytica, cf. ad 8. *trahi*: abstrahi: cf. ad 87. *conubia*: per metonymiam pro uxoribus. 71 *iactura*: per metonymiam ironicam; pecus amittentes iacturam patimur; uxor vero rapta iniuria potius fit. *fortes*: qui minima non curant. 72 *imperiosus*: cf. ad 88. 73 *mugitusque sacros*: periphrasis per metonymiam pro Iove imagine tauri sumpta. *magno numine*: Iovem designatum esse affirmare debet. 74 *Tonantem*: cf. ad 1. 76 *ferroque et classe*: coordinatio pro subordinatione. 77 *ituram* . . . *puppim*: Argo postea inter stellas collocata est.

nos Phryga semivirum portus et litora circum
 Argolica incesta volitantem puppe feremus?
 usque adeo nusquam arma et equi fretaque invia Grais? 80
 quid, si nunc aliquis patriis rapturus ab oris
 Deidamian eat viduaeque e sede revellat
 attonitam et magni clamantem nomen Achillis?
 illius ad capulum rediit manus ac simul ingens
 impulit ora rubor; tacuit contentus Ulixes. 85
 excipit Oenides: 'quin, o dignissima caeli
 progenies, ritusque tuos elementaque primae
 indolis et, valida mox accedente iuventa
 quae solitus laudum tibi semina pandere Chiron,
 virtutisque aditus, quas membra augere per artes, 90
 quas animum, sociis multumque faventibus edis?
 sit pretium longas penitus quaesisse per undas
 Scyron et his primum arma ostendisse lacertis'.
 quem pigeat sua facta loqui? tamen ille modeste

A. C. 91 ede Q K.

78 *Phryga semivirum*: opponitur verbis *sacros, numine Tonantem, semideos reges, ituram in sidera*. *circum*: ad 129. 79 *incesta*: cf. 946. *volitantem*: ad augendam invidiam Alexandrum cum pirata comparat, qui temere huc illuc vela dat praedam quaerens. 80 *nusquam*: cf. ad 627. *usque adeo*: etiam ad *invia* pertinet. 81 *rapturus*: participium finale. 82 *vidua*... *sede*: per metonymiam de domo unde maritus profectus est. 83 *attonitam*: stupentem calamitate; cf. Th. II: 479, III 253, 580, IV: 90, 382. *magni*: ad 159. 84 *rediit*: ultro iit, ipso non conscio; ad hanc vim praefixi cf. Th. I: 341. 85 *impulit ora*: cf. ad 306. *contentus*: cum ardorem bellicum et indignationem eius movisset. 86 *excipit*: Ulixes tacente Diomedes pergit. *Oenides*: nepos Oenei. 86, 91 *quin*... *edis*: urbanissima forma adhortationis: vert.: als ge ons eens vertelde. 86 sq. *caeli progenies*: cf. ad 2. 87 *ritus*: per metaphoram est pro moribus. 87 sq. *elementa*... *indolis*: per enallagen adi. et metonymiam; prima elementa institutionis disciplinaeque quibus indoles tua formata sit. 88 *accedente*: appropinquante: toen ge de jongelingsjaren begon te naderen. 89 *solitus*: de ellipsi vid. ad 143. *laudum*... *semina pandere*: cf. ad 188. 90 *virtutis aditus*: per metaphoram. 87—91 cf. ad 131 sqq. 91 *sociis multumque faventibus*: quia una iter facimus et praecipue quia tibi valde favemus. 92 *pretium*... *quaesisse*: ad 117 et 436 sq. 93 *primum arma*: de hiatu in caesura cf. Th. VIII: 36 et X: 441. 94 *pigeat*: coniunctivus modestiae. *facta loqui*: ad 3.

incohat, ambiguus paulum propiorque coacto:	95
'dicor et in teneris et adhuc reptantibus annis,	
Thessalus ut rigido senior me monte recepit,	
non ullos ex more cibos hausisse nec almis	
uberibus satiasse famem, sed spissa leonum	
viscera semianimis lupae traxisse medullas.	100
haec mihi prima Ceres, haec laeti munera Bacchi,	
sic dabat ille pater. mox ire per invia secum	
lustra gradu maiore trahens visisque docebat	
adridere feris nec fracta ruentibus undis	
saxa nec ad vastae trepidare silentia silvae.	105
iam tunc arma manu, iam tum cervice pharetrae,	
et ferri properatus amor durataque multo	
sole geluque cutis; tenero nec fluxa cubili	
membra sed ingenti saxum commune magistro.	
vix mihi bisenos annorum torserat orbes	110

L. C. 101 Verg. Aen. I: 636. 102 Th. IX: 797 sq.

A. C. 96 restantibus Q K. 98 habuisse Q K. 100 libens Q K. 102 invia P: avia Q K: via K.

95 *ambiguus*: dubitans an faceret. *propior*: per metaphoram; magis homini coacto similis. 96 *et in teneris*: etiam in ipsis teneris annis. *reptantibus*: per metonymiam: ea aetate qua infantes ire nondum possunt. 97 *Thessalus*... *senior*: ad 20. *rigido*: ad 142. 98 *ex more*, ordinarios. *hausisse*: per metaphoram. 99 *uberibus*: per metonymiam. 99 *spissa*: non cocta vel saltem purgata, sed temere, ubi primum e corpore protracta sunt. 100 *traxisse*: per similem metaphoram atque *hausisse* (98). *medullas*: ut ipsum lupae animum una comederet. 101 *Ceres*... *Bacchi*: per duplicem metonymiam: haec mihi erant quae ceteris sunt panis et vinum; de ellipsi ad 116. 102 *dabat*: ad 9. 102 sq. *ire*... *docebat*: cf. ad 16 et 281. 103 *gradu maiore*: per metonymiam: Centaurus puerum trahit, cum maioribus gradibus, h. e. passibus, procedat. 104 *fracta*: ad (105) etiam ad *fracta*... *saxa* pertinet. *fracta*... *saxa*: saxa quae torrens avellit et secum volvit. 106 sqq. *iam*... *magistro*: de ellipsi vid. ad 116 et 119. *manu*... *cervice*: de abl. ad 253. 107 *ferri*: per metonymiam pro re militari. *properatus*: quamquam nondum eo aetatis provectus erat, ut haec exspectari possent. *multo*: ad 164. 108 *tenero*: molli. *fluxa*: effeminata. 109 *ingenti*: ad 159. *saxum commune*: saxum mihi pro lecto erat, quo una cum Chirone utebar. 110 *mihi*: de dativo cf. ad 387. *annorum*... *orbes*: periphrasis per metaphoram.

vita rudis, volucris cum iam praevertere cervos
 et Lapithas cogebat equos praemissaque cursu
 tela sequi; saepe ipse gradu me praepete Chiron,
 dum velox aetas, campis admissus agebat 115
 omnibus, exhaustumque vago per gramina passu
 laudabat gaudens, atque in sua terga levabat.
 saepe etiam primo fluvii torpore iubebar
 ire supra glaciemque levi non frangere planta.
 hoc puerile decus. quid nunc tibi proelia dicam 120
 silvarum et saevo vacuos iam murmure saltus?
 numquam ille imbelles Ossaea per avia damnas
 sectari aut timidas passus me cuspide lyncas
 sternere, sed tristes turbare cubilibus ursos
 fulmineosque sues, et sicubi maxima tigris
 aut seducta iugis fetae spelunca leaenae. 125
 ipse sedens vasto facta exspectabat in antro,
 si sparsus nigro remearem sanguine: nec me
 ante nisi inspectis admisit ad oscula telis.

L. C. 111 Verg. Aen. I; 317. 111 sqq. Th. VI 567 sq. 119 Val. Flacc:
 V: 514.

A. C. 112 equo Q' K. 116 colla Q K. 118 super Q K. 121 dammas
 P: lynces Q K. 122 lyncas P: dammas Q K. 123 ursas Q K E. 127
 nigro P: magno Q K E.

111 *rudis*: ad 142. *praevertere*: currentem superare. 112 sq. *cursu* . . .
sequi: periphrasis analytica. *sequi*: consequi; cf. ad 87. 113 *praepete*:
 volucris, celeri. 114 *dum* . . . *aetas*: de ellipsi ad 93; in initio operis Chi-
 ron senex fictus est; ne nunc miremur eum tales labores perferre S. addit
 id ab eo factum esse, dum minor adhuc natus esset. At fieri non potest,
 quin inde summum quattuor anni praeterierint. Haec igitur cura, ut
 verisimiles res narratae videantur in errorem abit. 114 *admissus*: quam
 celerrime; hoc verbum adhibet ut Chironem equi pedibus cucurrisse
 recordemur. 115 *vago*: incerto, titubante. 117 *torpore*: per metony-
 miam. 118 *levi*: causativum. 119 *decus*: de ellipsi vid. ad 116. 119 sq.
proelia . . . *silvarum*: venationem. 120 *vacuos* . . . *saltus*: cf. 32. *saevo* . . .
saltus: cum ferae occisae sint. 122 *passus*: de ellipsi vid. ad 119. 123
sed: supple: iubebat. *cubilibus*: de abl. ad 221. 124 *fulmineos*: ad 88.
 124 *sicubi*: quotienscumque; supple: proxima erat. 125 *seducta*: se-
 creta, occulta. *iugis*: de abl. vid. ad 223. *fetae*: quae eo ferocior est quo
 catulos defendit. 126 *facta*: ne facienti, si interesset, animos adderet.
 127 *si* . . . *sanguine*: explicat voc. *facta*. 127 sq. *nec* . . . *telis*: nec mihi
 oscula sibi dare patiebatur, nisi antea tela inspexerat.

iamque et ad ensiferos vicina pube tumultus
 aptabar, nec me ulla feri Mavortis imago 130
 praeteriit. didici quo Paeones arma rotatu,
 quo Macetae sua gaesa citent, quo turbine contum
 Sauromates falcemque Getes arcumque Gelonus
 tenderet et flexae Balearicus actor habenae
 quo suspensa trahens libraret vulnera tortu 135
 inclusumque suo distingueret aëra gyro.
 vix memorem cunctos, etsi bene gessimus, actus.
 nunc docet ingentes saltu me iungere fossas,
 nunc caput aërii scandentem prendere montis,
 quo fugitur per plana gradu, simulacraque pugnae 140
 excipere immissos scutato umbone molares
 ardentisque errare casas peditemque volantis
 sistere quadriugos. memini, rapidissimus ibat
 imbribus adsiduis pastus nivibusque solutis

L. C. 130 Th. XII: 523, Ov. Trist. V, 7: 17. 142 sq. Hom. Il. VII: 240.
 144 Ov. Met. VIII: 555.

A. C. 136 inclusumque suo *P*: inculsum quotiens *Q K E*. discingeret
Q K. 137 bene *P*: modo *Q K*. 138 ingenti *Q K*. 141 curvato *Q K E*.
 142 intrare *Q K E*.

129 *ensiferos*: bellicos. *pube*: per metonymiam pro pubertate. *vicina pube*: cum pubertas appropinquaret. 130 *ulla ... imago*: per metaphoram et metonymiam: ullum genus belli. 131 sq. *rotatu ... citent*: periphrasis analytica; de enumeratione sequenti cf. ad 131 sq. 134 *flexae ... habenae*: funditor, cf. ad 20. 135 *quo ... trahens libraret ... tortu*: periphrasis analytica; ad 8 et 172. *suspensa ... vulnera*: per adi. praed. et metonymiam effectus pro causa; suspense librat glandem, vulnus ferentem. 136 *inclusum ... gyro*: *suo ... gyro*: circuitus est circuli quem glans describit: *inclusum ... aera*: est planum aëris quod linea fundae distinguitur. 137 *memorem*: con. potentialis. *actus*: cf. ad 3. 138 *saltu ... iungere*: periphrasis analytica; ad 8 et 172; transilire. 139 *caput*: verticem. *aërii*: per enallagen adi. *scandentem prendere*: periphrasis analytica, cf. ad 172; ascendere. 140 *quo ... gradu*: tam celeriter quam. *simulacra ... pugnae*: appositio explicativa voc. *molares*; pugnam simulans Chiron molares iacit. 141 *immissos*: in me iactos. *scutato umbone*: inversio subordinationis, quam etiam periphrasin per metonymiam vocare possumus. *molares*; cf. Th. I: 622, 670, V: 386. 142 *errare*: pererrare; cf. ad 87; etiam ignem contemnere ei discendum est. 143 *rapidissimus*: adi. praedicativum; omnia secum rapiens. 144 *pastus*: cf. 220.

Spercheos vivasque trabes et saxa ferebat, 145
 cum me ille immissum, qua saevior impetus undae,
 stare iubet contra tumidosque repellere fluctus,
 quos vix ipse gradu totiens obstante tulisset.
 stabam equidem sed me referebat concitus amnis
 et latae caligo fugae; ferus ille minari 150
 desuper incumbens verbisque urguere pudorem.
 nec nisi iussus abi: sic me sublimis agebat
 gloria, nec duri tanto sub teste labores.
 nam procul Oebalios in nubila condere discos
 et liquidam nodare palen et spargere caestus, 155
 ludus erat requiesque mihi; nec maior in istis
 sudor, Apollineo quam fila sonantia plectro
 cum quaterem priscosque virum mirarer honores.
 quin etiam sucos atque auxiliantia morbis
 gramina, quo nimius staret medicamine sanguis, 160
 quid faciat somnos, quid hiantia vulnera claudat,
 quae ferro cohibenda lues, quae cederet herbis
 edocuit monitusque sacrae sub pectore fixit
 iustitiae, qua Peliacis dare iura verenda

L. C. 161 Th. X: 732 sq., Silv. II, 1: 5. 162 Th. III: 399 sq.

A. C. 155 nodare K.

145 *vivas trabes*: periphrasis per metonymiam. 147 *stare*: stantem manere, blijven staan, standhouden. *tumidos*: propria significatione. 148 *gradu totiens obstante*: quattuor pedibus obstantibus. 149 *stabam*: imperfectum de conatu. *referebat*: nolentem secum rapiebat; de vi praefixi cf. II: 84. 150 *latae* ... *fugae*: per metonymiam; rerum onmium quae circum erant, celeriter abreptarum; cf. 236. *caligo*: cf. 521. *minari*: infinitivus historicus. 151 *incumbens*: per metaphoram. 152 *iussus*: non statim ubi permisit, verum tum demum cum iussit Chiron, terram nactus sum. *agebat*: agitabat, excitabat, cf. 494. 153 *duri* ... *labores*: cf. 6. *sub* cf. 588. 154 *Oebalios*: cf. ad 20. *condere*: per metaphoram. 155 *liquidam*: unctam, ut Th. VI: 830: uncta pale. *nodare palen*: periphrasis analytica; cf. ad 8 et 172; luctari. *spargere*: per metaphoram, ut indicetur, quam leves caestus, aliis graves, Achilli fuerint. 157 *sonantia*: adi. praed.; ut sonarent. 158 *quaterem*: hyperbole. *priscos*: enallage adiectivi. *mirarer*: cf. 118, 188. 159 sqq. *quin* ... *herbis*: cf. ad 131 sq. *auxilantia*: etiam ad *sucos* pertinet. 160 *staret*: cf. II: 149; fluere desineret. 162 *cohibenda*: de ellipsi vid. ad 46 et 143. *sub* cf. 588. *pectore*: de abl. cf. ad 43.

gentibus atque suos solitus pacare biformes.
hactenus annorum, comites, elementa meorum
et menimi et meminisse iuvat; scit cetera mater.'

165

A. C. 165 placare *P.*

165 *solitus*: cf. 119. 165 *pacare*: per metaphoram; regere. *suos* ...
biformes: cf. ad 20. 166 *annorum* ... *elementa*: cf. II: 87 sq. 167 *scit* ...
mater: cf. II: 10.

THESES

I. Vergilius a posteris Romanis iure optimus maximus poeta Romanus aestimatus est.

II. Horatius Epodon librum annis 31 et 30 a. Chr. n. confecit.

III. Accusativus cum infinitivo numquam subiectum esse potest.

IV. Ablativus copiae et inopiae non separativus sed instrumentalis est.

VI. Verg. Aen. VII 337 sq.

tibi nomina mille

mille nocendi artes.

h. e. innumerabilia nocendi genera novisti. Recte iam Gossrau, male Ladewig locum interpretatus est.

VII. Tac. Ann. I 32 *neque disiecti, nil paucorum instinctu.* Lectio tradita servanda est.

VIII. Tac. Hist. II 74 i. f. Post *progressum* alii aliud inserunt, at lacuna nulla est.

IX. Tac. Hist. III 62 *et Flavianus exercitus [erecto] immane quantum animo exitium Valentis ut finem belli accepit.*

X. Tac. Hist. III 65 *praeiuvissse* iniuria sollicitatur.

XI. Fieri non potest ut Homeri carmina ab uno vel duobus poetis composita esse iudicemus.

XII. Genitivus graecus interdum locativus est.

XIII. Genitivus in *-ov* desinens vocabulorum quorum radice vocalis ultima *o* est, non ex *οιο* (osjo) correptus, sed ex antiqua forma in *-ot* ortus est.

XIV. Hom. Il. VII 353 *ἵνα μὴ ῥέξομεν ὧδε. ῥέξομεν* coni. aor. brevi vocali thematica; modus est prohibitivus.

XV. Locutio *τὸ τί ἦν εἶναι* interpretanda est per analogiam locutionum *τὸ ποῖον εἶναι*, *τὸ πόσον εἶναι*, talium.

XVI. In locutione *τὸ πελέκει εἶναι* dativus casus functionis est.

XVII. Ratio Atheniensium summae rei publicae administrandae aetate Periclea pessima erat.

XVIII. Demosthenes Philippo et Alexandro magnum imperium constituentibus non Atheniensium nimiae suarum rerum administrandarum cupidinis causa resistebat, sed libertatem graecam contra superbiam regiam defendebat.

XIX. Vehementer errant qui Romanos artes liberales tractantes nil nisi errores de suo adiecisse putent.

XX. $\eta \mu\acute{\iota} : \tilde{\eta} = \varphi\eta \mu\acute{\iota} : \varphi\tilde{\eta}$. $\tilde{\eta}$ is een partikel, geen werkwoords-
vorm.

XXI. que, τε, ça zijn oorspronkelijk geen nevenschikkende
voegwoorden, maar partikels van algemeenheid of onbe-
paaldheid.

XXII. De hedendaagsche beweging in de gebruikskunst leidt
een nieuwe hoofdafdeeling der kunstgeschiedenis in.

